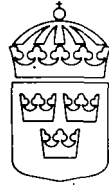

Regeringens proposition

1988/89:16

om lagstiftning med kompletteringar till reformen av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet, m.m.

Prop.
1988/89:16

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Margot Wallström

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa kompletteringar i lag till den av riksdagen beslutade reformen av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet (prop. 1987/88:31, KU 30, rskr. 181).

Förslagen innebär i huvudsak följande.

- Föreskrifterna om val av biskopar anpassas till den nya organisationen inom svenska kyrkan.
- Stiftsstyrelsen skall årligen före den 1 oktober meddela berörda pastorat preliminära uppgifter om strukturbidraget.
- Beslut av kyrkofondens styrelse enligt kyrkofondslagen skall inte få överklagas.
- Bidrag ur kyrkofonden för arvoden till kontraktsprostar, praktikanter och handledare för dessa skall kunna lämnas också för första halvåret 1989.
- Stiftsbidrag skall för år 1989 kunna lämnas också för stiftssamfälligheters förvaltningskostnader.
- Domkyrkorådet i Lund, som förvaltar Lunds domkyrka och domkyrkans egendom, skall även i fortsättningen bestå av fem ledamöter. De två ledamöter som hittills har utsetts av stiftsnämnden skall i framtiden utses av stiftsfullmäktige. Bestämmelser om domkyrkorådets sammansättning m.m. tas in i lagen om förvaltningen av kyrklig jord.
- Domkyrkorådet i Lund skall kunna besluta om försäljning eller byte av Lunds domkyrkas fastigheter. Domkyrkorådet skall också i fråga om domkyrkans fastigheter besluta om upplåtelse av vissa rättigheter.

- Kammarkollegiet och domkyrkorådet i Lund skall besluta om alla dispositionsändringar av kyrklig jord som förvaltas av dem.
- Bestämmelserna i prästanställningslagen om anställningsformer och disciplinansvar m.m. görs tillämpliga också på präster som har anställning i andra icke-territoriella pastorat än hovförsamlingen.
- Tjänster som pastoratsadjunkt som vid utgången av juni 1989 finns inrättade hos domkapitlet får finnas kvar till utgången av juni 1991. När sådana tjänster blir lediga, skall de dras in av domkapitlet.
- Innehavaren av en tjänst som pastoratsadjunkt är skyldig att fullgöra motsvarande arbetsuppgifter hos stiftssamfälligheten. Stiftssamfälligheten skall svara för kostnaderna för avlöningsförmåner till sådana pastoratsadjunkter.
- Benämningen på tjänster som kyrkoadjunkt, som finns inrättade i pastoraten vid utgången av juni 1989, skall vara komminister från och med den 1 juli 1989.
- 1867 års kungörelse angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge ersätts med en ny lag.
- Egendomsnämnden skall pröva frågor om storleken av den avgift som skall betalas till sådana församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift som skall brukas under en prästgård eller ett visst hemman och för vilka landgillet och städjan vid ett åbobyte inte har fastställts av kammarkollegiet efter skattläggning. Egendomsnämndens beslut skall få överklagas hos kammarkollegiet.
- Reglerna om valbarhet för uppdrag som ledamot och suppleant i kyrkomötets besvärsnämnd, egendomsnämnden och domkyrkorådet i Lund anpassas till förslagen i prop. 1987/88:124 om god man och förvaltare.

Lagändringarna avses träda i kraft dels den 1 januari 1989, dels den 1 juli samma år.

1 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval

Härigenom föreskrivs att 2, 3, 5, 6 och 10 §§ lagen (1963:633) om biskopsval skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Biskopsval som inte avser ärkebiskopsämbete förrättas av en valkorporation som består av domkapitlets ledamöter, präster som vid tidpunkten för valet innehar i stiftet inrättade tjänster som *församlingspräst*, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster, *samt*

särskilt utsedda elektorier för stiftets lekmän.

I Luleå stift ingår i valkorporationen även de präster som vid tidpunkten för valet innehar tjänsterna som garnisonspastor i Boden och kyrkoherde för samer eller som enligt förordnande uppehåller en obesatt sådan tjänst.

I Stockholms stift ingår i valkorporationen även präster som vid tidpunkten för valet innehar tjänster som kyrkoherde för döva eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster.

I stift där det finns diakonianstalter, ingår i valkorporationen dessutom de präster som vid tidpunkten för valet är anställda som föreståndare för sådana anstalter.

Föreslagen lydelse

2 §¹

Val av andra biskopar än ärkebiskopen skall förrättas av en valkorporation som består av – domkapitlets ledamöter, – präster som vid tidpunkten för valet innehar i stiftet inrättade tjänster som *domprost*, *kyrkoherde*, *komminister*, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster,

– särskilt utsedda elektorier för stiftets lekmän.

3 §²

Val av ärkebiskop förrättas dels i Uppsala stift av en valkorporation, som är sammansatt på sätt stadgas i 2 §, dels i övriga stift av domkapitlet, vart och ett såsom en valkorporation.

I Uppsala stift ingår i valkorporationen *dessutom dels präster, som vid tidpunkten för valet innehar kyrko-* I Uppsala stift ingår i valkorporationen *också* de valda ordinarie ledamöter av svenska kyrkans cent-

¹Senaste lydelse 1983:400.

²Senaste lydelse 1987:1048.

herdetjänster i svenska församlingar i utlandet eller också enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster, dels de valda ordinarie ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse som inte ingår i någon annan valkorporation.

ralstyrelse som inte ingår i någon annan valkorporation.

5 §

I varje pastorat utses elektor till det antal, som motsvarar antalet i pastoratet inrättade tjänster såsom församlingspräst med undantag av sådana tjänster som äro obesatta och ej uppehålls enligt förordnande.

I varje pastorat utses elektor till det antal, som motsvarar antalet i pastoratet inrättade tjänster som domprost, kyrkoherde eller komminister med undantag av sådana tjänster som är obesatta och inte uppehålls enligt förordnande.

För elektor skola utses suppleanter till samma antal.

För elektorerna skall utses lika många suppleanter.

6 §³

Består pastorat av en församling, förrättas elektorsvalet av kyrkofullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kyrkorådet eller, därest ej heller sådant finnes, på sätt regeringen förordnar.

Består ett pastorat av en enda församling, skall elektorerna och deras suppleanter väljas av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet om kyrkofullmäktige inte finns.

Består pastorat av två eller flera församlingar, förrättas elektorsvalet av kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet eller, om kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade ej finnas i pastoratet, på sätt regeringen förordnar.

Består ett pastorat av två eller flera församlingar, skall elektorerna och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet. Om det inte finns kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet, skall valet i stället förrättas gemensamt av de kyrkoråd som finns i församlingarna i pastoratet. Valet skall ske inför ordföranden i kyrkorådet i den av församlingarna som har det största antalet röstberättigade kyrkomedlemmar.

Förrättas elektorsvalet av kyrkorådet, må i valet ej deltaga präst, som äger rösträtt vid biskopsvalet.

I valet av elektor får inte delta präster som ingår i valkorporationen vid biskopsvalet.

10 §⁴

Valet förrättas av domkapitelsledamöter i domkapitlet och av övriga röstberättigade inom varje kontrakt inför kontraktsprosten.

I valet inom varje kontrakt deltar de röstberättigade prästerna inom kontraktet och elektorerna för lekmännen i kontraktets pastorat.

³Senaste lydelse 1975:1324.

⁴Senaste lydelse 1987:1048.

Stiftsadjunkter, kyrkoherdar för döva, föreståndare för diakoniansalter, kyrkoherdar i svenska församlingar i utlandet samt i 3 § avsedda ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse deltar i valet i det kontrakt där stiftets domkyrka är belägen.

Präster, som på grund av laga förfall inte kan infinna sig vid valet, samt kyrkoherdar för döva och kyrkoherdar i svenska församlingar i utlandet får före valet sända in sina valsedlar till kontraktsprosten i det kontrakt där de har rösträtt.

Ledamöter av domkapitlet får delta endast i valet i domkapitlet.

Stiftsadjunkter, föreståndare för diakoniansalter samt i 3 § avsedda ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse deltar i valet i det kontrakt där stiftets domkyrka är belägen.

Präster, som på grund av laga förfall inte kan infinna sig vid valet, får före valet sända in sina valsedlar till kontraktsprosten i det kontrakt där de har rösträtt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

2. I Uppsala stift ingår i valkorporationen också präster som med fullmakt innehar en statlig tjänst som kyrkoherde i svensk församling i utlandet eller som kyrkoherde för döva. För sådana röstberättigade präster tillämpas 10 § tredje och fjärde styckena i fråga om valets förrättande.

2 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen
(1982:943) om kyrkomötet

Härigenom föreskrivs att 47 § lagen (1982:943) om kyrkomötet¹ i paragrafens lydelse enligt lagen (1988:186) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §

Besvärnämnden består av en ordförande och en vice ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare, och fyra övriga ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden väljs särskilt. För de övriga ledamöterna skall utses lika många ersättare.

Endast den som är medlem av svenska kyrkan och är myndig får vara ledamot eller ersättare.

Ledamöterna och ersättarna skall vara medlemmar av svenska kyrkan och får inte vara underåriga eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Om en ledamot eller ersättare inte längre är valbar, upphör hans uppdrag genast.

¹Lagen omtryckt 1985:892.

3 Förslag till Lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182)

Prop. 1988/89:16

Härigenom föreskrivs i fråga om kyrkofondslagen (1988:182)

dels att 21 § och punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 22 §, och närmast före nya 22 § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas en ny punkt, 11, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

Kyrkofondens styrelse fastställer för varje pastorat tillskottet av skatteunderlag samt vad som skall utgå i allmän och särskild kyrkoavgift. Styrelsen skall meddela dessa uppgifter senast den 25 januari bidragsåret.

Till ledning för det kyrkokommunala budgetarbetet skall kyrkofondens styrelse senast den 10 september året före bidragsåret meddela pastoraten och stiftssamfälligheterna preliminära uppgifter om tillskott av skatteunderlag, stiftsbidrag samt belopp för allmän och särskild kyrkoavgift.

Stiftsstyrelsen skall meddela berörda pastorat preliminära uppgifter om strukturbidraget senast den 1 oktober året före bidragsåret.

Överklagande av beslut

22 §

Beslut av kyrkofondens styrelse enligt denna lag får inte överklagas.

4. Beslut som har meddelats enligt äldre bestämmelser om att ur kyrkofonden skall betalas kostnader för avlöningsförmåner till stifts-, kontrakts- och pastoratsadjunkter, militärpastorer, garnisonspastorn i Boden och kyrkoherden för *samer samt för prosttillägg* och vissa bidrag till andlig vård vid sjukvårdsinrättningar gäller till utgången av juni 1989.

4. Beslut som har meddelats enligt äldre bestämmelser om att ur kyrkofonden skall betalas kostnader för avlöningsförmåner till stifts-, kontrakts- och pastoratsadjunkter, militärpastorer, garnisonspastorn i Boden och kyrkoherden för *samer, för arvoden till kontraktsprostar, praktikanter och handledare för dessa samt vissa bidrag till andlig vård vid sjukvårdsinrättningar* gäller till utgången av juni 1989.

11. *Kyrkofondens styrelse får bevilja stiftssamfälligheter stiftsbidrag enligt 17 § för betalning också av stiftssamfällighetens förvaltningskostnader för år 1989.*

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

dels att 5—7, 10, 16, 18, 22 och 29 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 6 a §, samt närmast före nya 6 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

Ledamöter och suppleanter i egendomsnämnden väljs av stiftsfullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer. Antalet ledamöter får dock inte vara mindre än fem. Antalet suppleanter bör vara minst lika stort som antalet ledamöter.

Om suppleanterna inte väljs proportionellt, skall det vid valet även bestämmas i vilken ordning de skall inkallas till tjänstgöring.

Ledamöter och suppleanter skall vara medlemmar av svenska kyrkan och vara kyrkobokförda inom stiftet. Den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken är inte valbar. Om en ledamot eller suppleant inte längre är valbar, upphör hans uppdrag genast.

6 §

Följande bestämmelser i församlingslagen (1988:180) tillämpas på egendomsnämnden:

7 kap. 8 § om rätt till ledighet för uppdraget.

7 kap. 10 § om ordförandeskapet.

7 kap. 11 § om sammanträden.

7 kap. 12 § om suppleanternas tjänstgöring.

7 kap. 13 § första stycket om beslutförhet.

7 kap. 14 § om val av särskild avdelning samt krav på beslut och protokoll.

7 kap. 15 § om mottagande av framställningar m.m.

7 kap. 17 § om reglemente och delegation.

7 kap. 21 § om förvaring av arkivhandlingar.

Följande bestämmelser i församlingslagen (1988:180) tillämpas på egendomsnämnden:

7 kap. 8 § om rätt till ledighet för uppdraget.

7 kap. 9 § andra och tredje styckena om verkan av ledamots avgång.

7 kap. 10 § om ordförandeskapet.

7 kap. 11 § om sammanträden.

7 kap. 12 § om suppleanternas tjänstgöring.

7 kap. 13 § första stycket om beslutförhet.

7 kap. 14 § om val av särskild avdelning samt krav på beslut och protokoll.

7 kap. 15 § om mottagande av framställningar m.m.

7 kap. 17 § om reglemente och delegation.

7 kap. 21 § om förvaring av arkivhandlingar.

7 kap. 22 § första stycket om ersättning till ledamöter och suppleanter.

9 kap. 4 § om valbarhet.

9 kap. 5 § om valperiodens längd.

Därvid skall följande gälla.

1. Bestämmelserna om stiftsstyrelsen skall avse egendomsnämnden.
2. Bestämmelserna om församlingen, kyrkofullmäktige och kyrkostämman skall avse stiftssamfälligheten och stiftsfullmäktige.
3. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att egendomsnämndens protokoll och andra arkivhandlingar får förvaras på annat sätt än i kyrkoarkiv.

7 kap. 22 § första stycket om ersättning till ledamöter och suppleanter.

9 kap. 5 § om valperiodens längd.

Domkyrkorådet i Lund

6 a §

I Lunds stift skall det finnas ett domkyrkoråd. Domkyrkorådet skall fullgöra de uppgifter som enligt denna lag eller annan författning ankommer på rådet.

Domkyrkorådet består av följande ledamöter:

1. biskopen i Lunds stift som ordförande,
2. domprosten,
3. en av kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling utsedd ledamot,
4. två ledamöter valda av stiftsfullmäktige i Lunds stift.

För de valda ledamöterna skall det finnas lika många ersättare. De utses på samma sätt som ledamöterna.

7 §

Pastoratet skall förvalta löneboställen och församlingskyrkors fastigheter, med undantag av tillhörande skog, samt prästgårdar.

Församlingen skall förvalta skogen på församlingskyrkors fastigheter.

Egendomsnämnden skall förvalta prästlönefondsfastigheter, domkyrkas fastigheter och biskopsgården samt skogen på löneboställen. Lunds domkyrkas fastigheter skall dock förvaltas av *ett särskilt domkyrkoråd* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Egendomsnämnden skall förvalta prästlönefondsfastigheter, domkyrkas fastigheter och biskopsgården samt skogen på löneboställen. Lunds domkyrkas fastigheter skall dock förvaltas av *domkyrkorådet i Lund* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Kammarkollegiet skall förvalta kyrkofondsfastigheter. Egendomsnämnden skall dock förvalta en kyrkofondsfastighet, om kammarkollegiet beslutar att överlämna förvaltningen av fastigheten åt nämnden. Kammarkollegiet kan också överlämna förvaltningen åt någon annan förvaltare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får efter ansökan av den som förvaltar den kyrkliga jorden besluta att denna skall förvaltas på annat sätt.

10 §

Egendomsnämnden skall svara för *löpande* underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgården. om detta inte enligt avtal skall ankomma på någon annan. Behöver husen på biskopsgården byggas om eller en ny biskopsgård byggas, skall eigendomsnämnden föreslå det hos regeringen. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Regeringen eller, *efter regeringens bemyndigande, kammarkollegiet* får meddela ytterligare föreskrifter om hur eigendomsnämndens åligganden enligt första stycket skall utföras.

16 §

Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord med undantag för kyrkofondsfastigheter i ärenden om upplåtelse av följande rättigheter:

1. nyttjanderätt till mark för församlingsändamål, kommunalt behov, bostadsbebyggelse, industri eller annat liknande ändamål,

2. tomträtt,

3. rätt till annan naturtillgång än vattenkraft,

4. servitut.

Detsamma gäller ärenden som rör ledningsrätt eller vägrätt samt, om regeringen inte föreskriver att annan myndighet skall företräda den kyrkliga jorden, ärenden som rör byggnadsminnen, naturvårdsområden, naturreservat, naturminnen eller bestämmelser till skydd för djurlivet.

18 §

En dispositionsändring, som inte avser en sådan upplåtelse eller sådant godkännande som anges i 16 eller 17 §, skall i fråga om lönebo-ställe prövas av eigendomsnämnden och för annan kyrklig jord av den som förvaltar eigendomen. *Föranleds ändringen av att en självständigt jordbruk inte längre är bärkraftigt eller kan ändringen leda till att ett sådant jordbruk inte kan bestå, skall*

Egendomsnämnden skall svara för underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgården, om detta inte enligt avtal skall ankomma på någon annan. Behöver husen på biskopsgården byggas om eller en ny biskopsgård byggas, skall eigendomsnämnden föreslå det hos regeringen *eller den myndighet som regeringen bestämmer*. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Regeringen eller *den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela ytterligare föreskrifter om hur eigendomsnämndens åligganden enligt första stycket skall utföras.

Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord med undantag för kyrkofondsfastigheter *och Lunds domkyrkas fastigheter* i ärenden om upplåtelse av följande rättigheter:

1. nyttjanderätt till mark för församlingsändamål, kommunalt behov, bostadsbebyggelse, industri eller annat liknande ändamål,

2. tomträtt,

3. rätt till annan naturtillgång än vattenkraft,

4. servitut.

En dispositionsändring, som inte avser en sådan upplåtelse eller sådant godkännande som anges i 16 eller 17 §, skall i fråga om lönebo-ställe prövas av eigendomsnämnden och för annan kyrklig jord av den som förvaltar eigendomen. *Egendomsnämnden skall dock i fråga om församlingskyrkas fastigheter pröva dispositionsändringar som föranleds av att ett självständigt jordbruk inte*

frågan alltid prövas av egendomsnämnden.

längre är härkraftigt. Deisamma gäller om ändringen kan leda till att ett sådant jordbruk inte kan bestå.

22 §

Frågor enligt 21 § skall prövas av kammarkollegiet *eller* egendomsnämnden enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Frågor enligt 21 § skall prövas av kammarkollegiet, egendomsnämnden *eller domkyrkorådet i Lund* enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

29 §

Pastoratets *och* egendomsnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarkollegiet. Egendomsnämndens beslut enligt 13 § får endast överklagas av den som förvaltar egendomen.

Pastoratets, egendomsnämndens *och domkyrkorådets i Lund* beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarkollegiet. Egendomsnämndens beslut enligt 13 § får endast överklagas av den som förvaltar egendomen.

Kammarkollegiet får överlämna ett ärende till regeringens avgörande, om kollegiet anser att särskilda skäl motiverar det. Kammarkollegiet skall då bifoga eget yttrande i ärendet.

Kammarkollegiets beslut i en dit överklagad fråga får inte överklagas. I övrigt får kammarkollegiets beslut med undantag av beslut enligt 7 § fjärde stycket överklagas hos regeringen.

4. Stiftsfullmäktige i Lund och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling skall före utgången av juni 1989 välja ledamöter och ersättare i domkyrkorådet i Lund. Valet gäller från och med den 1 juli 1989 och till dess att nytt val förrättats under nästa valperiod.

Uppdraget för ledamöter och ersättare i domkyrkorådet som har utsetts av stiftsnämnden och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling enligt äldre bestämmelser upphör vid utgången av juni 1989.

5 Förslag till
Lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184)

Prop. 1988/89:16

Härigenom föreskrivs i fråga om prästanställningslagen (1988:184)
dels att 1 § skall ha följande lydelse,
dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas två nya
punkter, 8 och 9, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag är tillämplig på biskopar och andra präster i svenska kyrkan som
har anställning i territoriella pastorat och stiftssamfälligheter.

*Bestämmelserna i 22, 23, 27—43
och 50—55 §§ skall tillämpas också
på sådana präster i svenska kyrkan
som har anställning i andra icke-
territoriella pastorat än hovförsam-
lingen.*

Avlöningsförmånerna i prästernas anställningar fastställs under medver-
kan av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (*statligt
reglerade anställningar*).

8. *Sådana tjänster som
pastoratsadjunkt som finns inrättade
vid utgången av juni 1989 får finnas
kvar till utgången av juni 1991. När
sådana tjänster blir lediga, skall de
dras in av domkapitlet.*

*Innehavaren av en tjänst som pas-
toratsadjunkt är skyldig att fullgöra
motsvarande arbetsuppgifter hos
stiftssamfälligheten. Stiftssamfällig-
heten skall svara för kostnaderna för
avlöningsförmåner till pastoratsad-
junkter.*

9. *Benämningen på sådana tjänster
som kyrkoadjunkt som finns inrätta-
de i pastoraten vid utgången av juni
1989 skall från och med den 1 juli
1989 vara tjänster som komminister.*

**6 Förslag till
Lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors
fastigheter i Lunds och Göteborgs stift**

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om avgifter för sådana församlingskyrkors fastigheter i Lunds stift och Göteborgs stift som skall brukas under en prästgård eller något annat visst hemman.

Lagen skall tillämpas när landgillet eller städjan vid ett åbobyte inte har fastställts av kammarkollegiet efter skattläggning.

Fastställande av avgifter

2 § Frågor om storleken av den avgift som skall betalas till församlingskyrkan skall prövas av egendomsnämnden.

Överklagande

3 § Egendomsnämndens beslut får överklagas hos kammarkollegiet. Kammarkollegiets beslut får inte överklagas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.
 2. Genom lagen upphävs Kungl. Maj:ts brev den 8 februari 1867 och kammarkollegiets kungörelse (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdsen, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Nordberg, Engström, Freivalds, Wallström.

Föredragande: statsrådet Wallström

Proposition om lagstiftning med kompletteringar till reformen av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet, m.m.

1 Inledning

Under hösten 1987 och våren 1988 har riksdagen behandlat prop. 1987/88:31 om en ny organisation på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan; m.m. samt prop. 1987/88:67 om följdlagstiftning till reformen av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet. Riksdagen har den 8 april 1988 fattat sitt beslut på grundval av de nyss nämnda propositionerna.

Beslutet innebär att sex nya lagar antagits att gälla från och med den 1 januari respektive den 1 juli 1989 (KU 1987/88:30, rskr. 181). De nya lagarna är församlingslagen (1988:180), domkapitelslagen (1988:181), kyrkofondslagen (1988:182), lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord, prästanställningslagen (1988:184) och kyrkliga indelningslagen (1988:185).

Vidare innebär beslutet följdändringar i femton lagar samt att riksdagen som vilande antagit förslag till dels en lag om ändring i övergångsbestämmelserna till regeringsformen, dels en lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan.

Inom civildepartementet har bedrivits ett kompletterande utredningsarbete med utgångspunkt i vissa av de förslag som kyrkoförfattningsutredningen har lagt fram i sitt slutbetänkande (SOU 1987:4 och 5) En ny kyrkolag m.m. Under hösten 1987 tillsattes inom civildepartementet (jfr prop. 1987/88:31 s. 81) en arbetsgrupp (C 1987:C) med uppgift att i anslutning till förslagen i prop. 1987/88:31 bl.a. se över bestämmelserna för förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom samt domkyrkorådets i Lund uppgifter och överväga om kungörelsen (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge kan upphävas. Arbetsgruppen har därefter i april 1988 i en promemoria presenterat sina förslag i de angivna ämnena. Promemorian bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av kammarkollegiet, svenska kyrkans nämnd för församlings- och pastoratsförvaltning, stiftsnämnderna i Lund och Göteborg, domkyrkorådet i Lund, kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling och Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund.

Remissyttrandena finns tillgängliga i civildepartementet i lagstiftnings-

ärendet (dnr-KY 453/88). De är också fogade som bilaga 3 till kyrkolagsutskottets betänkande KL 1988:4 (se nedan).

Regeringen lade under hösten 1987 och våren 1988 fram propositionerna 1987/88:32 om ändringar i regeringsformen och tryckfrihetsförordningen samt 1987/88:124 om god man och förvaltare. Förslagen i dessa föranleder vissa följdändringar i några lagar på det kyrkliga området när det gäller behörighetsvillkor för ledamöter m.m. i kyrkomötets besvärsnämnd och egendomsnämnderna.

Den beslutade organisationsreformen på kyrkans lokal- och stiftsplan föranleder vissa ändringar i lagen (1963:633) om biskopsval. Därutöver tar jag också upp vissa ändringar i kyrkofondslagen och prästanställningslagen.

Regeringen har den 2 juni 1988 (Reg.Skr. 1988:1) beslutat inhämta kyrkomötets yttrande över inom civildepartementet upprättade förslag till lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval, lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan, lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet, lag om ändring i domkapitelslagen (1988:181), lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182), lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord samt lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184).

Kyrkomötets yttrande (kyrkomötets skrivelse 1988:2 och kyrkolagsutskottets betänkande 1988:4) bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2 och 3*.

Kyrkomötet har i allt väsentligt godtagit lagförslagen, men har anhållit om ytterligare ändringar i lagen om biskopsval och lagen om förvaltningen av kyrklig jord. Jag återkommer till dessa frågor i det följande (avsnitt 2.1 och 2.3.4). I förhållande till de till kyrkomötet överlämnade lagförslagen kommer jag att föreslå några smärre ändringar. De är delvis föranledda av kyrkomötets yttrande.

Regeringen har vidare den 2 juni 1988 (Reg.Skr. 1988:2) beslutat inhämta kyrkomötets yttrande över bl.a. förslag till lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift.

Kyrkomötet har utan närmare kommentarer tillstyrkt förslaget (kyrkomötets skrivelse 1988:12 och kyrkolagsutskottets betänkande KL 1988:10).

Kyrkomötet har vidare anhållit om en ändring av 10 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord. Jag återkommer till denna fråga i avsnitt 2.3.5. Kyrkomötets skrivelse 1988:16 och kyrkolagsutskottets betänkande 1988:11 bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4 och 5*.

Jag tar också upp frågan om att göra vissa bestämmelser om anställningsformer och disciplinansvar m.m. i prästanställningslagen tillämpliga också på präster i icke-territoriella pastorat (avsnitt 2.4.1). Förslag i denna del förelades 1987 års kyrkomöte (Reg.Skr. 1987:1, kskr. 1987:20, KL 1987:5 avsnitt 3.4.8).

2.1 Lagen (1963:633) om biskopsval

Mitt förslag: Föreskrifterna om val av biskopar anpassas till den nya organisationen inom svenska kyrkan.

Kyrkomötet tillstyrker förslaget, dock med vissa tillägg. Kyrkomötet anser att i valkorporationen bör ingå även pastorsadjunkter och lekmän valda av stiftsfullmäktige motsvarande antalet i stiftsfullmäktige inrättade tjänster som stiftsadjunkt, kontraktsadjunkt och pastorsadjunkt (KL 1988:4 s. 13f, kskr. 2).

Skälen för mitt förslag: I propositionen 1987/88:12 om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval framhölls att en översyn av lagen från språklig och lagteknisk utgångspunkt kunde göras i samband med att lagen anpassas till de ändringar som föranleddes av reformen av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet. Den förutskickade översynen av föreskrifterna om val av biskopar bör enligt min mening göras i samband med det förestående arbetet med att utforma en samlad lagstiftning för svenska kyrkan. Sedan riksdagen beslutat om reformen har regeringen i skrivelsen till kyrkomötet 1988:1 endast tagit upp de omedelbara följdändringar i lagen om biskopsval som föranleds av den nya organisationen i svenska kyrkan. Kyrkomötet har för sin del med vissa förslag till tillägg, som jag berör i det följande, inte haft några invändningar mot regeringens förslag.

I prästanställningslagen (1988:184), som träder i kraft den 1 juli 1989, skiljer man mellan pastoratstjänster och stiftstjänster. Med pastoratstjänster avses tjänster i ett pastorat som domprost, kyrkoherde och komminister. Det i 2 § första stycket och 5 § lagen om biskopsval använda begreppet församlingspräst omfattade, utöver de nu nämnda tjänsterna, också de i den nya lagstiftningen utmönstrade tjänsterna som kyrkoadjunkt. Samlingsbegreppet bör därför i lagen om biskopsval ersättas med en uppräknning av de olika typerna av pastoratstjänster. Kyrkomötet hade inte någon erinran mot förslaget i denna del.

Med stiftstjänster avses enligt prästanställningslagen dels tjänster som biskop, dels tjänster i en stiftssamfällighet som stiftsadjunkt, kontraktsadjunkt och pastorsadjunkt. Tjänsterna som pastorsadjunkt är utbildningstjänster och avsedda för nyprästviga. De faller därför utanför den ordinarie tjänsteorganisationen. I likhet med vad som i dag gäller för de närmast motsvarande tjänsterna som pastoratsadjunkt utgick regeringen i sin skrivelse till kyrkomötet 1988:1 ifrån att innehavarna av tjänst som pastorsadjunkt inte skulle ha rösträtt vid biskopsval. De togs inte heller upp i 2 § i det till skrivelsen som bilaga 1 fogade lagförslaget. Kyrkomötet har på denna punkt uttalat en annan uppfattning. Enligt kyrkolagsutskottets förslag i dess av kyrkomötet antagna betänkande KL 1988:4 bör såväl pastorsadjunkterna som präster, vilka enligt p. 8 i övergångsbestämmelserna till prästanställningslagen behåller en pastoratsadjunktsbefattning under en övergångstid intill utgången av juni 1991, ha rätt att delta i ett biskopsval. För varje

inrättad tjänst bör stiftsfullmäktige utse en elektor för lekmännen jämte suppleant. Utskottet har utarbetat tillägg till 2, 5 och 6 §§ samt övergångsbestämmelserna i det av regeringen framlagda lagförslaget. Förslaget beträffande 5 § i lagen om biskopsval innebär emellertid att stiftsfullmäktige också skall utse elektorer för lekmännen till ett antal som motsvarar i stiftssamfälligheten inrättade tjänster som stifts- eller kontraktsadjunkt.

Kyrkomötet har inte anfört några skäl för den utvidgning av valkorporationen vid biskopsval som det föreslår. Till skillnad från de i regeringens skrivelse framlagda förslagen tycks förslaget inte heller ha granskats av läronämnden. Kyrkolagsutskottet har emellertid samtidigt även pekat på vissa andra frågor, bl. a. rörande stiftsadjunktsbefattningarnas karaktär i den nya regionala organisationen, som enligt utskottet bör tas upp vid den senare översyn av biskopsvalslagen som jag har förutsatt skall ske.

Som jag ser det har de i utskottsbetänkandet berörda frågorna ett nära samband. Jag är inte nu beredd att, utan en närmare belysning av vilka förhållanden som motiverar att rösträtten vid biskopsval utvidgas till att omfatta även nyprästvigde och av konsekvenserna av kyrkomötets förslag, lägga fram förslag till riksdagen i dessa hänseenden. En prövning av kyrkomötets förslag och effekterna av det bör enligt min mening anstå till den kommande översynen av biskopsvalslagen. Jag lägger alltså inte nu fram de av kyrkomötet föreslagna tilläggen i lagtexten.

I det följande redogör jag för de övriga av kyrkomötet godkända ändringar som till följd av den inledningsvis berörda reformen bör göras i lagen om biskopsval.

Enligt 2 § andra stycket nämnda lag ingår i valkorporationen i Luleå stift de präster som innehar tjänsterna som garnisonspastor i Boden och som kyrkoherde för samer. Motsvarande tjänster förutsätts i framtiden vara inrättade i stiftssamfälligheten som stiftsadjunktstjänster. Innehavarna av dessa tjänster kommer att ingå i valkorporationen med stöd av 2 § första stycket lagen. De särskilda reglerna i 2 § andra stycket lagen behövs därför inte längre och kan upphävas.

Enligt 2 § tredje stycket och 3 § lagen om biskopsval ingår i valkorporationerna för Stockholms och Uppsala stift också präster som har tjänst som kyrkoherde för döva respektive präster som har tjänst som kyrkoherde i svensk utlandsförsamling. Den reform som riksdagen nyligen har beslutat om innebär att kyrkoherdarna för döva förs över till den rikskyrkliga organisationen och avlönas av Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet. Tillsynen över den prästerliga ämbetsutövningen för dessa präster förs samtidigt över från Stockholms domkapitel till domkapitlet i Uppsala. Domkapitlet i Uppsala har redan motsvarande tillsyn över prästerna i utlandet (se prop. 1987/88:31 s. 137 f och 155). De kyrkoherdar som innehar tjänst i en svensk utlandsförsamling skall enligt kyrkomötets ställningstagande (CsSkr 1987:1, KUt 1, kskr. 25) framgent fullgöra motsvarande arbetsuppgifter åt Styrelsen för svenska kyrkan i utlandet (SKUT). Under någon tid kommer det emellertid att finnas kvar präster som med fullmakt innehar en statlig tjänst som kyrkoherde för döva respektive kyrkoherde i svensk församling i utlandet. Innehavarna av sådana fullmakts-tjänster bör enligt min mening också i fortsättningen vara röstberättigade i

biskopsval. Eftersom dessa präster skall lyda under domkapitlet i Uppsala, bör de alltså ingå i valkorporationen i Uppsala stift. Jag föreslår att bestämmelser om detta tas in i en ny övergångsbestämmelse till lagen. Som en konsekvens av detta bör 2 § tredje stycket lagen upphävas och bestämmelser om rösträtt för dövräster och utlandskyrkoherdar monstras ut ur 3 § andra stycket samt 10 § tredje och fjärde styckena lagen.

Elektorer vid biskopsval utses av församlingens kyrkofullmäktige eller, om sådana inte finns, av kyrkorådet. I ett flerförsamlingspastorat förrättas elektorsvalet av pastoratets kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade. Finns varken kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i ett pastorat, skall enligt 6 § lagen om biskopsval regeringen besluta om på vilket sätt elektorsvalet skall förrättas. Regeringen har i flertalet sådana fall beslutat att elektorsvalet skall förrättas av ledamöterna i församlingskyrkoråden. Den nya församlingslagen förutsätter att ett kyrkoråd skall finnas i varje församling. Detta bör medföra en konsekvensändring i 6 § första stycket lagen om biskopsval. Paragrafen bör enligt min mening i övrigt utformas i enlighet med motsvarande föreskrifter för val av elektorer vid utscende av ledamöter i kyrkomötet [jfr 7 och 8 §§ lagen (1982:943) om kyrkomötet].

Jag föreslår att de angivna ändringarna i lagen om biskopsval träder i kraft den 1 juli 1989.

2.2 Kyrkofondslagen (1988:182)

Mitt förslag: Stiftsstyrelsen skall årligen före den 1 oktober meddela berörda pastorat preliminära uppgifter om strukturbidraget.

Beslut av kyrkofondens styrelse enligt kyrkofondslagen skall inte få överklagas.

Bidrag ur kyrkofonden för arvoden till kontraktsprostar, praktikanter och handledare för dessa skall kunna lämnas också för första halvåret 1989.

Stiftsbidrag skall för år 1989 kunna lämnas också för stiftssamfälligheternas förvaltningskostnader.

Kyrkomötet tillstyrker förslagen (KL 1988:4 s. 15, kskr. 2).

Skälen för mitt förslag

Underrättelser om strukturbidrag

Enligt 17 § 6 kyrkofondslagen (1988:182) får kyrkofondens styrelse bevilja stiftsbidrag till en stiftssamfällighet. Stiftsbidrag får bl.a. beviljas för kostnader för särskilda bidrag (strukturbidrag) till pastoraten. Stiftsstyrelsen skall fördela bidraget mellan sådana pastorat som har särskilda behov.

Enligt 21 § andra stycket kyrkofondslagen skall kyrkofondens styrelse senast den 10 september årligen meddela stiftssamfälligheterna preliminära uppgifter om bland annat stiftsbidraget. Eftersom frågan om och i vilken utsträckning ett pastorat får strukturbidrag har betydelse för pastoratets budgetarbete bör enligt min mening pastoratet få preliminära uppgifter om bidrag. För att kunna beakta ett bidrag i budgetarbetet bör preliminära

uppgifter meddelas senast den 1 oktober. Kompletterande bestämmelser om detta bör därför föras in i 21 § lagen.

Föreskrifter om överklagande

I den av riksdagen antagna kyrkofondslagen finns inga föreskrifter om överklagande. Detta är i överensstämmelse med kyrkokommitténs förslag och motsvarar regleringen i dag i lagen (1970:940) om kyrkliga kostnader. Emellertid finns i 35 § förordningen (1971:861) om kyrkliga kostnader föreskrifter med innebörd att beslut av kyrkofondens styrelse enligt 1970 års lag och förordningen inte får överklagas. Kyrkoförordningsgruppen (C 1986:F), som har haft till uppgift att utarbeta förslag till de kyrkliga författningar som behövs i anslutning till den kyrkliga reformen, har pekat på detta förhållande. I betänkandet (Ds C 1987:11) Nya kyrkliga förordningar m.m. uttalar arbetsgruppen i anslutning till sitt förslag till kyrkofonds-förordning att bestämmelser om överklagande av beslut enligt kyrkofondslagen bör tas in i lagen och inte i förordningen. Jag delar arbetsgruppens uppfattning och föreslår att lagen kompletteras med en ny paragraf, 22 §, enligt vilken beslut av kyrkofondens styrelse enligt lagen inte får överklagas.

Fortsatta bidrag ur kyrkofonden

Praktikanter och handledare för dessa förordnas i dag av domkapitlen och betalas av kyrkofonden enligt förordningen (1982:74) om viss praktiktjänstgöring för blivande präster (ändrad senast 1985:22). Enligt 17 § kyrkofondslagen skall stiftsbidrag också kunna utgå för dessa kostnader. Denna regel kom till på begäran av 1987 års kyrkomöte (jfr prop. 1987/88:31 s. 208). Under första halvåret 1989 avses domkapitlen fortsätta att förordna praktikanter och handledare enligt 1982 års förordning. Enligt min mening bör de nu aktuella kostnaderna betalas ur kyrkofonden också för denna tid. Jag föreslår därför att punkt 4 övergångsbestämmelserna till kyrkofondslagen kompletteras med föreskrifter om detta.

Stiftssamfälligheternas förvaltningskostnader

För betalningen helt eller delvis av bland annat stiftsstyrelsens och egendomsnämndens förvaltningskostnader avses stiftssamfälligheten i framtiden få stiftsbidrag enligt 17 § kyrkofondslagen. Motsvarande förvaltningskostnader för stiftssamfälligheten i övrigt och stiftsfullmäktige avses bli betalade med utdebiterade medel. För år 1989 saknar emellertid stiftssamfälligheterna möjlighet att debitera ut medel. Det är därför enligt min mening rimligt att stiftsbidrag under år 1989 skall kunna lämnas till stiftssamfälligheterna också för sådana förvaltningskostnader som uppkommer med anledning av bl.a. stiftsfullmäktiges sammanträden. Jag föreslår därför att föreskrifter om detta tas in i en ny punkt i övergångsbestämmelserna.

2.3.1 Domkyrkorådet i Lund

Mitt förslag: Domkyrkorådet i Lund, som förvaltar Lunds domkyrka och domkyrkans egendom, skall även i fortsättningen bestå av fem ledamöter. De två ledamöter som hittills har utsetts av stiftsnämnden skall efter den 1 juli 1989 utses av stiftsfullmäktige. Krav på specialkompetens för dessa ledamöter regleras inte.

Bestämmelser om domkyrkorådets sammansättning tas in i lagen om förvaltningen av kyrklig jord.

Arbetsgruppens förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Remissutfallet är splittrat. Av de fem remissinstanser som har yttrat sig över förslaget har tre ingen erinran mot förslaget. Bland dessa märks domkyrkorådet i Lund. Kammarkollegiet föreslår att kollegiet utser de två ledamöterna. Stiftsnämnden i Lund anser i första hand att nödvändiga kompetenskrav för ledamöterna skall anges i lagen. I andra hand förordar nämnden att de två ledamöterna utses av kammarkollegiet.

Kyrkomötet tillstyrker förslaget (KL 1988:4 s. 15 f, kskr. 2).

Skälen för mitt förslag

Bakgrund

För förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom gäller en särskild ordning. Denna skiljer sig från vad som gäller för övriga äldre domkyrkor i landet. Skillnaden består främst i att det finns ett särskilt förvaltningsorgan – domkyrkorådet i Lund – som har hand om sådana uppgifter som annars ankommer på särskilda domkyrkostyrelser och stiftsnämnderna.

Domkyrkorådet i Lund har till uppgift att vårda och vidmakthålla domkyrkobyggnaden i Lund och vad som tillhör denna. Domkyrkorådet svarar också för underhåll och skötsel av biskopsgården i Lunds stift. Vidare förvaltar domkyrkorådet domkyrkans fastigheter och annan egendom som tillhör domkyrkan eller vars avkastning är avsedd för dess behov.

Den särskilda ordningen för Lunds domkyrka och dess egendom har sin bakgrund i omfattningen och värdet av fastighetsbeståndet. Den är också historiskt betingad. Beträffande domkyrkorådets tillkomst och bakgrund kan följande nämnas.

Lund blev biskopsäte år 1060 och ärkesbiskopsäte år 1103. Under åren 1103-1164 var ärkebiskopen i Lund också hela Nordens metropolit.

Knut den helige gjorde under 1080-talet betydande donationer till bland annat en större domkyrka i Lund. Därutöver tillfördes domkyrkan under hela medeltiden rika donationer från kungliga personer och enskilda. Domkyrkans egendom förvaltades under hela medeltiden av ett domkapitel. Sedan Skåne kommit i svensk besittning upplöstes domkapitlet år 1671 och förvaltningen togs över av universitetet. Efter det skånska kriget och

freden i Lund år 1679 skapades den förvaltningsorganisation som med mindre ändringar fungerar än i dag; domkyrkorådet. Prop. 1988/89:16

Nu gällande bestämmelser

Regler om domkyrkorådet i Lund finns i de av Kungl. Maj:t den 29 oktober 1971 meddelade bestämmelserna om förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom. Bestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrkas fastigheter och biskopsgården i Lund finns dels i lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord, dels i förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord.

Domkyrkorådets sammansättning

Domkyrkorådet i Lund består i dag av fem ledamöter. Två av dessa är självskrivna, nämligen biskopen i Lund, som är ordförande, och domprosten. En ledamot utses av kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling. Två ledamöter utses av stiftsnämnden i Lund. För var och en av de icke självskrivna ledamöterna utses en ersättare i samma ordning.

Den nyligen beslutade reformen på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan innebär bl.a. att stiftsnämnden ersätts med en egendomsnämnd i varje stift. Detta får direkt betydelse för domkyrkorådets sammansättning. De två ledamöter och ersättare för dessa som i dag utses av stiftsnämnden måste utses på annat sätt.

Arbetsgruppen har föreslagit att dessa två ledamöter i framtiden skall utses av stiftsfullmäktige. Tre av de remissinstanser som har yttrat sig i denna del har godtagit förslaget. Kyrkomötet har också tillstyrkt detsamma. Kammarkollegiet och stiftsnämnden i Lund är däremot kritiska. Enligt kammarkollegiet finns det en risk för en integrering av arbetet mellan egendomsnämnden och domkyrkorådet och att rådets självständighet försvagas, om stiftsfullmäktige får uppgiften att utse två av domkyrkorådets ledamöter. Kammarkollegiet framhåller också vikten av att det i domkyrkorådet finns ledamöter med speciella kunskaper som garanterar att förvaltningen även i framtiden blir effektiv. Mot bakgrund av bl.a. dessa synpunkter förordar kollegiet att kammarkollegiet skall utse de två aktuella ledamöterna. Samma ståndpunkt intar stiftsnämnden i Lund, om särskilda kompetenskrav inte ges i lagen.

För egen del anser jag till en början att valet bör stå mellan de två lösningar som har diskuterats av arbetsgruppen och remissinstanserna. Jag har förståelse för en del av de synpunkter som motiverar förslaget att kammarkollegiet skall utse de två ledamöter som i dag utses av stiftsnämnden. Härigenom skulle på ett tydligt sätt markeras inte bara domkyrkans fristående ställning som självständig stiftelse, utan även domkyrkorådets ställning som statlig förvaltningsmyndighet under regeringen. Jag kan däremot inte dela uppfattningen att det finns en risk för att arbetet mellan egendomsnämnden och rådet integreras och att domkyrkorådets självständighet försvagas, om stiftsfullmäktige skulle utse dessa ledamöter. Medan egendomsnämnden kommer att vara en kyrkokommunal myndighet, är och förblir domkyrkorådet en statlig förvaltningsmyndighet med andra regler för hur verksamheten skall bedrivas. Domkyrkorådet och egendomsnämnden

har visserligen likartade, men från varandra klart avgränsade ansvars- och uppgiftsområden.

I likhet med arbetsgruppen anser jag att övervägande skäl talar för att stiftsfullmäktige utser de två ledamöter i rådet som i dag utses av stiftsnämnden. Domkyrkan är en stifts kyrka. Enligt min mening är det mot den bakgrunden av stort värde att de icke självskrivna ledamöterna utses av organ som har anknytning till stiftet. En sådan ordning ansluter nära till den som enligt den nya domkapitelslagen (1988:181) kommer att gälla för domkapitlen, som också är statliga förvaltningsmyndigheter. Egendomsnämnden, som skall ha hand om förvaltningen av annan kyrklig egendom av stiftelsekaraktär och där samma krav på effektivitet gör sig gällande, kommer också att utses av stiftsfullmäktige. Jag föreslår alltså att de två ledamöter som i dag utses av stiftsnämnden i framtiden utses av stiftsfullmäktige. I övrigt saknas enligt min mening anledning att göra någon ändring i domkyrkorådets sammansättning.

Särskilda kompetenskrav m.m.

För de ledamöter i domkyrkorådet som i dag utses av stiftsnämnden gäller bl.a. att de skall ha insikt i jordbruk eller annars vara förfarna i allmänna värv. Dessa krav är desamma som i dag gäller för ledamöter i stiftsnämnder. Arbetsgruppen har inte föreslagit någon särskild regel om kompetenskrav för de ledamöter i domkyrkorådet som skall utses av stiftsfullmäktige. Några remissinstanser, däribland domkyrkorådet, betonar vikten av att ledamöterna även i framtiden utses med hänsyn till saklig kompetens, så att rådet effektivt kan fullgöra sina uppgifter. Stiftsnämnden i Lund anser att kompetenskraven bör anges i lagen.

För egen del vill jag i denna fråga anföra följande.

För de ledamöter som i dag utses av stiftsnämnden gäller bl.a. att de skall ha insikt i jordbruk eller annars vara förfarna i allmänna värv. Dessa krav är desamma som i dag gäller för ledamöterna i stiftsnämnder. I den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord regleras inte kravet på specialkompetens för ledamöterna i egendomsnämnderna, vilka tar över stiftsnämndernas uppgifter. I prop. 1987/88:31, som låg till grund för riksdagens beslut om den nya lagen, anförde dåvarande civilministern att han inte var beredd att i lag ange några särskilda kompetenskrav för ledamöterna i egendomsnämnden. Han anförde vidare följande (s. 169):

Jag vill dock gärna framhålla att dagens stifts- och boställsnämnder representerar en mycket bred sakkunskap och personlig erfarenhet när det gäller jord- och skogsbruk och därmed sammanhängande tekniska och ekonomiska frågor. Med de uppgifter som egendomsnämnderna övertar från den nuvarande nämndorganisationen och med de ytterligare angelägenheter som stiftssamfälligheten kan tänkas anförtro dem är behovet av kunskande och erfarenhet av de frågor som nämnden har att sköta oförminskat. Det är enligt min uppfattning av avgörande betydelse för fastighetsförvaltningens fortsatta resultatutveckling att den hittillsvarande höga kompetensnivån kan bibehållas. Jag utgår därför från dels att stiftsfullmäktige beaktar detta behov när man utser ledamöter och suppleanter i sina egendomsnämnder, dels att nämnderna i sin verksamhet på olika sätt i möjlig mån söker knyta till sig expertis av det slag som finns hos de nuvarande boställsnämnderna.

I likhet med arbetsgruppen anser jag att samma resonemang kan föras i fråga om de nu aktuella ledamöterna i domkyrkorådet. Uppdrag som ledamot i domkyrkorådet kommer även i fortsättningen att kräva särskild kompetens. Det får anses självklart att stiftsfullmäktige vid utseende av ledamöter i rådet tillgodoser detta behov. Någon särskild regel om kompetenskrav behövs därför enligt min mening inte.

För de icke självskrivna ledamöterna gäller i dag att de skall vara myndiga svenska medborgare och inte ha fyllt sjuttio år. Kravet på svenskt medborgarskap följer redan av 11 kap. 9 § regeringsformen och behöver därför inte regleras ytterligare. I likhet med vad som i framtiden skall gälla för ledamöterna i domkapitlen anser jag att det inte behövs någon regel om en övre åldersgräns för ledamöterna i domkyrkorådet. Däremot bör kravet på att ledamöterna skall vara myndiga bestå. Regler om detta bör dock anpassas till förslagen i prop. 1987/88:124 om god man och förvaltare. Denna fråga återkommer jag till i avsnitt 2.6.

Mandattiden för de valda ledamöterna i domkyrkorådet bör anpassas till den som från och med den 1 juli 1989 skall gälla för domkapitlen och egendomsnämnderna enligt den nya ordningen. Valperioden kommer därvid i princip att motsvara den som gäller i dag.

Uppdraget för de ledamöter som har utsetts enligt äldre bestämmelser av stiftsnämnden och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling bör enligt min mening upphöra när stiftsfullmäktige och kyrkorådet har valt ledamöter enligt de nya föreskrifterna.

Författningsreglering

Mina förslag innebär med hänsyn till 8 kap. 5 § regeringsformen att regler om utseende av ledamöter i domkyrkorådet i Lund måste ges i lag. Dessa regler tas lämpligen in i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord som en ny 6 a §. Förslaget för med sig vissa konsekvensändringar i 7 § tredje stycket samma lag. I övergångsbestämmelserna till den nya lagen bör också tas in en föreskrift om att uppdragen för de ledamöter som har utsetts enligt äldre bestämmelser upphör när stiftsfullmäktige och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling har valt ledamöter enligt de nya föreskrifterna.

I regeringens skrivelse till kyrkomötet 1988:1 föreslogs att mandattiden och behörighetsvillkoren m.m. för de valda ledamöterna i domkyrkorådet skulle tas in i lagen om förvaltningen av kyrklig jord. Eftersom domkyrkorådet i Lund är en statlig förvaltningsmyndighet under regeringen och de nu aktuella reglerna inte är att anse som grundläggande föreskrifter om kyrklig egendom eller stiftsmyndigheter, behöver föreskrifter i dessa ämnen inte ges i lag. Enligt min mening bör reglerna i stället tas in i en instruktion för domkyrkorådet. Jag avser därför att senare återkomma till regeringen med förslag om detta.

2.3.2 Försäljning eller byte av Lunds domkyrkas fastigheter

Mitt förslag: Domkyrkorådet i Lund skall kunna besluta om försäljning och byte av Lunds domkyrkas fastigheter.

Arbetsgruppens förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Av de fyra remissinstanser som har yttrat sig över förslaget i denna del tillstyrker tre förslaget. Kritisk mot förslaget är stiftsnämnden i Lund, som anser att egendomsnämnden bör pröva frågor om försäljning och byte av domkyrkans fastigheter.

Kyrkomötet tillstyrker förslaget (KL 1988:4 s. 15 f, kskr. 2).

Skälen för mitt förslag: Enligt 25 § lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord jämförd med 63 och 64 §§ förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord prövas frågor om försäljning eller byte av kyrklig jord av stiftsnämnden. Överstiger egendomens saluvärde 1 000 000 kronor eller är ärendet i rättsligt hänseende av särskilt invecklad art, prövas dock frågan av kammarkollegiet.

Den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord innebär i princip ingen annan ändring i denna del än att stiftsnämnden ersätts av egendomsnämnden. Den nya lagen innebär emellertid den ändringen att domkyrkorådets förvaltning av domkyrkans fastigheter inte längre skall stå under någon tillsyn.

Arbetsgruppen anser att det saknas anledning att låta egendomsnämnden pröva frågor om försäljning och byte av Lunds domkyrkas fastigheter när egendomsnämnden inte skall ha tillsyn över domkyrkorådets förvaltning. Stiftsnämnden i Lund avstyrker förslaget, som enligt nämndens mening innebär att rationaliseringen av den kyrkliga jorden i stiftet därigenom splittras. För egen del kan jag till en början konstatera att Lunds domkyrkas fastighetsinnehav är betydande. Domkyrkorådet torde inom ramen för sin förvaltning ha väl så goda möjligheter som egendomsnämnden att bedöma nu aktuella frågor också från rationaliseringssynpunkt. Jag ansluter mig därför till arbetsgruppens förslag, som också har tillstyrkts av övriga remissinstanser som har yttrat sig samt av kyrkomötet. Förslaget innebär att 22 § i den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord måste ändras.

2.3.3 Upplåtelse av rättigheter på Lunds domkyrkas fastigheter

Mitt förslag: Lunds domkyrkoråd skall i fråga om Lunds domkyrkas fastigheter besluta om upplåtelse av sådana rättigheter som anges i 16 § lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord.

Arbetsgruppens förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: De som har yttrat sig i denna del tillstyrker förslaget.

Kyrkomötet tillstyrker förslaget (KL 1988:4 s. 15 f, kskr. 2).

Skälen för mitt förslag: Enligt den ordning som nu gäller företräder stiftsnämnden Lunds domkyrkas fastigheter vid upplåtelse av vissa rättigheter. Det gäller bl.a. upplåtelse av tomträtt, servitut och rätt till annan naturtillgång än vattenkraft (17 § och 18 § andra stycket 1970 års lag). Den nya lagen innebär ingen annan ändring i detta hänseende än att egendomsnämnden träder in i stiftsnämndens ställe.

Arbetsgruppen har föreslagit att domkyrkorådet i Lund själv skall få företräda domkyrkans fastigheter vid upplåtelse av de rättigheter som anges i

16 § den nya lagen. Förslaget motiveras med att domkyrkorådet enligt den nya lagen i egenskap av förvaltare av domkyrkans fastigheter själv skall bestämma villkoren för upplåtelse av fastigheterna på jordbruksarrende samt att domkyrkorådet själv skall företräda dessa när en arrendenämnd eller en domstol prövar sådana villkor. Enligt arbetsgruppen är det konsekvent om domkyrkorådet som förvaltare av domkyrkans fastigheter också företräder dessa vid upplåtelse av sådana rättigheter som anges i 16 § den nya lagen. Jag delar denna uppfattning. Jag föreslår därför att Lunds domkyrkas fastigheter undantas från tillämpningsområdet för 16 § den nya lagen.

2.3.4 Dispositionsändring av kyrkofondsfastigheter och Lunds domkyrkas fastigheter

Mitt förslag: Egendomsnämnden skall inte pröva frågor om dispositionsändring i fråga om kyrkofondsfastigheter och Lunds domkyrkas fastigheter.

Arbetsgruppen har inte lagt fram något förslag i frågan.

Remissinstanserna: Kammarkollegiet föreslår att 18 § ändras i enlighet med mitt förslag. Stiftsnämnden i Lund anser detsamma.

Kyrkomötet har anhängit att 18 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord justeras med hänsyn till det ansvar som tillkommer kammarkollegiet respektive domkyrkorådet i Lund (KL 1988:4 s. 16, kskr. 2).

Skälen för mitt förslag: Enligt 18 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord skall en dispositionsändring i fråga om löneboställe prövas av egendomsnämnden och för annan kyrklig jord av den som förvaltar egendomen. Om ändringen föranleds av att ett självständigt jordbruk inte längre är bärkraftigt eller ändringen kan leda till att ett sådant jordbruk inte längre kan bestå, skall frågan alltid prövas av egendomsnämnden. I sistnämnda fall skall egendomsnämnden alltså pröva sådana frågor även i fråga om kyrkofondsfastigheter, Lunds domkyrkas fastigheter och församlingskyrkas fastighets jord.

Jag delar remissinstansernas och kyrkomötets uppfattning att prövningen av frågor om dispositionsändring för kyrkofondsfastigheter och Lunds domkyrkas fastigheter alltid bör prövas av kammarkollegiet respektive domkyrkorådet i Lund. Jag föreslår därför att 18 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord ändras i enlighet med det.

2.3.5 Överklagande av domkyrkorådets i Lund beslut

Mitt förslag: Domkyrkorådets i Lund beslut enligt lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord skall få överklagas hos kammarkollegiet.

Arbetsgruppen och **kyrkomötet** har inte tagit upp frågan.

Skälen för mitt förslag: Mina förslag i det föregående innebär att domkyrkorådet i Lund i stället för egendomsnämnden skall besluta i frågor

om bl.a. försäljning och byte av Lunds domkyrkas fastigheter. Enligt min mening bör domkyrkorådets beslut i dessa frågor kunna överklagas på samma sätt som egendomsnämndens beslut i motsvarande frågor. Jag föreslår därför att i 29 § första stycket lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord görs ett tillägg, innebärande att även domkyrkorådets i Lund beslut enligt lagen skall få överklagas hos kammarkollegiet.

Kyrkomötet har inte yttrat sig över lagförslaget i denna del. En föreskrift om överklagande är emellertid enligt min mening inte att anse som en grundläggande föreskrift om kyrklig egendom. Något formellt krav på kyrkomötets yttrande i denna del föreligger därför inte.

2.3.6 Underhåll m.m. av biskopsgårdar

Mitt förslag: Regeringen skall kunna delegera beslut om att bygga om eller bygga en ny biskopsgård till den myndighet som regeringen bestämmer.

Kyrkomötets förslag överensstämmer med mitt (KL 1988:11 s. 1, kskr. 16).

Skälen för mitt förslag: En biskopsgård är sådan fast egendom eller tomträtt där tjänstebostad är anvisad åt en biskop. Enligt 7 § tredje stycket lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord skall egendomsnämnden förvalta bl.a. biskopsgårdar. Biskopsgården i Lund tillhör domkyrkan i Lund och förvaltas av domkyrkorådet i Lund enligt särskilda bestämmelser. I 10 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord föreskrivs att egendomsnämnden skall svara för löpande underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgården, om detta enligt avtal inte skall ankomma på någon annan. Om husen på biskopsgården behöver byggas om eller en ny biskopsgård behöver byggas, skall enligt samma paragraf, egendomsnämnden föreslå det hos regeringen. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Kostnaderna för biskopsgårdarna betalas i dag av kyrkofonden. Detta gäller dock inte biskopsgården i Lund. I prop. 1987/88:31 s. 216 uttalades att de nya reglerna inte innebär någon ändring beträffande kyrkofondens ekonomiska ansvar för biskopsgårdarna.

1988 års kyrkomöte har på initiativ av kyrkolagsutskottet (KL 1988:11, kskr. 1988:16) tagit upp frågan om en ändring av 10 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord. Kyrkolagsutskottets initiativ grundar sig på ett delyttrande av kyrkofondens styrelse över promemorian (Ds C 1987:11) Nya kyrkliga förordningar m.m. I det nyssnämnda yttrandet har kyrkofondens styrelse framhållit att föreskrifterna i 10 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord innebär att regeringen skall besluta om alla reparations- eller byggnadsarbeten på en biskopsgård som inte är att hänföra till löpande underhåll. Enligt styrelsen kan antalet ärenden som skall prövas av regeringen härigenom komma att öka, vilket strider mot strävandena att delegera ärenden från regeringen.

Styrelsen anser att regeringen bör få möjlighet att delegera ärenden angående reparationer och ombyggnadsarbeten till den myndighet som regeringen bestämmer.

Kyrkomötet har instämt i de synpunkter som kyrkofondens styrelse har fört fram och har anhängit om en ändring i 10 § den aktuella lagen i enlighet med styrelsens förslag.

Även jag kan ansluta mig till de synpunkter som sålunda har förts fram. Jag föreslår därför att 10 § första stycket lagen om förvaltningen av kyrklig jord ändras i enlighet med styrelsens och kyrkomötets förslag.

2.4 Prästanställningslagen (1988:184)

2.4.1 Disciplinansvar m.m. för präster i icke-territoriella pastorat

Mitt förslag: Bestämmelserna i prästanställningslagen om anställningsformer och disciplinansvar m.m. görs tillämpliga också på präster i svenska kyrkan som har anställning i andra icke-territoriella pastorat än hovförsamlingen.

Kyrkomötet: 1987 års kyrkomöte har tillstyrkt förslaget (Reg.Skr. 1987:1, KL 1987:5, kskr. 1987:22).

Skälen för mitt förslag: I regeringens skrivelse 1987:1 till 1987 års kyrkomöte föreslog dåvarande civilministern att bestämmelserna i prästanställningslagen skulle tillämpas också på präster i svenska kyrkan som har anställning i andra icke-territoriella pastorat än hovförsamlingen.

Vid behandlingen i kyrkomötet av förslaget anförde kyrkolagsutskottet bl.a. följande i denna del (KL 1987:5 avsnitt 3.4.8):

För de icke-territoriella pastoraten gäller särskilda stadgar. Lagen (1957:577) om prästval reglerar tillsättningen av domprost-, kyrkoherde- och komministertjänster. Enligt 1 § prästvalslagen tillämpas lagen på motsvarande tjänster i icke-territoriella pastorat, om regeringen så förordnar. Det i skrivelsen framlagda förslaget till prästanställningslagen reglerar förutom prästtillsättningar även andra frågor som har avseende på prästtjänster i svenska kyrkan. Det gäller tjänsteorganisationen, anställningsformer, inrättande, indragning och vakanthållning av prästtjänster, disciplinansvar m.m. Enligt utskottets mening bör ingen ändring ske i förhållande till vad som i dag gäller för prästtjänster i de icke-territoriella pastoraten. Lagförslaget innebär ändringar såvitt avser tillsättning av prästtjänster i vissa av dessa pastorat. Vidare innebär lagförslaget ändringar i fråga om tillsättning av vikariat samt i fråga om inrättande, indragning och vakanthållning av tjänster i de icke-territoriella pastoraten. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet förslaget att lagen i dessa hänseenden skall tillämpas på prästtjänster i de icke-territoriella pastoraten. Däremot anser utskottet att reglerna om anställningsformer och disciplinansvar m.m. bör gälla även i fråga om prästtjänster i dessa pastorat.

Kyrkomötet följde utskottet (kskr. 1987:22).

I propositionen 1987/88:31 lades inte fram något förslag om prästtjänsterna i de icke-territoriella pastoraten. Dåvarande civilministern hänvisade i propositionen (s. 146) till att han avsåg att tillsätta en arbetsgrupp med

uppgift att utreda vissa frågor om bl.a. de icke-territoriella pastoraten. Arbetsgruppen, som är tillsatt, kommer att redovisa resultatet av sitt arbete i denna del senast vid utgången av år 1989.

Frågor om disciplinansvar m.m. regleras i dag i lagen (1936:569) om domkapitel. Lagens regler i detta hänseende tillämpas på alla som innehar prästtjänster i svenska kyrkan. Den 1 juli 1989 upphör 1936 års domkapitelslag att gälla. Om reglerna i prästanställningslagen om disciplinansvar m.m. inte görs tillämpliga på prästtjänster i de icke-territoriella pastoraten kommer bestämmelser i ämnet att saknas för dessa präster. Jag föreslår därför i enlighet med vad 1987 års kyrkomöte har uttalat att bestämmelserna om anställningsformer och disciplinansvar m.m. i prästanställningslagen skall tillämpas också på dessa präster.

2.4.2 Vissa övergångsfrågor

Mitt förslag: Tjänster som pastoratsadjunkt som vid utgången av juni 1989 finns inrättade hos domkapitlen får finnas kvar till utgången av juni 1991. När sådana tjänster blir lediga, skall de dras in av domkapitlet.

Innehavaren av en tjänst som pastoratsadjunkt är skyldig att fullgöra motsvarande arbetsuppgifter hos stiftssamfälligheten. Stiftssamfälligheten skall svara för kostnaderna för avlöningsförmåner till sådana pastoratsadjunkter.

Benämningen på tjänster som kyrkoadjunkt, som finns inrättade i pastoraten vid utgången av juni 1989, skall vara komminister från och med den 1 juli 1989.

Kyrkomötet tillstyrker förslaget (KL 1988:4 s. 15, kskr. 2).

Skälen för mitt förslag: Enligt den nuvarande prästerliga tjänsteorganisationen för svenska kyrkan finns bl.a. tjänster som pastoratsadjunkt och kyrkoadjunkt. Pastoratsadjunktstjänster är begynnelsestjänster, huvudsakligen avsedda för nyprästviga. Kyrkoadjunktstjänster är extra ordinarie tjänster som finns inrättade i ett pastorat. Enligt 10 § inrättandeförordningen (1985:915; ändrad senast 1986:611) inrättas pastoratsadjunktstjänster av domkapitlen medan kyrkoadjunktstjänster inrättas av regeringen. Domkapitlen tillsätter dock innehavare på tjänsterna. Tjänsterna behöver inte kungöras lediga till ansökan, utan tillsätts normalt efter intresseanmälan [jfr 4 § förordningen (1965:729) med vissa bestämmelser om anställning som präst].

Regeringen har emellertid den 18 juni 1987 beslutat att domkapitlen under budgetåret 1987/88 i respektive stift får inrätta en tjänst som pastoratsadjunkt endast om en annan sådan tjänst i stiftet dras in. Regeringen har följt upp 1987 års beslut i ett beslut den 28 april 1988 om vissa anslag ur kyrkofonden. Regeringens beslut innebär bl.a. att tjänster som pastoratsadjunkt skall användas för utbildning av nyprästviga och som en rörlig prästerlig resurs i ett stift för att fylla vakanser och avhjälpa tillfälliga arbetsbelastningar. Antalet pastoratsadjunktstjänster bör inte överstiga 10

procent av antalet av regeringen inrättade prästtjänster i ett stift. Om det föreligger ett varaktigt behov av förstärkning av den prästerliga tjänsteorganisationen i ett pastorat får domkapitlet under budgetåren 1987/88 och 1988/89 – utan hinder av 10 § inrättandeförordningen – inrätta en tjänst som kyrkoadjunkt om en tjänst som pastoratsadjunkt samtidigt dras in.

Enligt prästanställningslagen (1988:184) skall det finnas följande prästtjänster nämligen tjänster som biskop, domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt, kontraktsadjunkt och pastorsadjunkt. Några tjänster som kyrkoadjunkt eller pastoratsadjunkt skall alltså inte finnas efter den 1 juli 1989, då den nya lagen träder i kraft. I prop. 1987/88:31 (s. 135) anfördes emellertid i fråga om pastoratsadjunktstjänsterna följande:

För närvarande torde även präster, som inte längre kan anses behöva handledning i arbetet, inneha tjänst som pastoratsadjunkt. På samma sätt som kommittén föreslagit angående kyrkoadjunktstjänster anser jag att även sådana pastoratsadjunktstjänster som i huvudsak fungerar som förstärkning av den prästerliga tjänsteorganisationen i ett pastorat nu bör omvandlas till komministertjänster. Detta bör dock få ske endast under en övergångsperiod av två år och endast om pastoratet och stiftsstyrelsen är överens om att en sådan tjänst skall inrättas. Nuvarande pastoratsadjunktstjänster, som inte i fortsättningen skall användas som utbildningstjänster för nyprästviga pastorsadjunkter och inte heller omvandlas till komministertjänst i ett pastorat, blir efter övergångsperioden tjänster hos stiftssamfälligheten. Under övergångsperioden bör pastoratsadjunkterna kunna åläggas en skyldighet att frånträda utövningen av sin tjänst för att utöva en tjänst som pastorsadjunkt i stiftssamfälligheten. Detta avviker från förslagen i regeringens skrivelse 1987:1 till kyrkomötet. Regeringen får därför återkomma i frågan till nästa års kyrkomöte.

Jag tar därför nu upp frågan till behandling. Omställningen till den nya prästerliga tjänsteorganisationen torde som regel inte kunna genomföras i alla delar i stiftet till den 1 juli 1989. Detta gäller främst omvandlingen till komministertjänster av de pastoratsadjunktstjänster som i dag i huvudsak fungerar som en förstärkning av den prästerliga tjänsteorganisationen i ett pastorat. Jag föreslår därför att de pastoratsadjunktstjänster som fortfarande kommer att finnas inrättade vid utgången av juni 1989 skall få finnas kvar under en övergångsperiod av två år, dvs. till utgången av juni 1991. De pastoratsadjunktstjänster som under denna period blir lediga skall dock dras in. Enligt den nya organisationen på stiftsplanet förutsätts inte längre några tjänster finnas inrättade hos domkapitlet, vilka alltså saknar medel att avlöna någon personal. Jag föreslår därför att de kvarvarande innehavarna av en pastoratsadjunktstjänst åläggs att fullgöra motsvarande arbetsuppgifter hos stiftssamfälligheten. Stiftssamfälligheten bör därvid svara också för kostnaderna för avlöningsförmåner till innehavarna av sådana tjänster som pastoratsadjunkt.

När det därefter gäller de nuvarande tjänsterna som kyrkoadjunkt, uttalades i prop. 1987/88:31 (s. 134) bl.a. att den nuvarande tjänstebenenämningen kyrkoadjunkt skulle avskaffas. För att underlätta omvandlingen av kyrkoadjunktstjänsterna föreslår jag att det införs en ny övergångsbestämelse till lagen enligt vilken benämningen på de tjänster som kyrkoadjunkt som finns inrättade i pastoraten vid utgången av juni 1989 skall vara

komminister från och med den 1 juli 1989. Enligt 46 § den nya prästanställningslagen kommer pastoraten att i framtiden svara för avlöningsförmånerna också för innehavarna av dessa pastoratstjänster.

Prop. 1988/89:16

2.5 Kungörelsen (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge

Mitt förslag: Egendomsnämnden skall pröva frågor om storleken av den avgift som skall betalas till sådana församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift som skall brukas under en prästgård eller ett visst hemman och för vilka landgillet eller städjan vid ett åbobyte inte har fastställts av kammarkollegiet efter skattläggning. Egendomsnämndens beslut skall få överklagas hos kammarkollegiet.

1867 års kungörelse angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge ersätts med en ny lag.

Arbetsgruppens förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna är positiva till förslaget.

Kyrkomötet tillstyrker förslaget (KL 1988:10 s. 7f, kskr. 12).

Skälen för mitt förslag: I Skåne, Halland och Blekinge finns det vissa fastigheter som tillhör församlingskyrkor och beträffande vilka dispositionsrätten är inskränkt. Inskränkningen består i att fastigheterna innehas och brukas under en prästgård eller annat hemman mot en avgift till församlingskyrkan. För denna ständiga brukningsrätt betalar innehavaren en årlig avgift till församlingskyrkan (*landgille*) samt en avgift vid åbobyte (*städja* eller *städs mål*). Dessa fastigheter kan inte överlåtas till någon annan än den som innehar brukningsrätten.

Den ständiga brukningsrätten till lokalkyrkornas jordar mot städja och landgille grundar sig i svensk lagstiftning på 13 § förordningen den 16 oktober 1723 angående prästerskapets i Skåne uppbörd samt på Kungl. Maj:ts resolutioner den 28 juni 1731, § 3, och den 17 september 1756, § 79. Även om 1723 års förordning numera är upphävd (SFS 1985:747) får denna brukningsrätt anses bestå med hänsyn till de senare författningarna i ämnet, vilka inte synes vara upphävda.

För vissa kyrkojordar som skall brukas under en prästgård eller under ett visst hemman har landgillet och städjan blivit bestämda efter skattläggning i behörig ordning. Landgillet och städjan för dessa fastigheter har inte ansetts kunna höjas (jfr RÅ 1934:32). Beträffande andra landgillesjordar har landgillet och städjan inte blivit bestämda efter skattläggning. Landgillet och städjan för brukningsrätten till fastigheterna har i dessa fall ansetts kunna höjas och kan därför bestämmas till ett belopp motsvarande skäligt arrende.

I kammarkollegiets kungörelse (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge finns bestämmelser om vem som beslutar om storleken av den avgift som skall betalas till kyrkan. Kungörelsen gäller alltså för sådana landgillen som kan höjas. Kungörelsen grundar sig på Kungl. Maj:ts beslut den 8 februari 1867 och brev samma dag till kammarkollegiet. Enligt punkt 3 övergångsbestämmelserna till förord-

ningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord skall ett ärende om storleken av avgiften överlämnas till stiftsnämnden för avgörande om innehavaren av församlingskyrkans fastighet inte är nöjd med församlingens beslut om avgiften.

Den nuvarande ordningen att det är församlingen som fastställer landgillet och städjan vid åboombyte kan ses som en naturlig följd av att det är församlingen som förvaltar församlingskyrkas fastigheter. Enligt lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord skall från och med den 1 juli 1989 gälla en annan ordning i fråga om förvaltningen av församlingskyrkas fastigheter. Sålunda skall församlingen förvalta skogen på församlingskyrkas fastigheter, medan förvaltningen av jorden på dessa fastigheter skall ankomma på pastoratet. Den nya ordningen för förvaltningen ger anledning att ompröva frågan om vem som skall bestämma storleken på landgillet.

Till en början kan konstateras att landgille och städja är att betrakta som nyttjandavgifter och därmed som en avkastning av jorden. Denna avkastning skall användas för församlingskyrkans behov. Den av riksdagen nyligen beslutade reformen på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan innebär bl.a. att kostnadsansvaret för anskaffande och underhåll av kyrkobyggnader skall lägst ligga på pastoratsnivån. Förvaltningen av jorden på församlingskyrkas fastigheter är som jag tidigare har nämnt även lagd på pastoratet. Dessa förhållanden medför att det skulle kunna anses naturligt att också flytta över bestämmanderätten i fråga om landgillena från församlingarna till pastoratet. Om kungörelsen upphävs följer beslutanderätten med förvaltningsansvaret.

I likhet med arbetsgruppen anser jag emellertid att det finns anledning att överväga även andra möjligheter. I det föregående har framhållits att landgillena enligt 1867 års författning inte är oföränderliga. De kan höjas och bör i princip motsvara skäligt arrende. Starka skäl talar därför för att man i fråga om förfarandet i stället försöker anpassa beslutsordningen till den som gäller för upplåtelse av församlingskyrkas fastigheter på jordbruksarrende. Enligt 13 § den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord skall i framtiden egendomsnämnden bestämma villkoren för upplåtelse av bl.a. församlingskyrkas fastighet på jordbruksarrende. Erfarenheten och kompetensen i fråga om arrendesättning på kyrklig jord kommer alltså efter reformens genomförande att finnas samlad hos egendomsnämnden. Likheten mellan de föränderliga landgillena och arrenden som nyttjandavgifter talar enligt min mening för att egendomsnämnderna bör ta över beslutanderätten i fråga om storleken av landgillena.

Jag ansluter mig alltså till arbetsgruppens förslag att det skall ankomma på egendomsnämnden att bestämma landgille och städja för vissa kyrkojordar i Skåne, Halland och Blekinge. Egendomsnämndens beslut bör kunna överklagas hos kammarkollegiet. Kammarkollegiets beslut bör inte få överklagas.

Mitt förslag att egendomsnämnden skall bestämma landgille och städja innebär att regler om detta måste tas in i lag (jfr 8 kap. 5 § regeringsformen).

För närvarande pågår det i kammarkollegiet ett förberedande arbete som siktar till en utredning om att avskaffa äldre rättsinstitut, däribland landgillena. Det kan antas att det kommer att dröja flera år innan resultatet av en

kommande utredning kan redovisas och de äldre rättsinstitutet definitivt är avskaffade. I avvaktan på detta bör enligt min mening frågorna liksom hittills regleras i en särskild författning som ersätter 1867 års kungörelse och punkt 3 övergångsbestämmelserna till förordningen om förvaltning av kyrklig jord. Den nya lagen bör träda i kraft den 1 juli 1989.

2.6 Vissa behörighetsvillkor

Mitt förslag: Reglerna om valbarhet till uppdrag som ledamot och suppleant i kyrkomötets besvärsnämnd, egendomsnämnden och domkyrkorådet i Lund anpassas till förslagen i propositionerna 1987/88:32 om ändringar i regeringsformen och tryckfrihetsförordningen och 1987/88:124 om god man och förvaltare samt riksdagens uttalanden med anledning av dessa förslag (KU 1987/88:33, rskr. 314).

Kyrkomötet tillstyrker förslaget. Därutöver tillstyrker kyrkomötet att samma anpassning görs i fråga om reglerna om valbarhet till uppdrag som ledamot och suppleant i svenska kyrkans centralstyrelse, domkapitlet och stiftsstyrelsen (KL 1988:4 s. 14 f. kskr. 2).

Skälen för mitt förslag

Bakgrunden

I proposition 1987/88:32 föreslås ändringar i regeringsformen som innebär att omyndigförklaring bortfaller som rösträtts- och valbarhetshinder vid riksdagsval. Samtidigt föreslås en följdändring i tryckfrihetsförordningen. Bakgrunden till förslagen i propositionen är de förslag som regeringen har lagt fram i proposition 1987/88:124 om god man och förvaltare. I sistnämnda proposition föreslås att institutet omyndigförklaring avskaffas. I stället införs ett nytt institut, förvaltarskap. Liksom för närvarande skall i framtiden i första hand god man utses för den hjälpbehövande. Förvaltare skall förordnas i de fall den hjälpbehövande på grund av sjukdom, hämrad förståndsutveckling eller liknande förhållande är ur stånd att vårda sig själv och sin egendom och det inte är tillräckligt att god man utses. Ett förvaltarförordnande skall kunna begränsas till att avse viss egendom eller viss angelägenhet. Den som får förvaltare förlorar rådigheten över det som omfattas av förvaltaruppdraget men behåller i övrigt rätten att bestämma över sig och sin egendom. Till skillnad från vad som nu gäller vid omyndigförklaring skall den för vilken förvaltare utses inte förlora sin rösträtt vid allmänna val. Den för vilken förvaltare utses blir också – till skillnad mot vad som nu gäller – valbar som ledamot och suppleant i riksdagen, kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och andra kommunala nämnder.

De förut nämnda propositionerna är ännu inte slutbehandlade i riksdagen. Riksdagen har som vilande antagit dels förslag till lag om ändring i regeringsformen, dels förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen (KU 1987/88:33, rskr. 314).

Enligt de lagförslag som hösten 1987 remitterades till lagrådet skulle ett

förvaltarförordnande inte – som fallet för närvarande är med omyndigförklaring – utgöra hinder mot innehav av vissa tjänster och uppdrag. I sitt yttrande framförde lagrådet invändningar mot den i lagrådsremissen intagna ståndpunkten i denna del (se prop. 124 s. 232 f).

Enligt lagrådet bör inom föräldrabalkens regelsystem som princip gälla att den, som genom förvaltarskapsförordnande helt eller partiellt har fränkänts rättshandlingsförmåga inom sin egen rättssfär, också skall lagligen fränkännas behörighet att företa rättshandlingar för annans räkning. Denna princip måste enligt lagrådet rimligen slå igenom på alla områden där fråga uppkommer om att vederbörande skall vara anförtrodd att företa rättshandlingar för annans räkning, t.ex. när det gäller ansvariga funktionärer på associationsrättens fält eller i verksamhet av den art som utövas av advokater och revisorer m.fl.

Men även utanför det område där rättshandlingar för annans räkning är i fråga anser lagrådet att konsekvensen måste tas att den som genom förvaltarskap är fränkänd rättshandlingsförmåga inom sin egen rättssfär inte skall kunna utöva beslutanderätt i andras rättsangelägenheter av motsvarande slag. Särskilt framträdande blir härvidlag enligt lagrådet de som har domaruppgifter, men även de som betrots med myndighetsutövning i övrigt måste tas i beaktande. Enligt lagrådet är det nödvändigt att det lagligen fastslås att den som blir föremål för förvaltarskap blir i motsvarande mån obehörig att på andra områden fylla funktioner som innefattar beslutsfattande av betydelse för andras rättsställning.

I slutprotokollet (se prop. 124 s. 248 f.) tillmötesgick departementschefen i viss utsträckning lagrådets önskemål. Enligt departementschefen bör det gälla vissa inskränkningar i en persons möjlighet att inneha uppdrag och utöva befattningar om denne fått förvaltare utan att det gjorts någon begränsning av uppdraget. Ett begränsat förvaltarskap bör däremot inte medföra några sådana inskränkningar.

Lagförslagen i prop. 124 har utformats i enlighet härmed och innebär att de nuvarande bestämmelserna om kravet på myndighet i fråga om bl.a. domare, nämndemän, ledamöter av taxeringsnämnd, ledamöter och föredragande i förvaltningsdomstolar, ledamöter i styrelser av aktiebolag, banker, försäkringsbolag och häradsallmänningar ersatts med kravet att inte vara underårig eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken utan begränsning av förvaltaruppdraget.

Vid behandlingen av prop. 32 ansåg konstitutionsutskottet (KU 33) att samma krav som gäller för nämndemän bör gälla för jurymän i tryckfrihetsmål. Utskottet ansåg vidare att det bör fordras att en utgivare av periodisk skrift inte har förvaltare. Enligt utskottet bör någon skillnad inte göras mellan begränsade och obegränsade förvaltarförordnanden. Riksdagen har också som vilande antagit utskottets förslag till ändringar av tryckfrihetsförordningen av denna innebörd (rskr. 314).

Följändringar på det kyrkliga området

I ett flertal författningar finns bestämmelser om behörighet för en tjänst eller ett uppdrag. Ett vanligt behörighetskrav är att den som skall utses inte får vara omyndig. På kyrkans område gäller det t.ex. ledamöter och suppleanter

i svenska kyrkans centralstyrelse [9 § lagen (1982:942) om svenska kyrkan], kyrkomötets besvärsnämnd [47 § lagen (1982:943) om kyrkomötet], domkapitel [8 § lagen (1936:567) om domkapitel, som den 1 juli 1989 ersätts med 5 § domkapitelslagen (1988:181)] och domkyrkorådet i Lund (3 § 1971 års bestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom). På det kyrkokommunala området ställs också som valbarhetskrav upp att ledamöter och suppleanter skall vara myndiga. Det gäller ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige [2 kap. 5 § församlingslagen (1988:180)], församlingsdelegerade (4 kap. 3 § församlingslagen), kyrkorådet (7 kap. 7 § församlingslagen) och stiftsstyrelsen (9 kap. 4 § församlingslagen). Genom en hänvisning i 6 § lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord till 9 kap. 4 § församlingslagen gäller samma valbarhetskrav för ledamöter och suppleanter i egendomsnämnden.

I och med att institutet omyndigförklaring försvinner, kommer begreppet omyndig i fortsättningen att vara liktydigt med underårig. I regeringens skrivelse till kyrkomötet 1988:1 föreslog jag att samma behörighetsvillkor som hade föreslagits i prop. 124 i fråga om bl.a. nämndemän och ledamöter i vissa styrelser och nämnder skulle gälla för ledamöter och suppleanter i svenska kyrkans centralstyrelse, kyrkomötets besvärsnämnd, domkapitlet, domkyrkorådet i Lund, stiftsstyrelsen och egendomsnämnden.

Med hänsyn bl.a. till de synpunkter som har redovisats i konstitutionsutskottets förut nämnda betänkande är jag – trots kyrkomötets tillstyrkande – nu inte längre beredd att föreslå att den som har förvaltare inte får vara ledamot och suppleant i svenska kyrkans centralstyrelse, domkapitel och stiftsstyrelsen. Några motsvarande behörighetskrav ställs inte upp eller avses inte att ställas upp för en mångfald ansvarsfulla befattningar av likartade slag. Exempel på uppdrag där sådana villkor inte avses gälla är ledamotskap i regeringen, statliga myndigheters styrelser, kommunstyrelser, kyrkoråd och flertalet statliga nämnder. Bland de sistnämnda kan särskilt framhållas statens ansvarsnämnd, som har uppgifter liknande dem som bl.a. ankommer på domkapitlet, nämligen att pröva frågor om disciplinansvar m.m.

Däremot bör den som har förvaltare inte vara behörig till uppdrag som ledamot och suppleant i kyrkomötets besvärsnämnd, egendomsnämnden och domkyrkorådet i Lund.

Enligt det av riksdagen som vilande antagna förslaget till lag om ändring i lagen om svenska kyrkan (prop. 1987/88:31, KU 30, rskr. 181) skall domkapitlets och ansvarsnämndens för biskopar beslut i ärenden om att skilja någon från det kyrkliga ämbetet få överklagas till kyrkomötets besvärsnämnd (17 §). Besvärsnämnden, som enligt förslaget också skall vara sista instans i sådana frågor, har i denna egenskap beslutsuppgifter av betydelse för andras rättsställning. För ledamöterna och suppleanterna bör därför gälla samma behörighetskrav som för domare, nämndemän m.fl. Som riksdagen har uttalat bör det därvid inte göras någon skillnad mellan begränsade och obegränsade förvaltarförordnanden.

Egendomsnämnden har enligt lagen om förvaltningen av kyrklig jord till uppgift att förvalta och företräda kyrklig jord av stiftelsekaraktär. I likhet med vad som i prop. 124 föreslås för ledamöter i t.ex. aktiebolagsstyrelser och allmäningsstyrelser är det enligt min mening rimligt att kräva att

ledamöter och suppleanter i egendomsnämnden råder över sig själva och sin egendom. Detsamma bör gälla för ledamöter och suppleanter i domkyrkorådet i Lund, som har till uppgift att förvalta Lunds domkyrka och domkyrkans egendom.

Jag föreslår alltså att den som har förvaltare inte skall vara behörig till uppdrag som ledamot eller suppleant i kyrkomötets besvärsnämnd, egendomsnämnden och domkyrkorådet i Lund.

I detta sammanhang vill jag ta upp en annan fråga, som inte har berörts i regeringens skrivelse till kyrkomötet 1988:1 eller av kyrkomötet. Det gäller frågan om verkan av att en ledamot i egendomsnämnden avgår. I dag är denna fråga oreglerad. Enligt min mening bör det i likhet med vad som gäller för stiftsstyrelsen finnas bestämmelser som reglerar denna fråga.

För stiftsstyrelsen gäller i dag enligt 9 kap. 7 § församlingslagen (1988:180) genom en hänvisning till 7 kap. 9 § andra och tredje styckena samma lag bl.a. att en suppleant inträder i ledamotens ställe, om en ledamot som har utsetts genom proportionellt val avgår under tjänstgöringstiden. Om en annan vald ledamot avgår skall fyllnadsval förrättas för resten av valperioden. Samma ordning bör enligt min mening gälla för egendomsnämnden, som i likhet med stiftsstyrelsen är ett kyrkokommunalt organ.

För egendomsnämnden kräver förslagen i det föregående ändringar i 5 och 6 §§ lagen om förvaltningen av kyrklig jord. Till kyrkomötet har inte för yttrande överlämnats lagförslag med ändringar i dessa paragrafer. Föreskrifter om valbarhet till ledamot och suppleant i egendomsnämnden eller om verkan av en ledamots avgång kan emellertid enligt min mening inte anses utgöra grundläggande föreskrifter om kyrklig egendom eller stiftsmyndigheter. I sak överensstämmer mitt förslag i fråga om valbarhet med vad som gäller i dag. Till detta kommer att kyrkomötet i denna del har förklarat sig inte ha någon erinran mot en annan lagteknisk lösning av samma fråga.

Som jag tidigare har anfört (avsnitt 2.3.1) behöver regler om behörighetsvillkor m.m. för de valda ledamöterna i domkyrkorådet i Lund inte ges i lag.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom civildepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval,
2. lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet,
3. lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182),
4. lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord,
5. lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184),
6. lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift.

Vissa av förslagen innehåller föreskrifter som normalt bör granskas av lagrådet. Emellertid är lagstiftningsfrågan av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande bör därför inte inhämtas.

4 Specialmotivering

Prop. 1988/89:16

I specialmotiveringen till lagförslagen anger jag i det följande under varje paragraf inledningsvis till vilket avsnitt i den allmänna motiveringen som de kommenterade förslagen hänför sig.

4.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval

2 §

Avsnitt 2.1

I *första stycket* har begreppet "församlingspräst", som utmönstrats i den nya tjänsteorganisationen för präster, ersatts med en uppräknig av de tjänster det är fråga om hos pastoraten, nämligen domprost, kyrkoherde och komminister. Vidare anges de i stiftssamfälligheten inrättade prästtjänster som enligt vad som närmare utvecklats i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen skall vara förenade med rösträtt vid biskopsval, dvs. stifts- och kontraktsadjunktstjänster.

Förslaget innebär vidare att nuvarande andra och tredje styckena med bestämmelser om garnisonspastorn i Boden och kyrkoherden för samer respektive kyrkoherdarna för döva utgår. Bcträffande motiveringen härför hänvisas till avsnitt 2. 1 i den allmänna motiveringen.

Andra stycket motsvarar nuvarande fjärde stycket.

3 §

Avsnitt 2.1

Ändringen i *andra stycket* innebär att de som innehar eller uppehåller en tjänst som kyrkoherde i en svensk utlandsförsamling inte längre skall ingå i valkorporationen i Uppsala stift. För de närmare skälen härtill redovisas i avsnitt 2.1 i den allmänna motiveringen. Att utlandskyrkoherdar som för närvarande innehar sin tjänst med fullmakt behåller sin rösträtt framgår av punkt 2 i de föreslagna övergångsbestämmelserna.

5 §

Avsnitt 2.1

Ändringen i *första stycket* innebär – liksom i 2 § – att beteckningen "församlingspräst" ersätts av en uppräknig av de tjänster det gäller.

6 §

Avsnitt 2.1

Ändringen i *andra stycket* föranleds av att det i den nya organisationen kommer att finnas kyrkoråd i samtliga församlingar. För närmare redovisning av motiven för ändringen och textens utformning i övrigt hänvisas till den allmänna motiveringen.

Avsnitt 2.1

Ändringarna i *andra* och *tredje styckena* föranleds av att kyrkoherdarna för döva och kyrkoherdarna i de svenska utlandsförsamlingarna inte längre – annat än i vissa fall övergången – skall ingå i valkorporationen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen bör träda i kraft samtidigt med den nya stiftsorganisationen som regleras i församlingslagen (1988:180). Beträffande p. 2 hänvisas till avsnitt 2. 1 i den allmänna motiveringen.

4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet

47 §

Avsnitt 2.6

Ändringen i paragrafens *andra stycke* är en följd av förslagen i regeringens propositioner 1987/88:32 om ändringar i regeringsformen och tryckfrihetsförordningen och 1987/88:124 om god man och förvaltare samt riksdagens uttalanden i anslutning till behandlingen av prop. 32 (KU 1987/88:33, rskr. 314). Ändringen innebär att kravet på myndighet som behörighetsvillkor för ledamöter och ersättare i kyrkomötets besvärsnämnd ersätts med ett krav på att dessa inte får vara underåriga och ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

4.3 Förslaget till lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182)

21 §

Avsnitt 2.2

Paragrafen föreslås få ett nytt *tredje stycke*. Enligt detta skall stiftsstyrelsen årligen före den 1 oktober meddela berörda pastorat preliminära uppgifter om strukturbidraget.

22 §

Avsnitt 2.2

Paragrafen är ny. Enligt denna får beslut av kyrkofondens styrelse enligt lagen inte överklagas. Detta stämmer med vad som i dag gäller. Frågan är emellertid nu reglerad i 35 § förordningen (1971:861) om kyrkliga kostnader.

Övergångsbestämmelser

Punkt 4

Ändringen innebär att kostnader för arvoden till praktikanter och handledare för dessa liksom hittills får betalas ur kyrkofonden det första halvåret 1989.

Punkt 11

Avsnitt 2.2

Punkten är ny. Den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär att stiftssamfälligheten under år 1989 skall kunna få stiftsbidrag för sina egna förvaltningskostnader. Stiftssamfälligheterna kommer under år 1989 inte att kunna debitera ut skattemedel. För att stiftsfullmäktige skall kunna sammanträda och samfälligheten byggas upp måste kostnaderna därför betalas på annat sätt.

4.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

5 §

Avsnitt 2.6

I 5 § införs ett nytt tredje stycke. I detta regleras behörighetsvillkoren för ledamöter och suppleanter i egendomsnämnden. Denna fråga regleras i dag genom en hänvisning i 6 § till 9 kap. 4 § församlingslagen (1988:180) om valbarhet.

Ändringen innebär att kravet på att ledamöter och suppleanter skall vara myndiga ersätts med att de inte får vara underåriga eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. I sak innebär det ingen skillnad mot vad som gäller i dag. Ändringen är en följd av förslagen i propositionen 1987/88:124 om god man och förvaltare.

6 §

Avsnitt 2.6 och 2.3.1

I paragrafen görs två ändringar. Den ena innebär att reglerna om verkan av en ledamots avgång i 7 kap. 9 § andra och tredje styckena församlingslagen (1988:180) görs tillämpliga på egendomsnämnden. Den andra ändringen innebär att hänvisningen till 9 kap. 4 § församlingslagen utgår. Ändringen är en konsekvens av det föreslagna nya tredje stycket i 5 § (se ovan).

6 a §

Avsnitt 2.3.1

Paragrafen är ny och reglerar domkyrkorådet i Lund och dess sammansättning. Regler om domkyrkorådet finns i dag i de av Kungl. Maj:t den 29 oktober 1971 meddelade bestämmelserna om förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom.

I första stycket ges den grundläggande bestämmelsen om domkyrkorådet, nämligen att det skall finnas ett domkyrkoråd i Lunds stift.

Andra och tredje styckena reglerar domkyrkorådets sammansättning och hur ledamöter och ersättare utses. I förhållande till vad som nu gäller innebär förslaget den ändringen att stiftsfullmäktige skall utse de två ledamöter och ersättare i rådet som stiftsnämnden hittills har utsett.

7 §

Avsnitt 2.3.1

Ändringen i *tredje stycket* är redaktionell och är en följd av den nya 6 a §, i vilken ges den grundläggande bestämmelsen om domkyrkorådet i Lund.

10 §

Avsnitt 2.3.6

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att egendomsnämnden skall svara för allt underhåll av biskopsgård som inte enligt avtal ankommer på någon annan. Vidare får regeringen möjlighet att delegera beslut om ombyggnad av biskopsgård eller byggande av ny biskopsgård. Ändringen av paragrafen överensstämmer med ett av kyrkomötet framlagt förslag (KL 1988:11, kskr. 16). I övrigt hänvisas till den allmänna motiveringen.

Paragrafens *andra stycke* har endast ändrats redaktionellt som en konsekvens av ändringen i första stycket. Avsikten är att regeringen skall överlåta åt kammarkollegiet att meddela de ytterligare föreskrifter som behövs.

16 §

Avsnitt 2.3.3

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att egendomsnämnden inte skall företräda Lunds domkyrkas fastigheter vid upplåtelse av de rättigheter som anges i paragrafen. I stället skall det ankomma på domkyrkorådet i Lund att i egenskap av förvaltare av dessa fastigheter besluta om sådana upplåtelser.

18 §

Avsnitt 2.3.4

Ändringen i paragrafens sista mening innebär att egendomsnämnden inte skall pröva frågor om en dispositionsändring av kyrkofondsfastigheter och Lunds domkyrkas fastigheter, om ändringen föranleds av att ett självständigt jordbruk inte längre är bärkraftigt eller om ändringen kan leda till att ett sådant jordbruk inte kan bestå. Egendomsnämnden skall besluta om sådana ändringar bara när det gäller församlingskyrkas fastigheter, löneboställen och den kyrkliga jord som egendomsnämnden själv förvaltar. Att egendomsnämnden beslutar om alla dispositionsändringar beträffande de två sistnämnda slagen av kyrklig jord följer av första meningen.

Avsnitt 2.3.2

I paragrafen regleras vilka organ som får pröva frågor om försäljning eller byte av kyrklig jord. Ändringen innebär att domkyrkorådet i Lund, utöver kammarkollegiet och egendomsnämnden, också kan pröva sådana frågor enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

29 §

Avsnitt 2.3.5

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att domkyrkorådets i Lund beslut enligt lagen skall – i likhet med vad som gäller för pastoratets och egendomsnämndens beslut – få överklagas hos kammarkollegiet.

Övergångsbestämmelser

Punkt 4

Avsnitt 2.3.1

Punkten är ny. I *första stycket* föreskrivs att stiftsfullmäktige och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling före utgången av juni 1989 skall välja ledamöter och ersättare i domkyrkorådet i Lund. Valet gäller från den 1 juli 1989, dvs. från och med lagens ikraftträdande, till dess att nytt val har förrättats under nästa valperiod. Vidare föreskrivs i *andra stycket* att uppdragen för de ledamöter av domkyrkorådet som har utsetts enligt äldre bestämmelser upphör vid utgången av juni 1989.

4.5 Förslaget till lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184)

1 §

Avsnitt 2.4.1

I paragrafen har förts in ett nytt andra stycke. I detta föreskrivs att bestämmelserna i 22, 23, 27-43 och 50-55 §§ om anställningsformer och disciplinansvar m.m. skall tillämpas också på präster som har anställning i andra icke-territoriella pastorat än hovförsamlingen.

Övergångsbestämmelser

Punkt 8

Avsnitt 2.4.2

Punkten är ny. Enligt *första stycket* får tjänster som pastoratsadjunkt som vid utgången av juni 1989 finns inrättade i stiftens finnas kvar till utgången av juni 1991. När sådana tjänster blir lediga skall de dras in. I *andra stycket* föreskrivs att innehavaren av en sådan tjänst är skyldig att fullgöra motsvarande arbetsuppgifter hos stiftssamfälligheten, som skall svara för kostnaderna för avlöningsförmånerna.

Avsnitt 2.4.2

Punkten är ny. Enligt prästanställningslagen skall det inte längre finnas några prästtjänster som benämns kyrkoadjunkt. Avsikten är att de nuvarande kyrkoadjunktstjänsterna skall omvandlas till komministerjänster. För att underlätta omvandlingen av kyrkoadjunktstjänsterna föreskrivs i punkt 9 att benämningen på sådana tjänster som finns inrättade i pastoraten vid utgången av juli 1989 skall vara komminister från och med den 1 juli 1989.

4.6 Förslaget till lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift

1-3 §§*Avsnitt 2.5*

I 1 § anges lagens tillämpningsområde.

I 2 § föreskrivs att egendomsnämnden skall pröva frågor om storleken av den avgift som skall betalas till församlingskyrkan. Enligt den ordning som nu gäller enligt kungörelsen (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge är det församlingen som beslutar om storleken av denna avgift.

Enligt 3 § får egendomsnämndens beslut överklagas hos kammarkollegiet. Kammarkollegiets beslut får inte överklagas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkt 1

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1989, dvs. samtidigt som lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord.

Punkt 2

I denna punkt föreskrivs att 1867 års författning i ämnet upphävs.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval,
2. lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet,
3. lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182),
4. lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord,
5. lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184),
6. lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

CIVILDEPARTEMENTET

Arbetsgruppen för utarbetande
av förslag till föreskrifter
för de icke-territoriella
församlingarna m.m. (C 1987:C)

PROMEMORIA
1988-04-15

SAMMANFATTNING

Vi föreslår att nuvarande kungörelse från år 1867 angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge ersätts med en ny lag. Storleken av avgiften till sådana församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift som berörs av den nya regleringen skall prövas av egendomsnämnden. Nämndens beslut skall få överklagas hos kammarkollegiet.

Vi föreslår vidare att domkyrkorådet i Lund, inom ramen för den nya stiftsorganisation som riksdagen den 8 april 1988 beslutat om (prop. 1987/88:31, KU 30, rskr. 181), också i fortsättningen skall förvalta Lunds domkyrka och domkyrkans egendom. Vi föreslår bestämmelser som gör det möjligt för domkyrkorådet att besluta också om försäljning och byte av domkyrkans fastigheter.

Beträffande domkyrkorådets sammansättning föreslår vi att de två ledamöter som stiftsnämnden i Lund i dag utser i fortsättningen skall väljas av stiftsfullmäktige. Med hänsyn till bestämmelserna i 8 kap. 5 § regeringsformen föreslås att regler om domkyrkorådets sammansättning tas in i den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord.

Vi lägger också fram förslag som innebär att de nuvarande bestämmelserna för domkyrkorådet från år 1971 ersätts med en ny instruktion. Den nya instruktionen har anpassats bl.a. till verksförordningen (1987:1100).

De förslagna ändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1989.

1 Förslag till

Lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om avgifter för sådana församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift som skall brukas under en prästgård eller annat visst hemman och för vilka landgillet och städjan vid ett åbobyte inte har fastställts av kammarkollegiet efter skattläggning.

2 § Egendomsnämnden prövar frågor om storleken av den avgift som skall betalas till församlingskyrkan.

3 § Egendomsnämndens beslut får överklagas hos kammarkollegiet.

Kammarkollegiets beslut får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

2. Genom lagen upphävs Kungl. Maj:ts brev den 8 februari 1867 och kammarkollegiets kungörelse (1867:9 s 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988:000) om förvaltningen av kyrklig jord

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:000) om förvaltningen av kyrklig jord

dels att 7, 16 och 22 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 6 a och 6 b §§, samt närmast före nya 6 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Domkyrkorådet i Lund

6 a §

I Lunds stift skall det finnas ett domkyrkoråd. Domkyrkorådet skall utföra de uppgifter som enligt denna lag eller annan författning ankommer på rådet.

Domkyrkorådet i Lund består av följande ledamöter:

1. biskopen i Lunds stift som ordförande,

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

2. domprosten,
3. en av kyrkorådet i Lunds
domkyrkoförsamling utsedd
ledamot,
4. två ledamöter valda av
stiftsfullmäktige i Lunds
stift.

För de valda ledamöterna
skall det finnas lika många
suppleanter. De utses på
samma sätt som ledamöterna.

6 b §

Ledamöter och suppleanter
får inte vara underåriga
eller ha förvaltare enligt
11 kap. 7 § föräldralken
utan begränsning av upp-
draget. Om en ledamot eller
suppleant inte längre är
valbar, upphör hans uppdrag
genast.

Sådana ledamöter som avses i
6 a § andra stycket 3 och 4
väljs snarast efter det att
kyrkorådets respektive
stiftsfullmäktiges valperiod
har börjat. Valet gäller
till dess att nytt val för-
rättas under nästa val-
period.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Pastoratet skall förvalta löneboställen och församlingskyrkors fastigheter, med undantag av tillhörande skog, samt prästgårdar.

Församlingen skall förvalta skogen på församlingskyrkors fastigheter.

Egendomsnämnden skall förvalta prästlönefondsfastigheter, domkyrkas fastigheter och biskopsgården samt skogen på löneboställen. Lunds domkyrkas fastigheter skall dock förvaltas av ett särskilt domkyrkoråd enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Egendomsnämnden skall förvalta prästlönefondsfastigheter, domkyrkas fastigheter och biskopsgården samt skogen på löneboställen. Lunds domkyrkas fastigheter skall dock förvaltas av domkyrkorådet i Lund enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Kammarkollegiet skall förvalta kyrkofondsfastigheter. Egendomsnämnden skall dock förvalta en kyrkofondsfastighet, om kammarkollegiet beslutar att överlämna förvaltningen av fastigheten åt nämnden. Kammarkollegiet kan också överlämna förvaltningen åt någon annan förvaltare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får efter ansökan av den som förvaltar den kyrkliga jorden besluta att denna skall förvaltas på annat sätt.

16 §

Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord med undantag för kyrkofondsfastig-

Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord med undantag för kyrkofondsfastig-

Nuvarande lydelse

heter i ärenden om upplåtelse av följande rättigheter:

1. nyttjanderätt till mark för församlingsändamål, kommunalt behov, bostadsbebyggelse, industri eller annat liknande ändamål,
2. tomträtt,
3. rätt till annan naturtillgång än vattenkraft,
4. servitut.

Detsamma gäller ärenden som rör ledningsrätt eller vägrätt samt, om regeringen inte föreskriver att annan myndighet skall företräda den kyrkliga jorden, ärenden som rör byggnadsminnen, naturvårdsområden, naturreservat, naturminnen eller bestämmelser till skydd för djurlivet.

22 §

Frågor enligt 21 § skall prövas av kammarkollegiet eller egendomsnämnden enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Föreslagen lydelse

heter och Lunds domkyrkas fastigheter i ärenden om upplåtelse av följande rättigheter:

1. nyttjanderätt till mark för församlingsändamål, kommunalt behov, bostadsbebyggelse, industri eller annat liknande ändamål,
2. tomträtt,
3. rätt till annan naturtillgång än vattenkraft,
4. servitut.

Frågor enligt 21 § skall prövas av kammarkollegiet, egendomsnämnden eller domkyrkorådet i Lund enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4. Stiftsfullmäktige i Lund och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling skall före utgången av juni 1989 välja ledamöter och suppleanter i domkyrkorådet i Lund. Valet gäller från och med den 1 juli 1989 till dess nytt val förrättas under nästa valperiod. Uppdraget för ledamöter och suppleanter i domkyrkorådet som har utsetts av stiftsnämnden och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling enligt äldre bestämmelser upphör vid utgången av juni 1989.

3 Förslag till

Förordning med instruktion för domkyrkorådet i Lund, m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

Uppgifter

1 § Domkyrkorådet i Lund har till uppgift att vårda och bevara domkyrkobyggnaden i Lund samt förvalta Lunds domkyrkas fastigheter.

2 § Domkyrkorådet skall också

- svara för löpande underhåll och skötsel av biskopshuset i Lund,
- förvalta annan egendom som tillhör domkyrkan eller vars avkastning är avsedd för dess behov,
- svara för domkyrkans ekonomiska förvaltning.

Organisation

3 § I 6 a § lagen (1988:000) om förvaltningen av kyrklig jord finns bestämmelser om domkyrkorådets sammansättning.

4 § Domkyrkorådet utser inom sig en vice ordförande.

5 § Domkyrkorådet skall förordna en domkyrkokamrer, en domkyrkonotarie och en domkyrkoarkitekt hos domkyrkan.

Innan en domkyrkoarkitekt förordnas skall yttrande inhämtas från riksantikvarieämbetet och statens historiska museer.

6 § Tjänster hos domkyrkan tillsätts av domkyrkorådet.

Verksförordningens tillämpning

7 § Följande bestämmelser i verksförordningen (1987:1100) skall tillämpas på domkyrkorådet:

2 § om behörighet att företräda staten vid domstol,

- 14 och 15 §§ om myndighetens regelgivning,
- 16 § om interna föreskrifter,
- 17 § om inhämtande av uppgifter,
- 18 § om ärendeförteckning,
- 28 § om vem som får begära in förklaringar m.m.,
- 29 § om myndighetens beslut,
- 30 § om överklagande.

8 § Domkyrkorådet har det ansvar för verksamheten och de uppgifter som anges i 4-7, 10 och 13 §§ verksförordningen (1987:1100).

Ärendenas handläggning

9 § Domkyrkorådet är beslutfört när ordföranden och minst hälften av de andra ledamöterna är närvarande.

När ärenden av större vikt handläggs skall om möjligt samtliga ledamöter vara närvarande.

10 § Om ett ärende är så brådskande att domkyrkorådet inte hinner sammanträda för att behandla det, får ärendet avgöras genom meddelanden mellan ordföranden och minst så många ledamöter som behövs för beslutförhet.

Om detta förfarande inte är lämpligt, får ordföranden ensam avgöra ärendet. Ett sådant beslut skall anmälas vid nästa sammanträde med domkyrkorådet.

11 § Domkyrkorådet får i arbetsordningen eller i särskilda beslut lämna över till ordföranden, ledamot eller någon som tjänstgör hos domkyrkan att avgöra ärenden som är av det slaget att de inte behöver prövas av domkyrkorådet.

12 § Ärendena avgörs efter föredragning. I arbetsordningen eller i särskilda beslut får det dock medges att ärenden som avgörs enligt 11 § inte behöver föredras.

13 § I 19 § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om rätt att få avvikande mening antecknad.

Övriga bestämmelser.

14 § Kammarkollegiet fastställer stat för domkyrkan i Lund.

15 § Domkyrkorådet skall besiktiga domkyrkobyggnaden minst en gång varje år.

16 § Andra domkyrkans kapitaltillgångar än domkyrkans fastighetsfond skall placeras i den ordning som gäller för omyndigas medel, om kammarkollegiet inte medger någon annan placering.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1989.

2. Genom förordningen upphävs skrivelsen den 29 oktober 1971 till domkyrkorådet i Lund med Kungl. Maj:ts bestämmelser för förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom.

1 UPPDRAGET

Vårt uppdrag innebär att vi i anslutning till förslagen i prop. 1987/88:31 om ny organisation på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan bl.a. skall överväga om kungörelsen (1867:9 s. 7) angående landgille och stadga för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge kan upphävas. Vidare skall vi se över bestämmelserna för förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom samt domkyrkorådets i Lund uppgifter. Riksdagen har den 8 april 1988 (KU 1987/88:30, rskr. 181) i allt väsentligt antagit förslagen i prop. 31.

Under vårt arbete har vi haft kontakter med företrädare för kammarkollegiet samt för stiftsnämnderna i Lund och Göteborg. Vi har vidare haft överläggningar med domkyrkorådet i Lund.

2 1867 ÅRS KUNGÖRELSE ANGÅENDE LANDGILLE OCH STÄDJA

2.1 Inledning

Vårt uppdrag att överväga om kungörelsen (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge kan upphävas, har sin bakgrund i kyrkoförfattningsutredningens förslag i slutbetänkandet (SOU 1987:4 och 5) En ny kyrkolag m.m. Utredningen har föreslagit att kungörelsen upphävs, men att vissa frågor i ämnet regleras övergångsvis.

Innan vi närmare går in på frågan om kungörelsen kan upphävas lämnas i det följande en översiktlig redovisning av landgillena och de nu gällande reglerna om dessa.

2.2 Landgille

Landgille är en i Skåne, Halland och Blekinge förekommande årlig avgift, som betalas av vissa fastigheter till kyrkor eller till avlöning av prästerskapet. Det finns två olika slag av landgille. Det ena slaget av landgille är en avgift som brukare av kyrkojord skall betala till kyrkan som jordens ägare. Det andra slaget av landgille är en avgift som betalas till kyrkan, utan att kyrkan har äganderätt till jorden.

Det förstnämnda slaget av landgille har sin uppkomst i landboförhållandet. Det förutsatte landbo till ägarens jord. För brukningsrätten hade denne att betala dels vid tillträdet det s.k. städsålet, dels varje år landgille.

Det andra slaget av landgille har uppkommit genom att rätten till landgille har skilts från äganderätten till den jord av vilken landgillet utgick. Rätten till landgille och äganderätten skildes åt när kyrkornas jordar såldes till bönder eller till de landbor som bodde på gårdarna. I regel gjordes då ett förbehåll om skyldighet för den nye

ägaren av jorden att svara för lika mycket i årlig avgift som förut hade utgått ur jorden.

Enligt förordningen (1937:591) angående upphörandet av det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille får landgille, som inte motsvaras av äganderätt till jord, och landgille, som utgår för kyrka tillhörig jord vars läge numera inte är känt, lösas in mot ersättning av statsmedel. En sådan inlösen kan påkallas av staten eller av ägaren till den fastighet från vilken avgälden utgår. Ersättningen skall fonderas och avkastningen skall användas till det ändamål som landgillet har varit anslaget till.

Landgille för jord som tillhör församlingskyrka

Församlingskyrkas fastigheter är fast egendom vars avkastning är avsedd för församlingskyrkas behov. Sådana fastigheter förekommer främst i de tidigare danska landskapen Skåne, Halland och Blekinge. Lokalkyrkans dispositionsrätt till en del av dessa fastigheter är inskränkt genom att fastigheterna antingen har upplåtits till prästerskapet eller skall innehas och brukas under visst hemman mot en avgift till kyrkan.

När det gäller fastigheter som har upplåtits till respektive församlings prästerskap kan man skilja mellan två olika grupper. Den ena gruppen avser sådana fastigheter som av ålder har varit upplåtna till prästerskapet som boställen eller på lön. Ofta skedde dessa upplåtelser mot en icke obetydlig avgift till kyrkan. Landgillet för dessa fastigheter har med hänsyn till prästerskapets privilegier inte ansetts kunna höjas. Prästerskapets privilegier är emellertid nu upphävda (SFS 1982:945). Till den andra gruppen hör fastigheter, som har upplåtits till prästerskapet för brukande mot fästa eller städs mål (engångsavgift vid tillträde) och landgille till kyrkan enligt 13 § förordningen den 16 oktober 1723 angående prästerskapets i Skåne uppbörd. Till skillnad mot den

förra gruppen kyrkojordar kan avgiften till kyrkan höjas vid en upplåtelse, som äger rum vid varje ny kyrkoherdes tillträde. Kyrkoherden synes dessutom endast ha företrädesrätt att arrendera jorden (se SOU 1967:46 s. 102).

Förutom fastigheter upplåtna till prästerskapet är, som tidigare anförts, lokalkyrkans dispositionsrätt inskränkt när det gäller vissa fastigheter som skall innehas och brukas under visst hemman. Beträffande dispositionen av dessa jordar är följande att märka.

Under medeltiden hade kyrkornas egendomar ökats med 'småjordar' som hade givits eller blivit köpta från bondgårdar. På grund av dessa avsöndringar uppstod svårigheter för gårdarnas ägare att betala sina skatter till kronan. Till följd härav förordnades genom Odense recess den 24 juli 1539, att sådana jordar skulle få brukas av de bönder från vilkas gårdar jordarna upplåtits. För denna brukningsrätt skulle bönderna betala det landgille som av gammalt hade brukat utgå, dock att de skulle vara skyldiga att vid åboombyten betala städja (städs mål) för jordarna. Denna böndernas brukningsrätt bekräftades genom konung Kristian IV:s recess den 27 februari 1643. Efter provinsernas övergång till Sverige blev denna rätt stadfäst. I 13 § förordningen angående prästerskapets i Skåne uppörd m.m. den 16 oktober 1723 stadgades sålunda, att den kyrkojord, som i forna tider givits till kyrkan från hemman som ännu innehades och brukades under samma hemman, finge av hemmansåbon efter gamla recesserna innehavas och brukas emot erläggande till kyrkan av städs mål och det vanliga landgillet. Denna brukningsrätt blev ytterligare bekräftad genom Kungl. Maj:ts resolutioner den 28 juni 1731, § 53 och den 17 september 1756, § 79. Båda resolutionerna utgjorde svar på allmogens besvär i frågan.

Även de nu nämnda kyrkojordarna kan delas upp i två grupper. Till den ena gruppen hör sådana där landgillen och städjan vid åboombyte har fastställts av kammarkollegiet efter i laga ordning skedd skattläggning. Dessa landgillen är oföränderliga och har ansetts inte kunna höjas (jfr RA 1934:32). Till den andra gruppen hör sådana jordar där de aktuella avgifterna inte har fastställts efter skattläggning och därför har ansetts kunna höjas vid åboombyte. Beträffande båda grupperna jordar gäller fortfarande att kyrkorna inte har dispositionsrätt till dem så länge brukarna betalar det bestämda landgillet och städjan.

För de kyrkojordar som skall brukas under en prästgård eller visst hemman och beträffande vilka landgillet och städjan kan höjas vid åboombyte, gäller enligt Kungl. Maj:ts brev den 8 februari 1867 angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge att det är församlingen som bestämmer beloppet av den avgift som skall betalas till kyrkan. Om jordens innehavare inte är nöjd med församlingens beslut, skall frågan överlämnas till stiftsnämnden för avgörande (punkt 3 övergångsbestämmelserna till förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord).

Den inskränkta dispositionsrätten för landgillesjordarna innebär för det första att brukningsrätten till jorden är tillförsäkrade vissa hemman. Jorden kan alltså inte arrenderas ut till andra. För det andra innebär inskränkningen att äganderätten till landgillesjordarna inte kan överlåtas till andra än dem som är tillförsäkrade brukningsrätten. Slutligen är - i de fall landgillet och städjan blivit fastställd av kammarkollegiet efter skattläggning - dispositionsrätten inskränkt så tillvida att avgifterna inte kan höjas.

För överlåtelse av landgillesjordar av sistnämnt slag gäller kungörelsen (1937:540) angående försäljning av vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge. I

kungörelsen regleras villkoren för försäljning av dessa jordar. För överlåtelse av landgillesjordar på vilka 1867 års brev och kungörelse är tillämpliga, dvs. där församlingen bestämmer avgifterna och dessa kan höjas, gäller vanliga regler om överlåtelse av församlingskyrkas fastigheter. Reglerna gäller dock med den förut nämnda inskränkningen att jorden endast får överlåtas till den som har tillförsäkrats bruksrätten till jorden.

2.3 Kyrkoförfattningsutredningens förslag

I sitt delbetänkande (Ds C 1983:18) Kyrkoförfattningar I föreslog kyrkoförfattningsutredningen bl.a. att 1867 års kungörelse skulle upphävas. Vid remissbehandlingen riktades kritik mot förslaget i denna del.

Den kritik som riktades mot förslaget fördes främst fram av kammarkollegiet, som i denna del anförde följande:

I brev 1867-02-08 till kammarkollegiet förordnade Kungl. Maj:t att det tillkom vederbörande församling att för sådan kyrkojord i Lunds och Göteborgs stift, vilken enligt gällande författningar skall brukas under prästgård eller annat visst hemman, bestämma beloppet av den avgift som bör erläggas till kyrkan. Om jordens innehavare inte åtnöjdes med beslutet, skulle frågan överlämnas till avgörande av länsstyrelsen och biskopsämbetet, i vilkas beslut ändring sedan fick sökas hos kammarkollegiet. På Kungl. Maj:ts befallning kungjorde kollegiet brevet (1967-03-01). I kungörelse 1932:430 förordnade Kungl. Maj:t "med ändring i nu förevarande delar av Kungl. Maj:ts brev till kammarkollegiet den 8 februari 1867 (nr 9, sid. 7)" att om innehavare av sådan kyrkojord i Lunds eller Göteborgs stift, "vilken enligt gällande författningar skall under prästgård eller annat visst hemman brukas", inte skulle åtnöjas med vederbörande församlings beslut om avgiften till kyrkan, frågan skulle överlämnas till avgörande av stiftsnämnden. Över nämndens beslut fick klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär i den ordning som stadgades i ecklesiastik boställsordning. Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till förordningen om förvaltning av kyrklig jord upphävdes 1932 års kungörelse vid utgången av år 1971. Dock gäller enligt punkten 3 att ärende om storleken av avgiften till församlingskyrkan skall överlämnas till stiftsnämnden för avgörande, om innehavaren av församlingskyrkans fastighet inte är nöjd med församlingens beslut om avgiften. I bestämmelsen åbe-

ropas de författningar som avsågs i 1932 års kungörelse. Med hänsyn härtill anser kollegiet att kungörelsen inte kan upphävas utan ytterligare utredning.

Utredningen fick därför i uppdrag att ta frågan till förnyat övervägande och har i sitt slutbetänkande (SOU 1987:4 och 5) En ny kyrkolag m.m. redovisat dels vad som hade kommit fram vid utredningens kontakter med företrädare för stiftsnämnden i Göteborg, dels ett yttrande inhämtat från stiftsnämnden i Lund. Enligt vad stiftsnämnden i Göteborg hade anfört finns det fortfarande en del fastigheter som betalar årligt landgille till vissa pastorat. Församlingarna har inget att göra med avgifterna, utan dessa räknas ut av stiftsnämnden med ledning av markegångstaxor. Stiftsnämnden meddelar sedan vilken avgift som skall utgå (se SOU 1987:4 s. 124). Stiftsnämnden i Lund anförde i sitt yttrande till utredningen bl.a. följande:

Genom kungörelsen 1932:430 ändrades besvärsordningen så att frågan skulle överlämnas till stiftsnämnden för avgörande. Över stiftsnämndens beslut fick klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär i den ordning som stadgades i den ecklesiastika boställsordningen.

Enligt p. 2 i övergångsbestämmelserna till förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord upphävdes 1932 års kungörelse vid utgången av år 1971. Dock gäller fortfarande enligt p. 3 att ärende om storleken av avgiften till församlingskyrkan skall överlämnas till stiftsnämnden för avgörande, om innehavaren av församlingskyrkans fastighet inte är nöjd med församlingens beslut om avgiften. I bestämmelsen åberopas de författningar som avses i första stycket av 1932 års kungörelse - alltså förutom förordningen 16 oktober 1723 även 1867 års Kungl. brev och kammarkollegiets kungörelse därav. 1723 års förordning upphörde att gälla vid utgången av september 1985 (SFS 1985:747).

Kungörelsen (1867:9) - i den mån den fortfarande har betydelse efter slopandet av 1723 års förordning - är således endast tillämplig på sådana fastigheter där landgillet och städjan vid åboombyte inte fastställts av kammarkollegiet efter vederbörlig skattläggning. Detta har också bekräftats genom Regeringsrättens utslag 1934-06-11, RÅ 1934 ref. 32 och 1936-03-11, RÅ 1936 notis E 49.

Eftersom det i Lunds stift fortfarande finns fastigheter, som ständigt skall brukas under en annan fastighet och där landgillet och städjan vid åboombyte inte efter skattläggning fastställts samt då övergångsbestämmelserna till förordningen (1971:860) inte ger någon direkt ledning vad avser tillämpningsområdet för de i kungörelsen (1932:430) åsyftade äldre bestämmelserna, anser stiftsnämnden att kungörelsen (1867:9) inte kan avskaffas med mindre p. 3 i övergångsbestämmelserna till förordningen (1971:860) klart anger vilka fastigheter som avses.

Kyrkoförfattningsutredningen kom för sin del fram till att uppgiften att bestämma storleken av landgillet följde av bestämmelserna om förvaltningen av den aktuella egendomen. Enligt utredningen var därför någon särskild bestämmelse härom inte nödvändig. Däremot borde enligt utredningen frågan om hur ett beslut om avgift skulle överklagas regleras särskilt. Med hänvisning till avsikten att efter hand avveckla landgillena, föreslog utredningen att frågan liksom hittills skulle regleras övergångsvis (jfr punkt 3 övergångsbestämmelserna till förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord).

2.4 Våra överväganden och förslag

Inledning

Den ständiga brukningsrätten till lokalkyrkornas jordar mot städja och landgille grundar sig i svensk lagstiftning på 13 § förordningen den 16 oktober 1723 angående prästerskapet i Skåne uppbörd samt på Kungl. Maj:ts resolutioner den 28 juni 1731, § 53 och den 17 september 1756, § 79. Även om 1723 års förordning numera är upphävd (SFS 1985:747) får denna brukningsrätt anses bestå med hänsyn till de senare författningarna i ämnet, vilka inte är upphävda.

1867 års kungörelse tar endast sikte på de kyrkojordar där landgillet och städjan vid åboombyte inte har fastställts av kammarkollegiet efter skattläggning och som därför kan höjas vid åboombyte. Detta innebär att landgillena för

dessa jordar kan bestämmas till ett belopp som svarar mot skäligt arrende.

Som framgår av det föregående ankommer det enligt 1867 års författning på församlingen att bestämma beloppet av den avgift som skall betalas för brukningsrätten till de nu aktuella fastigheterna. Församlingens beslut får enligt punkt 3 övergångsbestämmelserna till förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord överklagas hos stiftsnämnden av den som innehar brukningsrätten.

Vem skall bestämma storleken av landgillet m.m.?

De nuvarande reglerna om att det är församlingen som bestämmer landgillet och städjan vid åboombyte kan ses som en naturlig följd av att det är församlingen som förvaltar församlingskyrkas fastigheter (9 § andra stycket lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord). Enligt den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord skall från den 1 juli 1989 gälla en annan ordning i fråga om förvaltning av församlingskyrkas fastigheter. Enligt denna ordning skall församlingen förvalta skogen på församlingskyrkas fastigheter medan jorden på fastigheterna skall förvaltas av pastoratet. Den nya ordningen för förvaltningen av nu aktuella fastigheter ger anledning att ompröva fråga om vem som skall bestämma storleken på landgillet.

Till en början kan konstateras att landgille och städja bör betraktas som nyttjandeavgifter och därmed som avkastning på församlingskyrkas fastigheter. Denna avkastning skall användas för församlingskyrkans behov. Den nya reformen på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan innebär bl.a. att kostnadsansvaret för anskaffande och underhåll av kyrkobyggnader skall ligga lägst på pastoratsnivån.

Detta har också motiverat beslutet att från och med den 1 juli 1989 föra över förvaltningen av jorden på församlingskyrkas fastigheter till pastoratet. Dessa förhållan-

den skulle också kunna utgöra skäl till att flytta över bestämmanderätten om landgillena från församlingarna till pastoraten. Om en sådan lösning väljs skulle några särskilda regler inte behöva ges i frågan, eftersom bestämmanderätten därmed skulle följa med förvaltningen av den aktuella egendomen. Vi ansluter oss alltså i och för sig till den uppfattning som kyrkoförfattningsutredningen har givit uttryck åt i denna del.

Enligt vår mening finns det emellertid anledning att överväga även andra möjligheter. I det föregående har framhållits att landgillena enligt 1867 års författning inte är oföränderliga. De kan höjas och bör i princip motsvara skäligt arrende. Starka skäl talar därför för att man i stället försöker anpassa beslutsordningen till den som gäller för upplåtelse av församlingskyrkas fastighet på jordbruksarrende. Genom den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord ersätts de nuvarande stifts- och boställsnämnderna med en kyrkokommunal egendomsnämnd i varje stift. Enligt 13 § den nya lagen skall egendomsnämnden bestämma villkoren för upplåtelse av bl.a. församlingskyrkas fastighet på jordbruksarrende. Erfarenheten och kompetensen i fråga om arrendesättning på kyrklig jord kommer alltså efter reformens genomförande att samlas hos egendomsnämnden. Likheten mellan de föränderliga landgillena och arrenden som nyttjandeavgifter talar enligt vår mening för att egendomsnämnderna bör ta över beslutanderätten i fråga om storleken av landgillena. En sådan ordning skulle också i princip stämma överens med vad som i dag i praktiken synes gälla för landgillesjordnarna i Göteborgs stift.

Vi föreslår alltså att det skall ankomma på egendomsnämnden att bestämma landgille och städja för vissa kyrkojordar i Skåne, Halland och Blekinge. Egendomsnämndens beslut bör i likhet med vad som gäller dess beslut om arrendevillkor kunna överklagas hos kammarkollegiet. Kammarkollegiets beslut bör inte få överklagas.

Hur skall beslutanderätten regleras?

Vårt förslag att egendomsnämnden skall bestämma landgille och städja innebär att regler härom måste ges i lag (jfr 8 kap. 5 § regeringsformen).

Kyrkoförfattningsutredningen har, som tidigare anförts, föreslagit att den reglering som fortfarande behövs, skall ske övergångsvis. Skälet till detta skulle vara att avsikten är att landgillena efter hand avskaffas.

Vi har inhämtat att det för närvarande pågår ett förberedande arbete i kammarkollegiet som siktar till en utredning om att avskaffa äldre rättsinstitut, däribland landgillena. Det kan antas att det kommer att dröja flera år innan resultatet av en kommande utredning kan redovisas och de äldre rättsinstituten definitivt är avskaffade. I avvaktan på detta anser vi att frågorna liksom hittills bör regleras i en särskild författning. Vi föreslår därför att 1867 års författning ersätts med en ny lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift.

3 DOMKYRKORÅDET I LUND M.M.

3.1 Bakgrund

För förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom gäller en särskild ordning. Denna skiljer sig från vad som gäller för övriga äldre domkyrkor i landet. Skillnaden består främst i att det finns ett särskilt förvaltningsorgan - domkyrkorådet i Lund - som har hand om sådana uppgifter som annars ankommer på särskilda domkyrkostyrelser och stiftsnämnderna.

Domkyrkorådet i Lund har till uppgift att vårda och vidmakthålla domkyrkobyggnaden i Lund och vad som tillhör denna. Domkyrkorådet svarar också för underhåll och skötsel av biskopsgården (biskopshuset) i Lunds stift. Vidare förvaltar domkyrkorådet domkyrkans fastigheter och annan egendom som tillhör domkyrkan eller vars avkastning är avsedd för dess behov.

Vi har tolkat vårt uppdrag så att det gällt att anpassa de nuvarande bestämmelserna om domkyrkorådet i Lund och om förvaltningen av domkyrkan och dess egendom till den nya stiftsorganisationen inom svenska kyrkan.

Den särskilda ordningen för förvaltningen av Lunds domkyrka och dess egendom har sin bakgrund i omfattningen och värdet av fastighetsbeståndet. Den är också historiskt betingad. Beträffande domkyrkorådets tillkomst och bakgrund kan följande nämnas.

Kort historik

Lund blev biskopssäte år 1060 och ärkebiskopssäte år 1103. Under åren 1103-1164 var ärkebiskopen i Lund också hela Nordens metropolit.

Knut den helige gjorde under 1080-talet betydande donationer till bland annat en större domkyrka i Lund. Därutöver tillfördes domkyrkan under hela medeltiden rika donationer från kungliga personer och enskilda. Domkyrkans egendomar förvaltades under hela medeltiden av ett domkapitel. Sedan Skåne kommit i svensk besittning upplöstes domkapitlet år 1671 och förvaltningen togs över av universitetet. Efter det skånska kriget och freden i Lund år 1679 skapades den förvaltningsorganisation som i princip fungerar än i dag; domkyrkorådet. Det skulle emellertid dröja ända till år 1774 innan all ekonomisk gemenskap mellan domkyrkan och universitet upphörde.

I och med Skånestiftets övergång till Sverige blev också 1686 års kyrkolag tillämplig på Lunds domkyrka. Emellertid kom skyldigheten enligt 26 kap. kyrkolagen att förordna en särskild domkyrkosysselman för Lunds domkyrkas del att lösas så, att sysslomannens uppgifter utfördes av domkyrkorådet och en domkyrkoinspektör. Befattningen som domkyrkoinspektör inordnades med tiden under domkyrkorådet, för att år 1859 ersättas med en befattning som domkyrkokamrer.

Domkyrkorådet hade ursprungligen följande sammansättning: förste teologie professorn, som också var kyrkoherde (domprost) vid domkyrkan, universitetets rektor och ytterligare en professor efter ålderstur, borgmästaren samt en av rådmännen i tur och ordning.

Domkyrkorådets sammansättning ändrades delvis genom Kungl. stadgan den 17 november 1859 angående vården och förvaltningen av Lunds domkyrka och hennes egendom. Enligt stadgan skulle i domkyrkorådet alltid ingå domprosten och borgmästaren. De övriga tre ledamöterna skulle för fem år i sänder utses en av landshövdingen och biskopen, en av det akademiska konsistoriet och en bland domkyrkoförsamlingens medlemmar genom val på församlingens kyrkostämma.

Genom ett tillägg till stadgan år 1923 skulle församlingens representant också vara ledamot av församlingens kyrkoråd.

Sedan år 1972 består domkyrkorådet av biskopen i Lunds stift som ordförande, domprosten, en ledamot som utses av kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling samt två ledamöter som utses av stiftsnämnden i Lund.

Nu gällande bestämmelser

Regeringen har den 29 oktober 1971 utfärdat bestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1972 och gäller alltså. I dessa bestämmelser regleras också domkyrkorådet i Lund, dess uppgifter och sammansättning. Bestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrkas fastigheter och biskopshuset i Lund finns i lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord och förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord.

Ny lagstiftning fr.o.m. den 1 juli 1989

En ny lag om förvaltningen av kyrklig jord träder i kraft den 1 juli 1989, då 1970 års lag i samma ämne upphör att gälla.

Till den nya lagen har i stora delar förts över de nuvarande bestämmelserna i 1970 års lag. En viktig nyhet är emellertid att stiftsnämnderna och boställsnämnderna, som är statliga förvaltningsmyndigheter, avskaffas. Deras uppgifter tas i allt väsentligt över av nya kyrkokommunala myndigheter på stiftsplanet som benämns egendomsnämnder. Enligt den nya lagen skall en sådan nämnd finnas i varje stiftssamfällighet. Ledamöterna i nämnden skall utses av stiftsfullmäktige för varje valperiod. Den nya organisationen på stiftsplanet för förvaltning av kyrklig jord

föranleder ändringar i de regler som gäller för Lunds domkyrkas fastigheter och domkyrkorådet i Lund.

3.2 Våra överväganden och förslag

3.2.1 Förvaltningen av domkyrkan

Lunds domkyrka har alltsedan medeltiden varit en stifts-kyrka. Domkyrkan är dock upplåten till domkyrkoförsamlingen som dess församlingskyrka. I ekonomiskt hänseende är domkyrkan helt fristående i förhållande till församlingen. Lunds kyrkliga samfällighet betalar emellertid årligen ett bidrag till domkyrkan.

Enligt 26 kap. 1686 års kyrkolag skall det vid varje domkyrka finnas en syssloman som skall ha tillsyn över domkyrkan. Beträffande Lunds domkyrka gäller emellertid, som förut har redovisats, att den närmare vården och förvaltningen av domkyrkan och dess egendom ankommer på domkyrkorådet. Enligt vår mening saknas anledning att göra någon ändring i detta hänseende.

Hos domkyrkan skall det enligt 5 § 1971 års bestämmelser finnas bl.a. en domkyrkoarkitekt anställd. Denne skall anställas av domkyrkorådet, efter yttrande från riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. Sedan år 1977 finns emellertid inte längre anställd någon domkyrkoarkitekt hos Lunds domkyrka. I stället anlitas arkitekten på konsultbasis.

Lunds domkyrka är en av våra mest värdefulla kulturhistoriska byggnader. Det får därför anses vara ett samhällsintresse att domkyrkobyggnaden vårdas med sakkunnigt biträde av en domkyrkoarkitekt. Det är emellertid enligt vår mening inte rimligt att domkyrkan skall ha en arkitekt anställd. Däremot bör det alltid finnas en domkyrkoarkitekt förordnad hos domkyrkan, som kan biträda domkyrkorådet vid vården av kyrkobyggnaden. Ett sådant förordnande kan lämp-

ligen ske på konsultbasis, som också nu är fallet. Med hänsyn till kulturminnesvårdens intressen bör riksantikvarieämbetet och statens historiska museer även i fortsättningen yttra sig innan domkyrkorådet förordnar en domkyrkoarkitekt.

Enligt 18 § första stycket 1971 års bestämmelser om Lunds domkyrka m.m. skall domkyrkorådet minst en gång om året besiktiga domkyrkobyggnaden för att utröna dess tillstånd och behov av reparation. Detta överensstämmer i huvudsak med vad som gäller för domkyrkosyssloman enligt 26 kap. 1 § kyrkolagen. Enligt vår mening bör en motsvarande bestämmelse finnas även i fortsättningen för Lunds domkyrka och domkyrkorådet.

3.2.2 Förvaltningen av domkyrkans fastigheter m.m.

Den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord (7 § tredje stycket) innebär att Lunds domkyrkas fastigheter fortfarande skall förvaltas av ett särskilt domkyrkoråd. En nyhet är emellertid att förvaltningen inte är underställd någon tillsyn.

Lunds domkyrka intar en särställning beträffande omfattningen och värdet av fastighetsbeståndet. Den förvaltning som domkyrkorådet i dag har hand om är därtill större än de flesta stiftsnämndernas förvaltning. Domkyrkans fastigheter är till övervägande delen donationer till domkyrkan och hör till denna som enskild egendom i kyrkans egenskap av stiftelse. Domkyrkorådet förvaltar som stiftelsens styrelse också domkyrkans övriga egendom.

Förvaltningen av biskopshuset

Enligt 9 § tredje stycket lagen (1970:939) om förvaltning av kyrklig jord (ändrad senast 1987:77) förvaltas biskopsgården i varje stift av stiftsnämnden. Biskopshuset i Lund är dock domkyrkans fastighet och förvaltas därför enligt

samma lagrum av domkyrkorådet i Lund. Enligt 11 § förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord (ändrad senast 1987:831) skall stiftsnämnden svara för biskopsgårdens underhåll och skötsel, om regeringen inte bestämmer annat. I fråga om biskopshuset i Lund gäller dock enligt 13 § samma förordning de bestämmelser som regeringen meddelar särskilt.

Närmare föreskrifter om biskopsgårdarnas förvaltning och vad som därvid ankommer på stiftsnämnden finns i cirkuläret (1937:219) angående biskopsgårds förvaltning m.m. (ändrad senast genom regeringsbeslut den 25 augusti 1983) samt i cirkuläret den 17 december 1965 till hovkonsistoriet, domkapitlen och stiftsnämnderna ang. vissa bestämmelser i anledning av prästlönereglementets upphävande m.m. (ändrad senast genom SAVFS 1986:3).

I brev den 9 april 1937 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser om vad som från och med den 1 maj 1937 skall utgöra biskopsgård och därav vara upplåten till biskopens disposition som en hyresfri tjänstebostad.

Enligt 2 § 1971 års bestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom skall domkyrkorådet svara för underhåll och skötsel av biskopshuset i Lunds stift. Stiftsnämnden svarar enligt 1937 års cirkulär angående biskopsgårdens förvaltning m.m. för uppvärmningen av biskopshuset och för skötseln av de till biskopshuset tillhörande omfattande planteringarna. Enligt ett regeringsbeslut den 25 oktober 1968 får dessutom biskopen i Lund ett årligt bidrag ur kyrkofonden med högst 2 100 kronor för skötseln av de planterade områden som hör till biskopshuset. För de uppgifter som sålunda stiftsnämnden skall svara för finns en gårdskarl anställd av nämnden. Enligt ett regeringsbeslut den 10 juni 1976 skall kostnaderna för städning av de delar av biskopens tjänstebostad som är avsedda för representation betalas ur kyrkofonden. Stiftsnämnden svarar därvid för denna städning av biskopshuset.

Den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord innebär i här berörda delar ingen annan ändring i sak än att stiftsnämnden ersätts med egendomsnämnden. Enligt vår mening bör domkyrkorådet också i fortsättningen svara för löpande underhåll och skötsel av biskopshuset. Liksom hittills bör föreskrifter härom ges i instruktionen för domkyrkorådet. Av 10 § den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord följer sedan att egendomsnämnden skall svara för uppvärmningen av biskopshuset.

Upplåtelse på jordbruksarrende

Enligt de regler som gäller i dag (15 § 1970 års lag om förvaltning av kyrklig jord) får domkyrkorådet upplåta domkyrkans fastigheter på arrende för jordbruk endast på de villkor boställsnämnden bestämmer.

Den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord innehåller inte motsvarande föreskrifter. Det innebär att domkyrkorådet blir oförhindrat att själv bestämma arrendevillkoren. Enligt vad vi har erfarit är domkyrkan genom omfattningen av sitt fasighetsinnehav redan i dag normgivande för arrendevillkoren i Lunds stift. Enligt vår uppfattning behövs inga särskilda tillämpningsföreskrifter i denna del.

Försäljning eller byte av domkyrkans fastigheter

Enligt 22 § 1970 års lag om förvaltning av kyrklig jord har stiftsnämnden tillsyn över bl.a. domkyrkorådets förvaltning. I linje med detta gäller enligt 25 § samma lag jämförd med 63 och 64 §§ 1971 års förordning att frågor om försäljning eller byte av kyrklig jord prövas av stiftsnämnden. Överstiger egendomens saluvärde 1 000 000 kronor eller är ärendet i rättsligt hänseende av särskilt invecklad art, prövas dock frågan av kammarkollegiet.

Den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord innebär den ändringen att stiftsnämnden ersätts av egendomsnämnden samt att domkyrkorådet inte skall stå under tillsyn. När egendomsnämnden inte skall ha denna tillsyn över domkyrkorådets förvaltning är det knappast motiverat att låta egendomsnämnden besluta om försäljning eller byte av domkyrkans fastigheter. Enligt vår mening bör i stället domkyrkorådet själv få besluta i dessa ärenden. Detta kräver bl.a. en ändring i 22 § den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord.

Upplåtelser av rättigheter

Enligt den ordning som nu gäller företräder stiftsnämnden Lunds domkyrkas fastigheter vid upplåtelse av vissa rättigheter, såsom nyttjanderätt, servitut, tomträtt m.m. (17 § och 18 § andra stycket 1970 års lag). Den nya lagen (16 §) innebär ingen annan ändring i detta hänseende än att egendomsnämnden träder in i stiftsnämndens ställe.

Som förut redovisats skall till skillnad mot vad som gäller i dag domkyrkorådet i framtiden själv få besluta om villkoren vid upplåtelse av domkyrkans fastigheter på jordbruksarrende. Domkyrkorådet skall vidare själv företräda dessa fastigheter när en arrendenämnd eller en domstol prövar frågor om sådana villkor. Enligt vår mening bör i konsekvens med detta domkyrkorådet i egenskap av förvaltare av domkyrkans fastigheter även få företräda dessa vid upplåtelser av de rättigheter som anges i 16 § den nya lagen. Ett undantag för Lunds domkyrkas fastigheter bör därför göras i denna paragraf.

Köp av fast egendom eller tomträtt

Frågor om köp av fast egendom för medel ur domkyrkas fastighetsfond prövas av kammarkollegiet enligt 100 § 1971 års förordning om förvaltningen av kyrklig jord.

Den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord reglerar inte frågor om köp av fast egendom eller tomträtt för medel ur en domkyrkas fastighetsfond. Kyrkoförordningsgruppen har dock föreslagit (Ds C 1987:11 avsnitt 3.8) att i en ny förordning om förvaltningen av kyrklig jord tas in en bestämmelse som i sak överensstämmer med nuvarande ordning. Vi har därför inte anledning att här föreslå någon annan eller kompletterande reglering i denna del.

Domkyrkans fastighetsfond

Enligt 23 § den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord skall ersättning för kyrklig jord på grund av försäljning, expropriation, upplåtelse av naturtillgång eller liknande fonderas. Avkastningen skall användas för samma ändamål som jorden har varit avsedd för. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från denna skyldighet. Ersättning som på detta sätt kommer från Lunds domkyrkas fastigheter eller från biskopsgården i Lund skall med stöd av 26 § samma lag utgöra domkyrkans fastighetsfond. Fonden skall förvaltas av domkyrkorådet. Den nya lagen innebär i denna del ingen ändring i sak mot den ordning som gäller i dag. Vi lägger därför inte fram några förslag i denna del.

3.2.3 Domkyrkorådets sammansättning m.m.

Reformen på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan innebär som tidigare nämnts bl.a. att stiftsnämnderna ersätts med en egendomsnämnd i varje stift. Detta får direkt betydelse för hur domkyrkorådet skall utses. Enligt 3 § 1971

års bestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom skall nämligen två av domkyrkorådets ledamöter utses av stiftsnämnden i Lund.

Domkyrkorådet är i konstitutionellt hänseende att betrakta som en statlig förvaltningsmyndighet. Enligt vår mening är det inte lämpligt att egendomsnämnden, som är en kyrkokommunal förvaltningsmyndighet, tar över stiftsnämndens nuvarande uppgift att utse två av ledamöterna i domkyrkorådet. Andra lösningar får i stället övervägas.

Vid våra överläggningar med domkyrkorådet har en majoritet av rådets ledamöter förordat att kammarkollegiet skall utse de ledamöter som stiftsnämnden i dag utser. Enligt vår mening finns det flera skäl som talar för en sådan ordning. Domkyrkorådets särskilda ställning och dess egenskap av styrelse för en självständig stiftelse skulle markeras genom en sådan lösning. Enligt vår mening är det emellertid - mot bakgrund av att domkyrkorådet förvaltar stifts kyrkan och dess egendom - angeläget att behålla den nuvarande stiftsanknytningen. Detta kan åstadkommas genom att stiftsfullmäktige utser de aktuella ledamöterna. Den nya stiftsorganisationen innebär bl.a. att stiftsfullmäktige skall utse såväl ledamöterna i egendomsnämnden, som lekmanaledamöterna i domkapitlet. En ordning enligt vilken stiftsfullmäktige utser två ledamöter i domkyrkorådet skulle alltså ansluta till den som kommer att gälla för domkapitlet, som också är statliga förvaltningsmyndigheter. En sådan ordning skulle också markera domkyrkorådets ställning som stiftsmyndighet med självständiga uppgifter vid sidan av övriga myndigheter på stiftsplanet. Vi föreslår därför att de båda ledamöterna som stiftsnämnden i dag utser i framtiden får väljas av stiftsfullmäktige i Lunds stiftssamfällighet.

I fråga om den ledamot som i dag utses av kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling föreslår vi ingen ändring. Den nära anknytningen till församlingslivet i domkyrkoförsamlingen som förutsätts för uppdraget, motiverar att kyrkorådet utser ledamoten.

För de ledamöter som i dag utses av stiftsnämnden gäller bl.a. att de skall ha insikt i jordbruk eller annars vara förfarna i allmänna värv. Dessa krav är desamma som i dag gäller för ledamöterna i stiftsnämnden. Krav på specialkompetens för ledamöterna i egendomsnämnden, som tar över stiftsnämndens uppgifter, har emellertid inte ställts upp i den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord. I propositionen 1987/88:31 anförde föredragande statsrådet i denna del att han inte var beredd att i lagange några särskilda kompetenskrav för ledamöterna i egendomsnämnden. Han anförde vidare följande (s. 169):

"Jag vill dock gärna framhålla att dagens stifts- och boställsnämnder representerar en mycket bred sakkunskap och personlig erfarenhet när det gäller jord- och skogsbruk och därmed sammanhängande tekniska och ekonomiska frågor. Med de uppgifter som egendomsnämnderna övertar från den nuvarande nämndorganisationen och med de ytterligare angelägenheter som stiftssamfälligheten kan tänkas anförtro dem är behovet av kunskaper och erfarenhet av de frågor som nämnden har att sköta oförminskat. Det är enligt min uppfattning av avgörande betydelse för fastighetsförvaltningens fortsatta resultatutveckling att den hittillsvarande höga kompetensnivån kan bibehållas. Jag utgår därför från dels att stiftsfullmäktige beaktar detta behov när man utser ledamöter och suppleanter i sina egendomsnämnder, dels att nämnderna i sin verksamhet på olika sätt i möjlig mån söker knyta till sig expertis av det slag som finns hos de nuvarande boställsnämnderna."

Enligt vår mening kan samma resonemang föras också i fråga om de nu aktuella ledamöterna i domkyrkorådet. De uppgifter som åligger domkyrkorådet kräver även fortsättningsvis särskild sakkunskap på olika områden. Enligt vår mening får det avses ligga i sakens natur att man vid valet av ledamöter särskilt beaktar att de har erforderlig kompetens för uppdraget.

För de icke självskrivna ledamöterna gäller i dag att de skall vara myndiga svenska medborgare och inte ha fyllt sjuttio år. Kravet på svenskt medborgarskap följer av 11 kap. 9 § regeringsformen och behöver därför inte regleras ytterligare. I likhet med vad som i framtiden skall gälla för ledamöterna i domkapitlen behövs enligt vår mening inte någon regel om en övre åldersgräns för ledamöterna i domkyrkorådet. Däremot bör kravet på att ledamöterna skall vara myndiga bestå. Regler om detta bör dock anpassas till förslagen i prop. 1987/88:124 om god man och förvaltare.

De ändringar som vi föreslår, tillsammans med den nuvarande regeln att en av ledamöterna skall utses av kyrkorådet i domkyrkoförsamlingen, innebär med hänsyn till 8 kap. 5 § regeringsformen att föreskrifterna måste tas in i lag. Vi lägger därför fram förslag till två nya paragrafer, 6 a och 6 b §§, i den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord. Uppdraget för de ledamöter som utsetts enligt äldre bestämmelser av stiftsnämnden bör enligt vår mening upphöra då stiftfullmäktige enligt den nya lagen valt nya ledamöter. Vi föreslår att en föreskrift om detta tas in i övergångsbestämmelserna till den nya lagen.

3.2.4 En ny instruktion för domkyrkorådet

Den 1 januari 1988 trädde verksförordningen (1987:1100) i kraft. Allmänna verksstadgan (1965:600) upphör att gälla vid utgången av år 1988. Detta innebär att så gott som samtliga myndighetsinstruktioner måste arbetas om under år 1988. Då domkyrkorådet i Lund i konstitutionell mening är att anse som en statlig myndighet gäller denna anpassning också dess instruktion. Vi förutsätter dock att regeringen i ett särskilt beslut gör det möjligt att utan hinder av verksförordningen tillämpa nu gällande instruktion också för tiden den 1 januari - 30 juni 1989.

Vi föreslår alltså att den nya instruktionen skall träda i kraft den 1 juli 1989 och att för tiden dessförinnan den nuvarande instruktionen från år 1971 i sin helhet får gälla.

Vi har i huvudsak utformat förslaget till ny instruktion för domkyrkorådet i enlighet med en av statsrådsberedningen anbefalld normalinstruktion för motsvarande myndigheter. Förslaget utgår från att mera detaljerade tillämpningsföreskrifter som kan lämnas i myndighetens arbetsordning inte tas in i instruktionen.

4 KOMMENTARER TILL FÖRFATTNINGSFÖRSLAGEN

4.1 Förslaget till lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift

1 §

Av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4) framgår att regleringen av de landgillen som omfattas av 1867 års kungörelse angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge även fortsättningsvis skall ske i en särskild författning.

I paragrafen ges föreskrifter om lagens tillämpningsområde som i sak motsvarar nuvarande reglering.

2 och 3 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om vem som skall besluta storleken av landgillet och hur beslutet överklagas. Nuvarande föreskrifter om överklagande finns i punkt 3 övergångsbestämmelserna till förordningen (1971:860) om förvaltning av kyrklig jord. Den nya beslutsordningen medför emellertid att förutom innehavaren av brukningsrätten också andra som berörs av beslutet - främst pastoratet - ges möjlighet att överklaga egendomsnämndens beslut enligt lagen.

Ikraft- och övergångsbestämmelser

Den föreslagna lagen bör träda i kraft samtidigt som den nya lagen om förvaltningen av kyrklig jord, dvs. den 1 juli 1989.

Genom kammarkollegiets kungörelse (1867:9 s. 7) bragtes innehållet i Kungl. Maj:ts brev den 8 februari 1867 angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge till allmänhetens kännedom.

Genom den föreslagna lagen bör såväl kungörelsen som Kungl. Maj:ts brev upphävas.

4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:000) om förvaltningen av kyrklig jord

6 a §

Paragrafen är ny och innehåller dels en grundläggande föreskrift om att det skall finnas ett domkyrkoråd i Lunds stift, dels bestämmelser om domkyrkorådets sammansättning. Förutom i lagen kommer bestämmelser om domkyrkorådets uppgifter att finnas i en förordning om förvaltningen om kyrklig jord (jfr Ds C 1987:11 avsnitt 3.8) och i instruktionen för domkyrkorådet (se avsnitt 3.2.4).

Av den allmänna motiveringen (avsnitt 3.2.3) framgår att två ledamöter och suppleanter skall väljas av stiftsfullmäktige i Lunds stift i stället för som nu av stiftsnämnden.

6 b §

Paragrafen är ny och motsvaras delvis av 15 § 1971 års bestämmelser för förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom.

I paragrafen har införts ett behörighetskrav för ledamöterna i domkyrkorådet. I fråga om de närmare övervägandena bakom förslaget i denna del hänvisas till den allmänna motiveringen (avsnitt 3.2.3).

Mandattiden för de valda ledamöterna i domkyrkorådet har anpassats till den som skall gälla för domkapitlen och egendomsnämnderna enligt den nya ordning som har beslutats på grundval av prop. 1987/88:31. Valperioden kommer därvid i princip att motsvara den som gäller i dag.

7 §

Tredje stycket har förtydligats så att det av lagtexten framgår att det är domkyrkorådet i Lund som förvaltar Lunds domkyrkas fastigheter.

16 §

Av den allmänna motiveringen (avsnitt 3.2.2) framgår att vi föreslår att domkyrkorådet skall företräda fastigheter som rådet förvaltar också vid upplåtelse av de rättigheter som anges i bestämmelsen. Paragrafen har justerats i enlighet med detta.

22 §

Av den allmänna motiveringen (avsnitt 3.2.2) framgår att vi föreslår att domkyrkorådet skall pröva frågor om försäljning eller byte av fast egendom eller tomträtt. Paragrafen har justerats i enlighet med detta.

Punkt 4 Övergångsbestämmelserna

I punkten finns övergångsbestämmelser till den nya 6 b §. Bestämmelsen innebär att stiftsfullmäktige och kyrkorådet i domkyrkoförsamlingen i Lund under första halvåret 1989 skall välja ledamöter och suppleanter i domkyrkorådet. De nya ledamöterna tillträder sina uppdrag den 1 juli 1989, vid vilken tidpunkt uppdragen för de ledamöter som valts enligt äldre bestämmelser upphör att gälla.

Ikraftträdandebestämmelser

Lagen om förvaltningen om kyrklig jord träder i kraft den 1 juli 1989. De nya bestämmelserna bör träda i kraft vid samma tidpunkt. Några särskilda ikraftträdandebestämmelser behövs därför inte.

4.3 Förslaget till förordning med instruktion för domkyrkorådet i Lund, m.m.

1 och 2 §§

Paragraferna motsvarar 2 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och anger domkyrkorådets uppgifter.

3 §

Paragrafen motsvarar delvis 3 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och innehåller en hänvisning i fråga om rådets sammansättning till den föreslagna nya bestämmelsen, 6 a §, i lagen om förvaltningen av kyrklig jord (jfr avsnitt 3.2.3).

4 §

Paragrafen motsvarar 4 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och anger att domkyrkorådet inom sig utser en vice ordförande. Av 6 a § lagen om förvaltningen av kyrklig jord framgår att ordförande i domkyrkorådet är biskopen i Lunds stift. Självfallet träder vice ordföranden vid förfall för ordföranden in i dennes ställe. Några särskilda föreskrifter om detta i instruktionen behövs därför inte.

5 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 5 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och anger vilka befattningshavare som alltid skall finnas hos domkyrkan. Dessa befattningshavare har sin anställning eller sitt uppdrag i domkyrkan och förordnas av domkyrkorådet.

I andra stycket har av skäl som anges i den allmänna motiveringen (avsnitt 3.2.1) tagits in en föreskrift om att riksantikvarieämbetet och statens historiska museer alltid skall yttra sig innan en domkyrkoarkitekt förordnas hos domkyrkan.

6 §

Paragrafen motsvarar delvis 5 och 16 §§ 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och innehåller bestämmelser om hur tjänster hos domkyrkan tillsätts. Vilka som får anställas bestäms av den fastställda staten för domkyrkan.

7 och 8 §§

Paragraferna motsvarar delvis 1 och 14 §§ 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och anger vilka bestämmelser i verksförordningen (1987:1100) som skall tillämpas på domkyrkorådet. Undantag har endast gjorts för sådana bestämmelser som avser personal vid myndigheten. Domkyrkorådet behöver nämligen inte ha någon egen personal anställd.

9 och 10 §§

Paragraferna motsvarar delvis 7 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och innehåller föreskrifter om beslutförhet. Vilka ärenden som skall avgöras i plenum bestäms enligt den nya ordningen av myndigheten själv i sin arbetsordning.

11 §

Paragrafen motsvarar 9 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och reglerar formerna för delegation. I bestämmelsen pekas inte särskilt ut vissa befattningshavare i domkyrkan till vilka delegation får ske. Detta bör i stället framgå av arbetsordningen för domkyrkorådet.

12 §

Paragrafen motsvarar delvis 11 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och innehåller föreskrifter om föredragning av ärenden.

13 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 12 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och innehåller bestämmelser om rätten att få en avvikande mening antecknad.

14 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att kammarkollegiet fastställer stat för domkyrkan och innebär i sak ingen ändring mot nuvarande ordning. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 17 § första stycket 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet. I ett regeringsbeslut den 7 maj 1987 om återbesättande av en tjänst som vaktmästare vid Lunds domkyrka, m.m. har regeringen uppdragit åt kammarkollegiet att fastställa staten för domkyrkan.

15 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak 18 § första stycket 1971 års bestämmelser om domkyrkorådet och föreskriver att rådet minst en gång årligen skall besiktiga domkyrkobyggnaden. Det får förutsättas att besiktningen sker i närvaro av domkyrkoarkitekten (jfr avsnitt 3.2.1). Domkyrkorådet bör utöver denna obligatoriska besiktning självfallet hålla sig underrättad om domkyrkans tillstånd och behov av reparation. Hur detta närmare skall ske bör framgå av arbetsordningen.

16 §

Paragrafen motsvarar 20 § 1971 års bestämmelser för domkyrkorådet och innehåller föreskrifter om placeringen av andra domkyrkans kapitaltillgångar än domkyrkans fastighetsfond. Enligt nuvarande bestämmelser kan stiftsnämnden medge en annan ordning för förvaltningen av kapitaltillgångarna. En motsvarande rätt bör i framtiden tillkomma kammarkollegiet. Är i en donationsurkund föreskrivet särskilda förvaltningsregler skall dessa självfallet i första hand tillämpas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**Punkt 1**

Instruktionen föreslås träda i kraft den 1 juli 1989, dvs. samtidigt som lagen om förvaltningen av kyrklig jord träder i kraft.

Punkt 2

De nuvarande bestämmelserna i 197 års skrivelse till domkyrkorådet får gälla till och med utgången av juni. Detta förutsätter, som tidigare sagts (avsnitt 3.2.4), ett särskilt beslut av regeringen med innebörd att allmänna verksstadgan (1965:600) också för tiden efter den 1 januari 1989 skall tillämpas på domkyrkorådet i Lund.

INNEHÅLL

	Sid
Författningsförslag	
1 Förslag till lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift	2
2 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:000) om förvaltningen av kyrklig jord	3
3 Förslag till förordning med instruktion för domkyrkorådet i Lund, m.m.	8
1 UPPDRAGET	11
2 1867 ÅRS KUNGÖRELSE ANGÅENDE LANDGILLE OCH STÄDJA	12
2.1 Inledning	12
2.2 Landgille	12
2.3 Kyrkoförfattningsutredningens förslag	16
2.4 Våra överväganden och förslag	18
3 DOMKYRKORÅDET I LUND M.M.	22
3.1 Bakgrund	22
3.2 Våra överväganden och förslag	25
3.2.1 Förvaltningen av domkyrkan	25
3.2.2 Förvaltningen av domkyrkans fastigheter m.m.	26
3.2.3 Domkyrkorådets sammansättning m.m.	30
3.2.4 En ny instruktion för domkyrkorådet	33

Sid

4	KOMMENTARER TILL FÖRFATTNINGSFÖRSLAGEN	35
4.1	Förslaget till lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift	35
4.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:000) om förvaltningen av kyrklig jord	36
4.3	Förslaget till förordning med instruktion för domkyrkorådet i Lund, m.m.	38

KYRKOMÖTET

KYRKOMÖTETS SKRIVELSE 1988:2

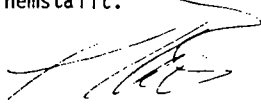
1988-08-23

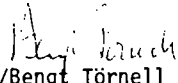
REGERINGEN

Kyrkolagsutskottets betänkande 1988:4 med anledning av regeringens skrivelse om lagstiftning med komplettering till reformen av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet, m.m. (RegSkr 1988:1) jämte motion

./.

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att kyrkomötet den 23 augusti 1988 bifallit vad utskottet hemställt.

Göran Astrand

/Bengt Törnell

Kyrkolagsutskottets betänkande 1988:4

Prop. 1988/89:16

Bilaga 3

med anledning av regeringens skrivelse om lagstiftning med komplettering till reformen av svenska kyrkans organisation på lokal- och stiftsplanet, m. m. (RegSkr 1988:1) jämte motion

1. REGERINGENS SKRIVELSE M.M.

I en till utskottet hänvisad skrivelse 1988:1 har regeringen förklarat sig vilja inhämta kyrkomötets yttrande över sju upprättade lagförslag, nämligen

1. lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval,
2. lag om ändring i lagen (1982:943) om svenska kyrkan,
3. lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet,
4. lag om ändring i domkapitelslagen (1988:181)
5. lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182)
6. lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord,
7. lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184).

Härutöver har regeringen genom skrivelsen berett kyrkomötet tillfälle att ta del av föredragande statsrådets synpunkter på frågan om lokala egendomsnämnder.

I samband med behandlingen av regeringens skrivelse i sistnämnda del tar utskottet även upp motion 1988:41 av Carl-Eric Abrahamson till behandling. I motionen hemställs att kyrkomötet som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändring av lagen om förvaltningen av kyrklig jord.

Läronämnden har yttrat sig över regeringens skrivelse. Yttrandet (1988:1) fogas som bilaga 1 till detta betänkande.

De för yttrande överlämnade lagförslagen har följande lydelse.

Härigenom föreskrivs att 2, 3, 5, 6 och 10 §§ lagen (1963:633) om biskopsval skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Biskopsval som inte avser ärkebiskopsämbete förrättas av en valkorporation som består av domkapitlets ledamöter

präster som vid tidpunkten för valet innehar i stiftet inrättade tjänster som församlingspräst, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster, samt

särskilt utsedda elektorer för stiftets lekmän.

I Luleå stift ingår i valkorporationen även de präster som vid tidpunkten för valet innehar tjänsterna som garnisonspastor i Boden och kyrkoherde för samer eller som enligt förordnande uppehåller en obesatt sådan tjänst.

I Stockholms stift ingår i valkorporationen även präster som vid tidpunkten för valet innehar tjänster som kyrkoherde för döva eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster.

I stift där det finns diakonianstalter, ingår i valkorporationen dessutom de präster som vid tidpunkten för valet är anställda som föreståndare för sådana anstalter.

*Föreslagen lydelse*2 §¹

Val av annan biskop än ärkebiskop skall förrättas av en valkorporation som består av

*– domkapitlets ledamöter,
– präster som vid tidpunkten för valet innehar i stiftet inrättade tjänster som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster,*

– särskilt utsedda elektorer för stiftets lekmän.

3 §²

Val av ärkebiskop förrättas dels i Uppsala stift av en valkorporation, som är sammansatt på sätt stadgas i 2 §, dels i övriga stift av domkapitlet, vart och ett såsom en valkorporation.

I Uppsala stift ingår i valkorporationen dessutom dels präster, som vid tidpunkten för valet innehar kyrkoherdetjänster i svenska församlingar i utlandet eller också enligt förordnande uppehåller obesat-

I Uppsala stift ingår i valkorporationen också de valda ordinarie ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse som inte ingår i någon annan valkorporation.

¹ Senaste lydelse 1983:400.

² Senaste lydelse 1987:1048.

ta sådana tjänster, dels de valda ordinarie ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse som inte ingår i någon annan valkorporation.

5 §

I varje pastorat utses elektor till det antal, som motsvarar antalet i pastoratet inrättade pastorat inrättade tjänster såsom församlingspräst med undantag av sådana tjänster som äro obesatta och ej uppehålls enligt förordnande.

För elektor skola utses suppleanter till samma antal.

I varje pastorat utses elektor till det antal, som motsvarar antalet i pastoratet inrättade tjänster som domprost, kyrkoherde och komminister med undantag av sådana tjänster som är obesatta och inte uppehålls enligt förordnande.

För elektorerna skall utses lika många suppleanter.

6 §³

Består pastorat av en församling, förrättas elektorsvalet av kyrkofullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kyrkorådet eller, därest ej heller sådant finnes, på sätt regeringen förordar.

Består pastorat av två eller flera församlingar, förrättas elektorsvalet av kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet eller, om kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade ej finnas i pastoratet, på sätt regeringen förordnar.

Förrättas elektorsvalet av kyrkorådet, må i valet ej deltaga präst, som äger rösträtt vid biskopsvalet.

Om ett pastorat består av en enda församling skall elektorerna och deras suppleanter väljas av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte finns.

Om ett pastorat består av två eller flera församlingar skall elektorerna och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet. Om kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade inte finns i pastoratet skall valet i stället förrättas gemensamt av de kyrkoråd som finns i församlingarna i pastoratet. Valet skall ske inför ordföranden i kyrkorådet i den av församlingarna som har det största antalet röstberättigade kyrkomedlemmar.

I valet av elektor får inte delta präster som ingår i valkorporationen vid biskopsvalet.

10 §⁴

Valet förrättas av domkapitelsledamöter i domkapitlet och av övriga röstberättigade inom varje kontrakt inför kontraktsprosten.

I valet inom varje kontrakt deltar de röstberättigade prästerna inom kontraktet och elektorerna för leknännen i kontraktets pastorat.

³ Senaste lydelse 1975:1324.

⁴ Senaste lydelse 1987:1048.

Nuvarande lydelse

Stiftsadjunkter, kyrkoherdar för döva, föreståndare för diakoniansalter, kyrkoherdar i svenska församlingar i utlandet samt i 3 § avsedda ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse deltar i valet i det kontrakt där stiftets domkyrka är belägen.

Präster, som på grund av laga förfall inte kan infinna sig vid valet, samt kyrkoherdar för döva och kyrkoherdar i svenska församlingar i utlandet får före valet sända in sina valsedlar till kontraktsprosten i det kontrakt där de har rösträtt.

Ledamöter av domkapitlet får deltaga endast i valet i domkapitlet.

Föreslagen lydelse

Stiftsadjunkter, föreståndare för diakoniansalter samt i 3 § avsedda ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse deltar i valet i det kontrakt där stiftets domkyrka är belägen.

Präster som på grund av laga förfall inte kan infinna sig vid valet får före valet sända in sina valsedlar till kontraktsprosten i det kontrakt där de har rösträtt.

Prop. 1988/89:16

Bilaga 3

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

2. I Uppsala stift ingår i valkorporationen också präster som med fullmakt innehar en statlig tjänst som kyrkoherde i svensk församling i utlandet eller som kyrkoherde för döva. För sådana röstberättigade präster tillämpas 10 § tredje och fjärde styckena i fråga om valets förrättande.

Lag om ändring i lagen (1982:942) om svenska kyrkan

Härigenom föreskrivs att 9 och 11 §§ lagen (1982:942) om svenska kyrkan skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*9 §¹

Ledamöter av svenska kyrkans centralstyrelse är ärkebiskopen samt högst fjorton ledamöter, som för varje valperiod väljs av kyrkomötet. För de valda ledamöterna skall utses lika många ersättare.

Endast den som tillhör svenska kyrkan och som är myndig kan vara ledamot av centralstyrelsen eller ersättare för ledamot.

De valda ledamöterna och ersättarna skall vara medlemmar av svenska kyrkan och får inte vara underåriga eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken utan begränsning av förvaltaruppdraget.

Ärkebiskopen är styrelsens ordförande. Bland de valda ledamöterna utser kyrkomötet en vice ordförande.

11 §

Endast den som bekänner svenska kyrkans lära får utnämnas till prästerlig befattning inom svenska kyrkan.

Till ärkebiskop eller biskop utnämner regeringen en av de tre som har föreslagits i den ordning som föreskrivs i lag. Om tillsättning av prästerliga tjänster i övrigt finns särskilda föreskrifter.

Till ärkebiskop eller biskop utnämner regeringen en av de tre som har föreslagits i den ordning som föreskrivs i lag. Om tillsättning av prästtjänster i övrigt finns särskilda föreskrifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.

¹ Senaste lydelse 1985:868.

3 Förslag till

Prop. 1988/89:16

Bilaga 3

Lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet

Härigenom föreskrivs att 47 § lagen (1982:943) om kyrkomötet¹ i paragrafens lydelse enligt lagen (1988:186) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §

Besvärnämnden består av en ordförande och en vice ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare, och fyra övriga ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden väljs särskilt. För de övriga ledamöterna skall utses lika många ersättare.

Endast den som är medlem av svenska kyrkan och är myndig får vara ledamot eller ersättare.

Ledamöterna och ersättarna skall vara medlemmar av svenska kyrkan och får inte vara underåriga eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken utan begränsning av förvaltaruppdraget.

¹ Lagen omtryckt 1985:892.

4 Förslag till

Lag om ändring i domkapitelslagen (1988:181)

Prop. 1988/89:16

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 5 § domkapitelslagen (1988:181) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Valbar till prästledamot eller suppleant för denne är den som innehar en anställning som präst inom stiftet.

Valbar till lekmannaledamot eller suppleant för denne är den som är kyrkobokförd inom stiftet, är medlem av svenska kyrkan och som är myndig på valdagen.

Föreslagen lydelse

5 §

Valbar till lekmannaledamot eller suppleant för denne är den som:

1. är kyrkobokförd inom stiftet,
2. är medlem av svenska kyrkan,
3. på valdagen *inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken utan begränsning av förvaltaruppdraget.*

Om en ledamot eller suppleant inte längre är valbar, upphör hans uppdrag genast.

Härigenom föreskrivs i fråga om kyrkofondslagen (1988:182)

dels att 21 § och punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen skall ha följande lydelse.

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 22 §, och närmast före nya 22 § en ny rubrik av följande lydelse.

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas en ny punkt, 11, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

Kyrkofondens styrelse fastställer för varje pastorat tillskottet av skatteunderlag samt vad som skall utgå i allmän och särskild kyrkoavgift. Styrelsen skall meddela dessa uppgifter senast den 25 januari bidragsåret.

Till ledning för det kyrkokommunala budgetarbetet skall kyrkofondens styrelse senast den 10 september året före bidragsåret meddela pastoraten och stiftssamfälligheterna preliminära uppgifter om tillskott av skatteunderlag, stiftsbidrag samt belopp för allmän och särskild kyrkoavgift.

Stiftsstyrelsen skall meddela berörda pastorat preliminära uppgifter om strukturbidraget senast den 1 oktober året före bidragsåret.

Överklagande av beslut

22 §

Beslut av kyrkofondens styrelse enligt denna lag får inte överklagas.

4. Beslut som har meddelats enligt äldre bestämmelser om att ur kyrkofonden skall betalas kostnader för avlöningsförmåner till stifts-, kontrakts- och pastoratsadjunkter, militärpastorer, garnisonspastorn i Boden och kyrkoherden för samer *samt för prosttillägg* och vissa bidrag till andlig vård vid sjukvårdsinrättningar gäller till utgången av juni 1989.

4. Beslut som har meddelats enligt äldre bestämmelser om att ur kyrkofonden skall betalas kostnader för avlöningsförmåner till stifts-, kontrakts- och pastoratsadjunkter, militärpastorer, garnisonspastorn i Boden och kyrkoherden för samer, *för arvoden till kontraktsprostar, praktikanter och handledare för dessa* samt vissa bidrag till andlig vård vid sjukvårdsinrättningar gäller till utgången av juni 1989.

11. Kyrkofondens styrelse får bevilja stiftssamfälligheter stiftsbidrag enligt 17 § för betalning också av stiftssamfällighetens förvaltningskostnader för år 1989.

Lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

dels att 7, 16 och 22 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 6 a och 6 b §§, samt närmast före nya 6 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Domkyrkorådet i Lund****6 a §**

I Lunds stift skall det finnas ett domkyrkoråd. Domkyrkorådet skall utföra de uppgifter som enligt denna lag eller annan författning ankommer på rådet.

Domkyrkorådet består av följande ledamöter:

1. biskopen i Lunds stift som ordförande.

2. domprosten,

3. en av kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling utsedd ledamot,

4. två ledamöter valda av stiftsfullmäktige i Lunds stift.

För de valda ledamöterna skall det finnas lika många suppleanter. De utses på samma sätt som ledamöterna.

6 b §

Ledamöter och suppleanter får inte vara underåriga eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabulken utan begränsning av förvaltaruppdraget. Om en ledamot eller suppleant inte längre är valbar, upphör hans uppdrag genast.

Sådana ledamöter som avses i 6 a § andra stycket 3 och 4 väljs snarast efter det att kyrkorådets respektive stiftsfullmäktiges valperiod har börjat. Valet gäller till dess att nytt val förrättas under nästa valperiod.

7 §

Pastoratet skall förvalta löneboställen och församlingskyrkors fastigheter, med undantag av tillhörande skog, samt prästgårdar.

Församlingen skall förvalta skogen på församlingskyrkors fastigheter.

Egendomsnämnden skall förvalta prästlönefondsfastigheter, domkyrkas fastigheter och biskopsgården samt skogen på löneboställen. Lunds domkyrkas fastigheter skall dock förvaltas av *ett särskilt domkyrkoråd* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Kammarkollegiet skall förvalta kyrkofondsfastigheter. Egendomsnämnden skall dock förvalta en kyrkofondsfastighet, om kammarkollegiet beslutar att överlämna förvaltningen av fastigheten åt nämnden. Kammarkollegiet kan också överlämna *förvaltningen* åt någon annan *förvaltare*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får efter ansökan av den som förvaltar den kyrkliga jorden besluta att denna skall förvaltas på annat sätt.

Egendomsnämnden skall förvalta prästlönefondsfastigheter, domkyrkas fastigheter och biskopsgården samt skogen på löneboställen. Lunds domkyrkas fastigheter skall dock förvaltas av *domkyrkorådet i Lund* enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Kammarkollegiet skall förvalta kyrkofondsfastigheter. Egendomsnämnden skall dock förvalta en kyrkofondsfastighet, om kammarkollegiet beslutar att överlämna förvaltningen av fastigheten åt nämnden. Kammarkollegiet kan också överlämna *förvaltningsuppgifter* åt någon annan.

16 §

Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord med undantag för kyrkofondsfastigheter i ärenden om upplåtelse av följande rättigheter:

1. nyttjanderätt till mark för församlingsändamål, kommunalt behov, bostadsbebyggelse, industri eller annat liknande ändamål,
2. tomträtt,
3. rätt till annan natur tillgång än vattenkraft,
4. servitut.

Detsamma gäller ärenden som rör ledningsrätt eller vägrätt samt, om regeringen inte föreskriver att annan myndighet skall företräda den kyrkliga jorden, ärenden som rör byggnadsminnen, naturvårdsområden, naturreservat, naturminnen eller bestämmelser till skydd för djurlivet.

Egendomsnämnden skall företräda kyrklig jord med undantag för kyrkofondsfastigheter *och Lunds domkyrkas fastigheter* i ärenden om upplåtelse av följande rättigheter:

1. nyttjanderätt till mark för församlingsändamål, kommunalt behov, bostadsbebyggelse, industri eller annat liknande ändamål,
2. tomträtt,
3. rätt till annan natur tillgång än vattenkraft,
4. servitut.

22 §

Frågor enligt 21 § skall prövas av kammarkollegiet *eller* egendomsnämnden enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

Frågor enligt 21 § skall prövas av kammarkollegiet, egendomsnämnden *eller domkyrkorådet i Lund* enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

4. Stiftsfullmäktige i Lund och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling skall före utgången av juni 1989 välja ledamöter och suppleanter i domkyrkorådet i Lund. Valet gäller från och med den 1 juli 1989 och till dess nytt val förrättats under nästa valperiod. Uppdraget för ledamöter och suppleanter i domkyrkorådet som har utsetts av stiftsnämnden och kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling enligt äldre bestämmelser upphör vid utgången av juni 1989.

Härigenom föreskrivs att det i övergångsbestämmelserna till prästanställningslagen (1988:184) skall införas två nya punkter, 8 och 9, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8. Tjänster som pastoratsadjunkt som vid utgången av juni 1989 finns inrättade hos domkapiteln får finnas kvar till utgången av juni 1991. När sådana tjänster blir lediga, skall de dras in av domkapitlet. Innehavaren av en tjänst som pastoratsadjunkt är skyldig att fullgöra motsvarande arbetsuppgifter hos stiftssamfälligheten. Stiftssamfälligheten skall svara för kostnaderna för avlöningsförmåner till sådana pastoratsadjunkter.

9. Benämningen på tjänster som kyrkoadjunkt, som finns inrättade i pastoraten vid utgången av juni 1989 skall vara komminister från och med den 1 juli 1989.

2. UTSKOTTET

Bakgrunden m.m.

Den 8 april 1988 fattade riksdagen beslut om en ny organisation på lokal- och stiftsplanet i svenska kyrkan. Beslutet innebar att riksdagen antog sex helt nya lagar och gjorde följdändringar i ytterligare femton. Dessutom antogs som vilande dels en lag om ändring i övergångsbestämmelserna till regeringsformen, dels en lag om ändring i lagen (1982:943) om svenska kyrkan. Reformen träder i vissa delar i kraft den 1 januari 1989, i andra den 1 juli 1989.

Ett kompletterande utredningsarbete har skett i vissa delar. I regeringens skrivelse lämnas en redogörelse för det sätt på vilket detta har skett och på vilka områden. Vidare har, alldeles oberoende av detta kompletterande arbete, den under våren 1988 framlagda propositionen 1987/88:124 om god man och förvaltare konsekvenser för lagförslagen. Detta senare gäller lagförslagen under punkterna 2-4 samt punkt 6.

Utskottet behandlar i det följande de olika ämnesområdena i samma ordning som de tas upp i regeringens skrivelse.

Lagen om biskopsval

I regeringens skrivelse föreslås ändringar och smärre justeringar i 2, 3, 5, 6 och 10 §§ lagen (1963:633) om biskopsval. Dessutom ges en särskild övergångsbestämmelse. Ändringarna är av följande innebörd.

Det nuvarande begreppet församlingspräst i 2 och 5 §§ lagen om biskopsval bör ersättas med en uppräknig av pastoratstjänsterna enligt begreppsbildningen i den nya prästanställningslagen (1988:184). Vidare erfordras med den nya stiftsorganisationen och förändringarna i den rikskyrkliga organisationen inte längre särbestämmelser för vissa specialtjänster (garnisonspastor i Boden, kyrkoherde för samer, dövpräster och kyrkoherdar i utlandsförsamlingarna). Detta föranleder ändringar i 2, 3 och 10 §§ i lagen. Den föreslagna övergångsbestämmelsen gäller sådana dövpräster eller utlandspräster som i dag innehar statlig tjänst med fullmakt. Den föreslagna ändringen i 6 §, slutligen, avser det förhållandet att det i fortsättningen alltid kommer att finnas ett kyrkoråd i varje församling, varför det inte längre behövs någon föreskrift om att regeringen skall besluta om på vilket sätt elektorsvalet skall ske.

Utskottet kan inledningsvis med tillfredsställelse notera att den av kyrkomötet vid flera tillfällen begärda översynen av lagen om biskopsval - 1983, 1985 och senast vid 1987 års kyrkomöte (KL 1987:8) - nu har utlovats, låt vara först i samband med det förestående arbetet på en ny kyrkolag. Det som gör behovet av översyn så starkt är, såsom utskottet tidigare framhållit, den nya regionala organisationen och förändringarna i den prästerliga tjänsteorganisationen.

Vad angår de av regeringen nu föreslagna justeringarna gör utskottet följande bedömning. Som regeringen föreslagit är det nödvändigt att anpassa terminologin i biskopsvalslagen till den nya prästanställningslagen. Stiftsadjunktbefattningarnas närmare karaktär i den nya regionala organisationen är f.n. en smula osäker, och kommer väl att tydliggöras först när stiftskansliernas befattningsorganisation slutgiltigt har fastställts. Det blir då lättare att se om det är tillfälligheter som avgör, om en befattning är en stiftsadjunktur eller om den är t.ex. en konsulenttjänst för konfirmandarbete. Enligt utskottets mening bör nämligen sådana tillfälligheter inte vara avgörande för befattningshavarens möjligheter att delta i ett biskopsval. Utskottet menar emellertid att detta kan tas upp vid den förutskickade översynen.

Genom de föreslagna ändringarna undandras två kategorier av präster som tidigare har deltagit i biskopsvalen denna möjlighet. Det gäller dövräster och utlandskyrkoherdar, och det beror på att dessa överförs till den riksskyrkliga organisationen. Utskottet konstaterar att frågan om deltagandet i biskopsvalen för prästerna i den riksskyrkliga organisationen inte är tillfredsställande löst ur principiell synpunkt. Också detta bör emellertid kunna bearbetas vid en senare översyn av biskopsvalslagen.

En fråga som enligt utskottets mening inte bör avvakta en sådan översyn är frågan om de nya pastorsadjunkternas möjlighet att delta i ett biskopsval. Motsvarande gäller för den som enligt den föreslagna nya 8 p. övergångsbestämmelserna till prästanställningslagen (1988:184) behåller en pastoratsadjunktbefattning under övergångstiden. Enligt utskottets mening bör alla som innehar en sådan prästtjänst ha rätt att delta i ett biskopsval. För varje inrättad tjänst bör stiftsfullmäktige utse en elektor för lekmännen jämte suppleant.

Utskottet har utarbetat tillägg till det av regeringen framlagda lagförslaget i enlighet med vad som nu har sagts (bil. 2).

Utöver vad utskottet nu har anfört, har utskottet inte några invändningar mot regeringens förslag. Utskottet är därmed berett att tillstyrka de föreslagna ändringarna i biskopsvalslagen, med det gjorda tillägget.

Vissa behörighetsvillkor m.m.

I en rad författningar finns valbarhets- och andra behörighetsvillkor, som bl.a. innefattar kravet på att ledamoten eller befattningshavaren skall vara myndig. I proposition 1987/88:124 om god man och förvaltare föreslås att institutet omyndigförklaring avskaffas vid utgången av år 1988. I stället införs en utbyggd form för godmanskap som benämns förvaltarskap.

I regeringens skrivelse redogörs närmare för innebörden i den föreslagna reformen. I anslutning till denna redogörelse föreslås att behörighetsvillkoren för ledamöter av ett domkapitel, samt av svenska kyrkans centralstyrelse och kyrkomötets besvärsmånad anpassas till den föreslagna reformen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Utskottet vill vidare tillägga att det inte heller har något att erinra mot att motsvarande anpassning sker för de valda ledamöterna i stiftsstyrelsen och egendomsnämnden genom en ändring i församlingslagen. Utskottet tillstyrker också att orden "prästerliga tjänster" byts ut mot "prästtjänster" i 11 § lagen om svenska kyrkan.

Kyrkofondslagen m.m.

I **regeringens skrivelse** har lämnats förslag om vissa smärre kompletteringar till den antagna men ännu inte ikraftträdde kyrkofondslagen (1988:182). Det gäller

- en skyldighet för stiftsstyrelsen att preliminärt avisera pastoraten om ett aktuellt strukturbidrag
- att bestämmelser om överklagande av beslut enligt kyrkofondslagen bör tas in i lagen
- att vissa bidrag enligt äldre ordning övergångsvis skall kunna utgå även under första halvåret 1989, samt
- en möjlighet för de nya stiftssamfälligheterna att övergångsvis för år 1989 kunna få stiftsbidrag till samtliga förvaltningskostnader.

Utskottet tillstyrker förslagen.

Prästanställningslagen

När den nya prästanställningslagen träder i kraft den 1 juli 1989 skall det inte längre finnas prästtjänster som kyrkoadjunkt eller pastoratsadjunkt.

I **regeringens skrivelse** lämnas en redogörelse för övergångsvisa konsekvenser för främst pastoratsadjunkterna - och i någon mån i fråga om kyrkoadjunkternas tjänstebestämmelse. Här lämnas också ett förslag till övergångslösning, som återfinns i proposition 1987/88:31, men som inte överensstämmer med vad som regeringen anförde i sin skrivelse 1987:1 till kyrkomötet. Detta senare är skälet till att regeringen nu återkommer till kyrkomötet i ärendet. I sak föreslås en övergångslösning som innebär att pastoratsadjunkturen får finnas kvar till utgången av juni 1991, men under övergångstiden dras in om de blir lediga. De som är pastoratsadjunkter under övergångstiden åläggs i lag att fullgöra motsvarande arbetsuppgifter hos stiftssamfälligheten. Lönekostnaderna skall betalas av stiftssamfälligheten. I fråga om kyrkoadjunkterna föreslås att tjänstebestämmelsen ändras till komminister från och med den 1 juli 1989.

Utskottet tillstyrker förslagen.

Domkyrkorådet i Lund och Lunds domkyrkas fastigheter

För förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom gäller särskilda föreskrifter. En redogörelse för detta och för reglernas historiska bakgrund lämnas i **regeringens skrivelse**. I

skrivelsen föreslås ett antal ändringar i den nya lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord - i 7, 16 och 22 §§ samt två tilläggsparagrafer och en ny övergångsbestämmelse. Den nya regleringen syftar till att ge särbestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrkas egendom och om domkyrkorådet i Lund. Särbestämmelserna syftar till

- att domkyrkorådet självt och inte egendomsnämnden skall besluta om försäljning och byte av domkyrkans fastigheter samt om upplåtelser av sådana rättigheter som tomträtt, servitut m.m., samt
- att domkyrkorådet i Lund skall bestå av de självskrivna ledamöterna, biskopen och domprosten samt ytterligare av en ledamot, utsedd av kyrkorådet i domkyrkoförsamlingen och två ledamöter, utsedda av stiftsfullmäktige.

Utskottet har tagit del av de remissyttranden vilka har avgivits över den promemoria som ligger till grund för regeringens skrivelse i bl.a. denna del (bil. 3).

Utskottet tillstyrker förslagen. Såsom kammarkollegiet och stiftsnämnden i Lund har anfört i sina yttranden bör 18 § i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord justeras med hänsyn till det ansvar som tillkommer kammarkollegiet resp. domkyrkorådet i Lund.

Utskottet har utarbetat ett tillägg till lagförslaget i enlighet med vad som nu har sagts (bil. 4).

Lokala egendomsnämnder

Med den nya lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord försvinner boställsnämnderna slutligt. I regeringens skrivelse lämnas en redogörelse för olika synpunkter, som vid kyrkomötes- och riksdagsbehandling av frågan har kommit fram. Bl.a. redovisas dels 1987 års kyrkomötes beslut att avslå en motion om bibehållande av boställsnämnderna (KL 1987:5), dels behandlingen av en fempartimotion i riksdagen, som bl.a. syftade till att öppna möjligheten för stiftsfullmäktige att inrätta lokala egendomsnämnder (mot. 1987/88:K26). Riksdagen har uttalat att regeringen bör redovisa överväganden i denna fråga under nästa riksmöte, så att regler om lokala egendomsnämnder kan träda i kraft senast den 1 juni 1989, vilket är samtidigt med att den föreslagna lagen om förvaltningen av kyrklig jord träder i kraft. Regeringen anmäler i sin skrivelse detta ärende för kyrkomötet och anger samtidigt att, eftersom frågan kräver ytterligare utredning, det inte har varit möjligt att nu lägga fram några förslag.

I motionen beklagas detta förhållande och påpekas att de lokala egendomsnämnderna nu kommer för sent för att hinna fånga upp den kompetens som f.n. finns i stiftsnämnder och boställsnämnder när dessa upphör. Motionen anvisar två utvägar: antingen kan man skjuta på lagens ikraftträdande och behålla stiftsnämnder och boställsnämnder eller också kan kyrkomötet nu ta initiativ till

att ändra lagen om förvaltningen av kyrklig jord i enlighet med riksdagens beslut.

Utskottet hänvisar i första hand till sin tidigare intagna ståndpunkt angående boställsnämnderna (KL 1987:5). I stort sett samma synpunkter kan enligt utskottets mening läggas på frågan om lokala egendomsnämnder. Utskottet avstyrker bifall till motionen.

3 UTSKOTTETS HEMSTÄLLAN

Utskottet hemställer

1. beträffande lagen om biskopsval

att kyrkomötet med anledning av regeringens skrivelse 1988:1 hos regeringen anmäler att kyrkomötet tillstyrker 3 och 10 §§ i det genom skrivelsen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval och hos regeringen anhåller att 2, 5 och 6 §§ samt en ny övergångsbestämmelse ges i bilaga 2 såsom Utskottets förslag betecknade lydelse,

2. beträffande vissa behörighetsvillkor mm

att kyrkomötet med anledning av regeringens skrivelse 1988:1 hos regeringen anmäler att kyrkomötet tillstyrker de framlagda förslagen till ändringar i lagen (1982:942) om svenska kyrkan, lagen (1982:943) om kyrkomötet och domkapitelslagen (1988:181),

3. beträffande kyrkofondslagen mm

att kyrkomötet med anledning av regeringens skrivelse 1988:1 hos regeringen anmäler att kyrkomötet tillstyrker det framlagda förslaget till ändring i kyrkofondslagen (1988:182),

4. beträffande domkyrkorådet i Lund och Lunds domkyrkas fastigheter

att kyrkomötet med anledning av regeringens skrivelse 1988:1 hos regeringen anmäler att kyrkomötet tillstyrker det framlagda förslaget till ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord och hos regeringen anhåller att dessutom 18§ i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord ges i bilaga 4 såsom utskottets förslag betecknade lydelse,

5. beträffande prästanställningslagen

att kyrkomötet med anledning av regeringens skrivelse 1988:1 hos regeringen anmäler att kyrkomötet tillstyrker det framlagda förslaget till ändring i prästanställningslagen (1988:184), samt

6. beträffande lokala egendomsnämnder

att kyrkomötet med anledning av regeringens skrivelse 1988:1 och med avslag på motion 1988:41 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

Stockholm den 18 augusti 1988

På kyrkolagsutskottets vägnar

Karl-Erik Johansson

Sture Johansson

Närvarande: Karl-Erik Johansson, ordf., Thure Jadestig*, Rune Norberg, Karl-Axel Johansson, Solveig Fridh, Gunnar Lindberg, Thomas Söderberg, Torsten Gustafsson, Sune Holgersson, Hans Davidson, Berith Öhrnberg, Ingemar Björck, Carl Gustaf von Ehrenheim, Per Wihlborg och Urban Gibson.

Biskoparna Gärtner och Lindegård har deltagit i överläggningen.

* Ej närvarande vid slutjusteringen.

Läronämndens yttrande 1988:1

Prop. 1988/89:16

Bilaga 3

med anledning av regeringens skrivelse 1988:1

Till läronämnden har för yttrande överlämnats RegSkr 1988:1.

Läronämnden har ingen erinran från lärosynpunkt mot förslagen i skrivelsen.

Stockholm den 15 augusti 1988

På Läronämndens vägnar

BERTIL WERKSTRÖM

ÖRJAN WIKMARK

Närvarande: Ärkebiskop Bertil Werkström, ordförande, biskop Martin Lönnebo, biskop Claes-Bertil Ytterberg, biskop Sven Lindegård, biskop Bertil E Gärtner, biskop Gunnar Weman, biskop Tore Furberg, biskop Krister Stendahl, Åke Andréén, Carl-Axel Axelsson, Caroline Krook, Per Erik Persson och Rune Söderlund.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval

Regeringens förslagUtskottets förslag

2 §

Val av annan biskop än ärkebiskop skall förrättas av en valkorporation som består av

- domkapitlets ledamöter,
- präster som vid tidpunkten för valet innehar i stiftet inrättade tjänster som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster,
- särskilt utsedda elektorerna för stiftets lekmän

Val av annan biskop än ärkebiskop skall förrättas av en valkorporation som består av

- domkapitlets ledamöter,
- präster som vid tidpunkten för valet innehar i stiftet inrättade tjänster som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt, kontraktsadjunkt eller pastorsadjunkt eller enligt förordnande uppehåller obesatta sådana tjänster,
- särskilt utsedda elektorerna för stiftets lekmän

I stift där det finns diakonianstalter, ingår i valkorporationen dessutom de präster som vid tidpunkten för valet är anställda som föreståndare för sådana anstalter.

5 §

I varje pastorat utses elektorerna till det antal, som motsvarar antalet i pastoratet inrättade tjänster som domprost, kyrkoherde och komminister med undantag av sådana tjänster som är obesatta och inte uppehålls enligt förordnande.

I varje pastorat utses elektorerna till det antal, som motsvarar antalet i pastoratet inrättade tjänster som domprost, kyrkoherde och komminister med undantag av sådana tjänster som är obesatta och inte uppehålls enligt förordnande.

För elektorerna skall utses lika många suppleanter.

I en stiftssamfällighet utses elektorerna till det antal som motsvarar antalet i stiftssamfälligheten inrättade tjänster, som stiftsadjunkt, kontraktsadjunkt eller pastorsadjunkt med undantag av sådana tjänster som är obesatta och inte uppehålls enligt förordnande.

För elektorerna skall utses lika många suppleanter.

Regeringens förslagUtskottets förslag

6 §

Om ett pastorat består av en enda församling skall elektorerna och deras suppleanter väljas av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte finns.

Om ett pastorat består av två eller flera församlingar skall elektorerna och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet. Om kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade inte finns i pastoratet skall valet i stället förrättas gemensamt av de kyrkoråd som finns i församlingarna i pastoratet. Valet skall ske inför ordföranden i kyrkorådet i den av församlingarna, som har det största antalet röstberättigade kyrkomedlemmar.

I valet av elektorerna får inte delta präster som ingår i valkorporationen vid biskopsvalet.

Om ett pastorat består av en enda församling skall elektorerna och deras suppleanter väljas av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte finns.

Om ett pastorat består av två eller flera församlingar skall elektorerna och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade i pastoratet. Om kyrkofullmäktige eller församlingsdelegerade inte finns i pastoratet skall valet i stället förrättas gemensamt av de kyrkoråd som finns i församlingarna i pastoratet. Valet skall ske inför ordföranden i kyrkorådet i den av församlingarna som har det största antalet röstberättigade kyrkomedlemmar.

Stiftsfullmäktige utser elektorerna och deras suppleanter i stiftssamfälligheten.

I valet av elektorerna får inte delta präster som ingår i valkorporationen vid biskopsvalet.

3. Det som sägs i 2, 5 och 6 §§ om stiftspräster och elektorerna för dessa gäller intill utgången av juni 1991 även med avseende på den som enligt 8 p. övergångsbestämmelsen till prästanställningslagen (1988:184) tjänstgör som pastoratsadjunkt.

CIVILDEPARTEMENTET

Kyrkoenheten

REMISSYTTRAN DEN

över promemoria 1988-04-15 med förslag till
bestämmelser bl.a. beträffande domkyrkorådet
i Lund.

CIVILDEPARTEMENTET

REMISS

Kyrkoenheten

Handläggare: Departements-

1988-05-05

KY 453/88

rådet Göran Göransson

tel: 08 - 763 43 80

Promemoria angående 1867 års kungörelse angående landgille och städja samt bestämmelser om domkyrkorådet i Lund m.m., avgiven av en arbetsgrupp inom civildepartementet (C 1987:C)

Remissyttranden (5 kopior torde sändas med) skall vara inkomna senast den 20 juni 1988.

Bereds tillfälle att yttra sig:

1. kammarkollegiet
2. svenska kyrkans centralstyrelse
3. domkapitlet i Lund (s. 10)
4. stiftsnämnden i Lund
5. stiftsnämnden i Göteborg
6. domkyrkorådet i Lund
7. kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling
8. Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund

Peder Törnvall

Peder Törnvall
Expeditionschef

KAMMARKOLLEGIET

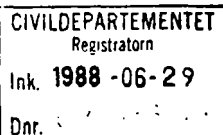
YTTRANDE
1988-06-21

Prop. 1988/89:16

Bilaga 3

409-81-88

Civildepartementet
103 33 STOCKHOLM

Förslag till lag om landgille och städja samt
bestämmelser om domkyrkorådet i Lund
KY 453/88, remiss 1988-05-05

Kammarkollegiet tillstyrker att 1867 års kungl
brev angående landgille och städja för vissa
kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge
ersätts med den föreslagna lagen.

Domkyrkorådet i Lund

Domkyrkorådet i Lund förvaltar Lunds domkyrkas
tillgångar som enligt 1986 års balansräkning upp-
gick till 103 milj kr. Jordbruksfastigheternas
taxeringsvärde uppgick till ca 75 milj kr och
arealen till 3 564 ha. Dessa fastigheter var ut-
arrenderade - ett 60-tal som gårdsarrenden och ett
30-tal som sidoarrenden - och arrendeinkomsterna
uppgick till ca 5,3 milj kr. Bland övriga till-
gångar av betydelse kan nämnas stadsfastigheter
taxerade till 1 115 000 kr, banktillgodohavanden
om drygt 21 milj kr och aktier med ett bokfört
värde om 1 113 000 kr (kursvärdet 4 158 812 kr).
Den nuvarande förvaltningsformen för domkyrkans
egendom har visat sig vara mycket effektiv.

Det är viktigt att domkyrkorådet även i framtiden
får en sådan sammansättning och sådana arbets-
former att rådet kan arbeta effektivt och själv-
ständigt. Utredningen framhåller också att rådet
bör ha en särskild ställning och dess egenskap av
styrelse för en självständig stiftelse bör marke-
ras. När utredningen stannar för att föreslå att
de två ledamöter, som nu utses av stiftsnämnden,
skall väljas av stiftsfullmäktige motiveras detta
med att det är angeläget att behålla den nuvarande
stiftsanknytningen. Kammarkollegiet anser att
stiftsanknytningen är väl tillgodosedd genom att
tre av de fem ledamöterna har sådan anknytning -
biskopen och domprosten är självskrivna ledamöter
och en ledamot skall utses av kyrkorådet i Lunds
domkyrkoförsamling.

Enligt kollegiets mening är det angeläget att domkyrkorådet får en sådan sammansättning att rådet som en statlig myndighet med ansvar för Lunds domkyrka och dess egendom kan arbeta självständigt. Stiftsfullmäktige skall enligt 5 § lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord välja egendomsnämndens ledamöter. Om fullmäktige får uppgiften att välja två av domkyrkorådets ledamöter, ligger det nära till hands att dessa väljs bland egendomsnämndens ledamöter. Med en sådan personunion - och även om stiftsfullmäktige utser andra ledamöter av domkyrkorådet - finns det risk för integrering av arbetet mellan nämnden och domkyrkorådet och att rådets självständighet försvagas.

Förslaget i denna del strider mot förslaget i övrigt som syftar till att göra domkyrkorådet självständigt i förhållande till stiftets egendomsnämnd i fråga om förvaltningen av den kyrkliga jorden och som innebär att de båda organen blir parallellt och fristående från varandra direkt underställda kammarkollegiet. Domkyrkans fastigheter kommer att fr o m 1989-07-01 förvaltas enligt bestämmelserna i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord och enligt den förordning om förvaltningen som väntas träda i kraft vid samma tidpunkt. I 11 § i lagen slås fast att förvaltningen av domkyrkors fastigheter skall inriktas på att egendomens avkastningsförmåga tas till vara på ekonomiskt bästa sätt samt att naturvårdens och kulturminnesvårdens intressen skall beaktas i skälig omfattning. Med den målsättningen är det viktigt att det i domkyrkorådet finns ledamöter med speciella kunskaper som garanterar att förvaltningen även i framtiden blir effektiv och att det ekonomiska utfallet blir gott med inriktning på bästa möjliga ekonomi för domkyrkan.

Även i den organisation på lokal- och stiftsplanet, som genomförs under år 1989, har kammarkollegiet som central förvaltningsmyndighet ett ansvar för verkställigheten av bestämmelserna i lagen och förordningen om förvaltningen av kyrklig jord. Enligt 56 § i förslaget till ny förordning (Dsc 1987:11) får kollegiet meddela ytterligare föreskrifter om verkställigheten av lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord och förordningen. Även detta är en omständighet som bör vägas in vid val av lämplig instans som skall utse två av ledamöterna i domkyrkorådet.

Av utredningen framgår att en majoritet av ledamöterna i det nuvarande domkyrkorådet förordat att kammarkollegiet får till uppgift att utse två ledamöter i rådet. Vid en bedömning av lämplig instans för val av dessa ledamöter måste givetvis majoritetens åsikt tillmätas stor betydelse.

Vid en bedömning av de olika beaktansvärda faktorerna finner kollegiet att övervägande skäl talar för att kammarkollegiet skall utse två ledamöter i domkyrkorådet.

Ändringar i lagen (1988:183) om förvaltning av kyrklig jord m m

Domkyrkorådet i Lund skall enligt förslaget förvalta Lunds domkyrkas fastigheter enligt de regler som gäller för egendomsnämndens förvaltning av domkyrkas fastigheter i de övriga stifteten. Detta kräver vissa ändringar i den kyrkliga förvaltningslagstiftningen. Utöver de förslag till ändringar i den kyrkliga förvaltningslagen, som utredningen föreslår behöver även 18 § i lagen ändras. Egendomsnämnden skall alltid enligt sista punkten i paragrafen pröva frågor om dispositionsändringar till följd av att ett självständigt jordbruk inte längre är bärkraftigt eller att ett sådant jordbruk inte kan bestå. Om en sådan fråga rör någon av Lunds domkyrkas fastigheter eller en kyrkofondsfastighet, bör frågan naturligtvis avgöras av domkyrkorådet i Lund resp kammarkollegiet.

Som en följd av ändringarna i lagen måste förslaget till ny förvaltningsförordning (Dsc 1987:11 Nya kyrkliga förordningar m m) ses över.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Nilsson i närvaro av avdelningschefen Johansson och kammarrådet Dahnell, föredragande.

Sven-Eric Nilsson

Karin Dahnell

Kopia för kännedom till
domkyrkorådet i Lund

0.2/MB

1988-07-19

Civildepartementet
Kyrkoenheten
103 33 Stockholm

Remissyttrande över promemoria angående 1867 års kungörelse
angående landgille och städja samt bestämmelser om domkyrkorådet
i Lund m.m., avgiven av en arbetsgrupp inom civildepartementet
C:1987:C)

Ert dnr KY 453/88

Svenska kyrkans nämnd för församlings- och pastoratsförvaltning
får på uppdrag av Svenska kyrkans centralstyrelse avge följande
remissyttrande över rubricerad promemoria.

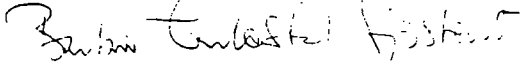
Av utredningspromemorian framgår att det inom kammarkollegiet
pågår en utredning om en avveckling av bl a rättsinstitutet
landgille. Nämnden förutsätter att denna utredning arbetar på ett
sådant sätt att en snabb och effektiv avveckling av detta rätts-
institut kommer till stånd. Mot denna bakgrund ifrågasätter
nämnden behovet av en ny lagstiftning inom området.

För den händelse att man från departementets sida ändå är
nödvändig har nämnden inga synpunkter på det föreliggande
förslaget till lagstiftning.

Nämnden avstår från yttrande över det remitterade förslaget vad
gäller ändring i lagen om förvaltning av kyrklig jord (1988:000)
och förordning med instruktion för domkyrkorådet i Lund m.m..

Svenska kyrkans nämnd för församlings- och pastoratsförvaltning

Kjell Ericson
ordförande

Barbro Carlestål Sjöstedt
förbundsjurist

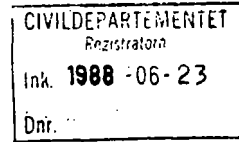

YTTRANDE

1988-06-21

Civildepartementet
Kyrkoenheten

103 33 STOCKHOLM

Promemoria (C 1987:C) angående 1867 års kungörelse angående landgille och städja samt bestämmelser om domkyrkorådet i Lund m m
Remiss: 1988-05-05 KY 453/88

Avgifter i samband med åboombyte på vissa kyrkojor

Stiftsnämnden har inte någon erinran mot den föreslagna lagregleringen om att egendomsnämnden och i sista hand kammarkollegiet bestämmer ifrågavarande avgifter. Utan en anmälan från i bästa fall pastoratet om att en avgiftsändring är aktuell, torde någon prövning emellertid inte komma till stånd.

Domkyrkorådet i Lund m m

När domkyrkorådet själv kommer att bestämma villkoren för jordbrukens utarrendering och föra jordägarens talan i tvister om sådana villkor, är det enligt stiftsnämndens mening mycket viktigt att det finns rådsledamöter med sakkunskap i inte bara jordbruk utan också juridik. Endast i undantagsfall skall utomstående experter på dessa områden behöva anlitas. Om domkyrkorådet fr o m 1989-07-01 själv också får hand om upplåtelse av vissa andra rättigheter (något som stiftsnämnden inte har någon erinran mot) och försäljningsfrågorna, är det helt nödvändigt att bibehålla den nuvarande kompetensnivån. I första hand bör därför kompetenskraven anges i lagen. I andra hand kan stiftsnämnden tänka sig att sakkunskapen tryggas genom att de två ledamöterna och deras suppleanter utses av kammarkollegiet efter hörande eller förslag av stiftssamfälligheten.

Förmodligen av förbiseende får egendomsnämnden inflytande över arrende-frågorna såtillvida att nämnden i fråga om allt kyrkligt jordbruk skall kopplas in t ex vid nedläggning av ett självständigt jordbruk (18 § nya lagen). Något skäl att på detta sätt inskränka domkyrkorådets (och kammarkollegiets) rådighet över arrendesättningen kan stiftsnämnden inte finna. Däremot vill stiftsnämnden starkt ifrågasätta förslaget att från egendomsnämndens prövning undanta frågorna om försäljning och byte av domkyrkans jordbruksfastigheter.

Strukturrationaliseringen av den kyrkliga jorden är i hög grad en fråga om köp, försäljning och byte av fast egendom. Enligt 3 § förordningen (1971:862) med instruktion för stiftsnämnderna åligger det en stiftsnämnd särskilt att verka för bl a sådan rationalisering.

Till skillnad från arbetsgruppen kan stiftsnämnden inte finna någon given anledning att inte låta egendomsnämnden pröva frågor om byte och försäljning av domkyrkans fastigheter. Utredningsförslaget innebär att rationaliseringen splittras helt i strid mot en bärande princip om samordning i 1970 års lagreform om den kyrkliga jordens förvaltning.

I förening med ett byte förekommer vanligen en mellanlikvid för att utjämna en värdeskillnad. För att medel ur domkyrkans fastighetsfond skall kunna komma till användning för ändamålet genom beslut av egendomsnämnden eller domkyrkorådet (och inte som f n av kammarkollegiet), föreslår stiftsnämnden ändrade föreskrifter om medelsanvändningen vid inköp i anslutning till 26 § nya lagen.

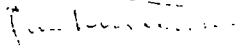
Biskopsgården

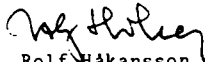
Enligt 2 § 1971 års bestämmelser om förvaltningen av Lunds domkyrka och domkyrkans egendom skall domkyrkorådet svara för underhåll och skötsel av biskopsgården i Lunds stift. Biskopshuset i Lund med tillhörande gårdsflygel är belägen på domkyrkans fastighet Bispen 1. Också kyrkofondsfastigheten Bispen 10 har i vissa fall kommit att inräknas i biskopsgårdens planterade område.

I kommande närmare föreskrifter om hur egendomsnämndens åligganden beträffande biskopsgården skall utföras bör det inte råda någon osäkerhet om innebörden av benämningarna biskopsgården i Lunds stift och biskopshuset i Lund.

Yttrandet har beslutats av lantmästaren Jan Kristensson, kontraktsprosten Sten Johansson, bankdirektören Britt-Marie Lindvall och lantbrukaren Rune Håkansson. Föredragande har varit tfj stiftssekreteraren Rolf Håkansson.

På stiftsnämndens vägnar:

Jan Kristensson

Rolf Håkansson

STIFTSNÄMNDEN I GÖTEBORG

YTTRANDE

Handläggare

Datum

1988-06-21 (30)

Arendebeteckning

Dnr Ö 5/88

JBnr E 2/27

Byrådir. Thomas Ericson, VW

Civildepartementet
Kyrkoenheten
103 33 STOCKHOLM.

Yttrande över promemoria angående 1867 års kungörelse
angående landgille och städja samt bestämmelser om
domkyrkorådet m m, avgiven av en arbetsgrupp inom
civildepartementet (C 1987:C)
KY 453/88

Stiftsnämnden, som beretts tillfälle att yttra sig
över rubricerade promemoria, tillstyrker förslaget
till lag om landgille och städja för vissa försam-
lingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift.
Stiftsnämnden vill emellertid anmärka att nämndens
kontakt med landgillen senast berört markegång för
vissa pastorats räkning.

Vid handläggningen av detta yttrande har deltagit un-
dertecknad biskop såsom ordförande samt ledamöterna
hemmansägaren Iwan Andersson, prosten William
Fägerhall, fastighetsrådet Tore Pettersson och fastig-
hetschefen Karl-Eric Rinman.

Föredragande: byrådirektör Thomas Ericson.

På stiftsnämndens vägnar

Bertil E Gärtner
Bertil E Gärtner

Thomas Ericson

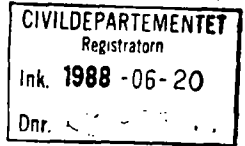
Krafts torg 12
223 50 Lund
Tel 046/15 95 00

Prop. 1988/89:16
Bilaga 3

YTTRANDE
1988-06-16

Remiss 1988-05-05
KY 453/88

Civildepartementet
Kyrkoenheten
103 33 STOCKHOLM

I anledning av Civildepartementets remiss av promemoria rörande bl a bestämmelser om domkyrkorådet i Lund får domkyrkorådet - som inte finner anledning att yttra sig över promemorians innehåll i övrigt - anföra följande.

Lunds domkyrka är en av ålder bestående stiftelse, och domkyrkorådets uppgift såsom förvaltande organ för denna har månghundraårig tradition. Stiftelsens ändamål är att vårda och vidmakthålla domkyrkobyggnaden för dess bruk såsom församlings - och stifts kyrka och även rikshelgedom. Domkyrkorådet noterar med tillfredsställelse att instruktionsförslaget i sin inledningsparagraf framhäver denna uppgift som den centrala. Det vore emellertid önskvärt att ändamålet, uttryckligen anges även i instruktionen, exempelvis på nu angivet sätt.

Beträffande domkyrkorådets sammansättning föreslås ingen annan ändring än att de två ledamöter som hittills utsetts av stiftsnämnden i Lund i stället skall utses av stiftsfullmäktige. Inom domkyrkorådet har i och för sig starka sympatier yppats för ett tillsättningsförfarande som tydligare markerar domkyrkans stiftelsekaraktär. Den nya kyrkliga lagstiftning, som föranlett de nya reglerna, innebär emellertid principiellt ett mänskligt engagemang för statliga myndigheter i den inomkyrkliga förvaltningen, och inom rådet har anförts att denna utveckling inte bör motverkas. Domkyrkorådet har stannat för att inte framföra något förslag om annan tillsättningsform men däremot understryka rådets enhälliga uppfattning att ledamöterna även i framtiden bör utses med sådan hänsyn till saklig kompetens, att rådet på ett effektivt sätt kan fylla sina instruktionsenliga uppgifter.

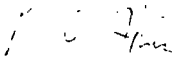
En svaghet i förslaget, som i och för sig föreligger även enligt hittills gällande bestämmelser, är att någon suppleant för domprosten inte finns. Enligt rådets mening vore det lämpligt att vid vakans på tjänsten och sådan tjänstledighet som överstiger sex månader vikarie får inträda som ersättare för domprosten såsom ledamot.

Beträffande 9 § vill domkyrkorådet endast påpeka, att första stycket rimligen måste tolkas så att vice ordföranden kan inträda som ordförande med bibehållen beslutförhet.

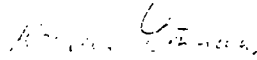
Detta yttrande har beslutats av biskopen Ahrén samt ledamöterna Ohlsson, Andersson och Lidin. Domprosten Hammar, som ej närvarit vid justeringen, har meddelat att han delar den mening som anges i yttrandet. Ledamöterna Ohlsson och Andersson har anmält skiljaktig mening enligt

bilaga: Till deras mening har domkyrkokamreraren Linge anmält
att han ansluter sig.

På domkyrkorådets vägnar:

P.-O. Ahrén

Kerstin Lönnaeus

Skiljaktig mening

Lunds domkyrka har alltid intagit en särställning. Dels genom den historiska bakgrunden och sina rikliga tillgångar i fast egendom, dels att genom sekler ha betraktats som nationalhelgedom, eller i vart fall en helgedom av riksintresse. Detta utan att tillhöra stat, stift eller församling.

Lunds domkyrka är en självständig stiftelse under tillsyn av olika statliga myndigheter såsom regeringen, kammarkollegiet, stiftsnämnden och riksrevisionsverket.

I nu föreliggande förslag föreslås stiftsfullmäktige utse de två ledamöter i domkyrkorådet som idag utses av stiftsnämnden. Detta kan på sikt komma att innebära en radikal förändring för Lunds domkyrka och dess självständiga ställning. Enligt vår uppfattning råder idag en tillfredsställande balans mellan olika intressegrupper i domkyrkorådet. Stiftet kan anses representerat av biskop och domprost, församlingen genom domprost och av församlingskyrkorådet utsedd ledamot.

De två ledamöter som stiftsnämnden utsett innehar bl a specialkompetens inom områden som juridik och lantbruk.

Kammarkollegiet som numer fastställer stat för domkyrkan, bör enligt vår uppfattning, vara den myndighet som är bäst lämpad att utse de två ledamöter som idag utses av stiftsnämnden. Kollegiet kan därvid ta vederbörlig hänsyn till kompetenskrav, lokal förankring och intressebalans.

I andra hand kan tillsättningen beslutas av stiftsstyrelsen efter domkyrkorådets hörande.

REMISSVAR

1988-06-07

Till
Civildepartementet
Kyrkoenheten

Yttrande över PM ang 1867 års kungörelse ang landgille och städja samt bestämmelser om domkyrkorådet i Lund mm.

I en ny Lag om ändring av lagen(1988:000) om förvaltning av kyrklig jord föreslås bestämmelser ingå om Domkyrkorådet i Lund. Sammansättningen föreslås vara: biskop och domprost, vidare en ledamot vald av kyrkorådet i Lunds domkyrkoförsamling och två ledamöter valda av stiftsfullmäktige i Lunds stift.

I ett antal ärenden om upplåtelse av vissa rättigheter, där en nuvarande lagstiftning kyrklig jord med undantag av kyrkofondsfastigheter skall företrädas av de nybildade egendomsnämnderna, föreslås domkyrkorådet självt företräda Lunds domkyrkas fastigheter.

Förslagen i dessa och övriga avseenden tillstyrkes.

Däremot vill kyrkorådet fästa uppmärksamheten på det olämpliga i att lagstiftning om kyrklig egendom finns samlad i en lag med beteckningen Lag om förvaltning av kyrklig jord. Denna benämning tenderar att leda till en konservativ och orationell förvaltning av kyrklig egendom genom att kyrkligt beslutsansvariga kan komma att förutsätta, att den egendom som en gång har varit placerad i form av kyrklig jord bör så förbli oberoende av förvaltningsförutsättningarnas förändringar.

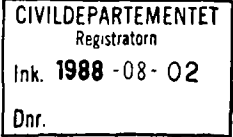
Förslaget till *Förordning med instruktion för domkyrkorådet i Lund, mm.* tillstyrkes. Möjligen kunde den synpunkt, som ovan anförts angående benämningen av Lagen om förvaltning av kyrklig jord, motivera, att ordet "fastigheter" i förordningens 1 § ersätts med "egendom" och då får följande lydelse:

"1 § Domkyrkorådet i Lund har till uppgift att vårda och bevara domkyrkobyggnaden i Lund samt förvalta Lunds domkyrkas egendom."

1988-08-01

Dnr 184/88

Civildepartementet
Kyrkoenheten
103 33 Stockholm

Remissyttrande över promemorian angående 1867 års kungörelse
angående landgille och städja samt bestämmelser om domkyrkorådet
i Lund m.m., avgiven av en arbetsgrupp inom civildepartementet (C
1987:C)

Ert dnr KY 453/88

Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund har beretts tillfälle att avge remissyttrande över rubricerat förslag till kungörelse. Förbundsstyrelsen får avge följande remissyttrande.

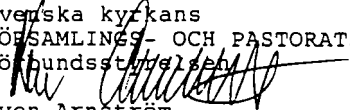
Avgifterna för de landgillesjordar som avses med det remitterade lagförslaget bestäms f n på lokal nivå, d v s av församlingarna. Med den nya kompetensfördelningen inom de obligatoriska pastoratssamfälligheterna som träder i kraft från och med 1989 (prop. 1987/88:31) kan i och för sig hävdas att uppgiften att fastställa de här avsedda avgifterna borde överflyttas till pastoratsnivån.

Emellertid framgår av utredningspromemorian att kammarkollegiet avser att utreda frågan om en avveckling av bl a rättsinstitutet landgille. När en sådan avveckling kommer till stånd får det anses som rimligt att de landgillesjordar varom det här är fråga, istället blir underkastade samma regler som gäller för kyrklig jord i allmänhet. Detta skulle i så fall komma att innebära att egendomsnämnderna kommer att bestämma villkoren vid upplåtelse av jordbruksarrende för de nuvarande landgillesjordarna.

Förbundsstyrelsen vill, i dessa sammanhang, understryka vikten av att den avviserade utredningen om avveckling av landgillesinstitutet snarast kommer till stånd.

Mot denna bakgrund vill förbundsstyrelsen inte motsätta sig det remitterade förslaget till lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift.

Förbundsstyrelsen tillstyrker de remitterade förslagen såväl om ändring i lagen om förvaltning av kyrklig jord (1988:000) som om förordning med instruktion för domkyrkorådet i Lund, m.m.

Svenska kyrkans
FÖRSAMLINGS- OCH PASTORATSFÖRBUND
Förbundsstyrelsen

Sven Arnström
Förbundsdirektör

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

Nuvarande lydelseUtskottets förslag

18 §

En dispositionsändring, som inte avser en sådan upplåtelse eller sådant godkännande som anges i 16 eller 17 §, skall ifråga om löneboställe prövas av egendomsnämnden och för annan kyrklig jord av den som förvaltar egendomen. Föranleds ändringen av att ett självständigt jordbruk inte längre är bärkraftigt eller kan ändringen leda till att ett sådant jordbruk inte kan bestå, skall frågan alltid prövas av egendomsnämnden.

En dispositionsändring, som inte avser en sådan upplåtelse eller sådant godkännande som anges i 16 eller 17 §, skall ifråga om löneboställe prövas av egendomsnämnden och för annan kyrklig jord av den som förvaltar egendomen. Föranleds ändringen av att ett självständigt jordbruk inte längre är bärkraftigt eller kan ändringen leda till att ett sådant jordbruk inte kan bestå, skall i fråga om annan kyrklig jord än kyrkofondsfastigheter och Lunds domkyrkas fastigheter dispositionsändringen alltid prövas av egendomsnämnden.

KYRKOMÖTET

KYRKOMÖTETS SKRIVELSE 1988:16

1988-08-24

REGERINGEN

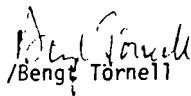
Kyrkolagsutskottets betänkande 1988:11 om ändring i lagen
(1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

./.

Med överlämnande av nämnda betänkande får jag anmäla att kyrkomötet den 24 augusti 1988 bifallit vad utskottet hemställt.

Göran Astrand

Bengt Törnelli

Kyrkolagsutskottets betänkande 1988:11

Prop. 1988/89:16
Bilaga 5

om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av
kyrklig jord

Utskottet har under hand tagit del av ett delyttrande, som kyrkofondens styrelse under remissomgången har avgivit över betänkandet (DsC 1987:11) Nya kyrkliga förordningar. Yttrandet bifogas betänkandet (bil 1).

I yttrandet behandlas, såvitt nu är i fråga, vissa konsekvenser beträffande biskopsgårdar. Utformningen av 10 § lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord samt dess anknytning till begreppet "löpande underhåll" medför enligt kyrkofondens styrelse att antalet ärenden som skall prövas av regeringen kan komma att öka. Detta är inkonsekvent med hänsyn till alla decentraliseringssträvanden i övrigt inom detta område.

Utskottet gör följande bedömning. Under förutsättning att kyrkomötet delar de synpunkter som har förts fram av kyrkofondens styrelse finns åtskillig tid att vinna, om kyrkomötet redan nu anmäler detta hos regeringen. En ändring i lagen om förvaltningen av kyrklig jord skulle därmed nämligen kunna genomföras med avseende på den nya lagstiftningens första ikraftträdande.

Utskottet, som delar de synpunkter kyrkofondens styrelse har fört fram, har därför med begagnande av sin initiativrätt, utformat ett förslag till ändring i lagen om förvaltningen av kyrklig jord (bil. 2).

HEMSTÄLLAN

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet med stöd av 6 § lagen (1982:942) om svenska kyrkan och 3 kap 5 § kyrkliga kungörelsen (SKFS 1983:4) med arbetsordning för kyrkomötet

att kyrkomötet hos regeringen hemställer att regeringen förelägger riksdagen i bilaga 2 intaget förslag till ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord.

Stockholm den 21 augusti 1988
På kyrkolagsutskottets vägnar

Karl-Erik Johansson

Sture Johansson

Närvarande: Karl-Erik Johansson, ordf, Rune Norberg, Karl-Axel Johansson, Solveig Fridh, Thomas Söderberg, Sune Holgersson, Berith Öhrnberg, Ingemar Björck, Carl Gustaf von Ehrenheim, Per Wihlborg, Urban Gibson, Lars Svensson, Bengt Ljungqvist, Solveig Eriksson, Carl-Eric Abrahamson

KYRKOFONDENS STYRELSE

DEL-YTTRANDE
1988-07-07

Dnr K9-69-88

Civildepartementet
103 33 STOCKHOLMBetänkandet (Ds C 1987:11) Nya kyrkliga
förfordningar

Remiss 1988-02-25 KY 165/88

Kyrkofondens styrelse har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet (Ds C 1987:11) Nya kyrkliga förfordningar m m. Styrelsen vill med anledning härav anföra följande.

I fråga om förvaltningen av kyrklig jord vill kyrkofondens styrelse inte bara föreslå förändringar i fråga om den föreslagna förfordningen utan också i fråga om den nyligen utfärdade lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord. För att kyrkomötet skall kunna ta del av vårt förslag till ändring av lagen avger vi ett särskilt yttrande över betänkandet i vad det avser förvaltningen av kyrklig jord. Vi avser att senare yttra oss över betänkandet i övrigt.

Enligt 36 § avtalet för kyrkliga tjänster (AKT) ingår fri bostad i biskops avlöningsförmåner. I 8 § kyrkofondslagen föreskrivs att ur kyrkofonden skall betalas kostnader för avlöningsförmåner till biskop.

Enligt 10 § lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord skall egendomsnämnderna svara för löpande underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgårdar om inte detta enligt avtal skall ankomma på någon annan.

Behöver husen på biskopsgård byggas om eller en ny biskopsgård byggas skall egendomsnämnden föreslå det hos regeringen. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Regeringen eller, efter regeringens medgivande, kammarkollegiet får meddela föreskrifter om hur egendomsnämndernas åligganden i fråga om biskopsgårdarnas förvaltning skall fullgöras.

Kostnaderna för biskopsgårdarna betalas, med undantag för biskopsgården i Lund, ur kyrkofonden. Kostnader för biskopsgården i Lund betalas av Lunds domkyrka. I prop. 1987/88:31 (s. 216) uttalas att de nya bestämmelserna om biskopsgårdsförvaltning inte innebär någon förändring beträffande kyrkofondens ekonomiska ansvar för biskopsgårdarna.

Egendomsnämndernas skyldighet att svara för underhåll m m innebär alltså inte någon skyldighet att betala kostnader för underhållet.

Stiftsnämnderna har enligt cirkuläret den 30 april 1937 (nr 219) angående biskopsgårdsförvaltning, m m rätt att ur kyrkofonden betala kostnader för löpande underhåll på biskopsgård upp till en kostnad på 12 000 kr per år. Överstiger kostnaderna detta belopp prövas ärendet av kammarkollegiet om kostnaderna uppgår till högst 300 000 kr. Överstiger kostnaderna 300 000 kr prövas ärendet av regeringen.

Enligt förslag i kyrkoförordningsgruppens betänkande Nya kyrkliga förordningar m m skall cirkuläret (1937:219) angående biskopsgårdsförvaltning m m upphävas genom den nya Förordningen om förvaltningen av kyrklig jord. Eftersom det har avsetts att kostnader för anskaffande och underhåll m m av biskopsgård även i fortsättningen skall betalas ur kyrkofonden bör detta anges i den nya förordningen.

Föreskrifterna i 10 § lagen om förvaltningen av kyrklig jord innebär att regeringen skall besluta om alla reparations- eller byggnadsarbeten som inte är att hänföra till löpande underhåll av biskopsgård. Antalet ärenden som skall prövas av regeringen kan härigenom komma att öka, vilket strider mot nuvarande strävanden att delegera ärenden från regeringen.

Enligt vår uppfattning behöver ärenden av denna karaktär inte nödvändigtvis prövas av regeringen. Vi föreslår i stället ett system där egendomsnämnden får besluta om arbeten upp till en viss kostnad, förslagsvis 25 000 kr, även om arbetena inte är att hänföra till löpande underhåll.

Överstiger kostnaderna 25 000 kr bör kammarkollegiet kunna besluta om åtgärder. Överstiger kostnaderna 500 000 kr bör dock kammarkollegiet ge kyrkofondens styrelse tillfälle att yttra sig, eftersom kyrkofondens styrelse har ett ansvar för kyrkofondens ekonomi. Även då fråga uppkommer om inköp, försäljning eller byte av en biskopsgård bör kyrkofondens styrelse få yttra sig i ärendet.

Egendomsnämnden kan till skillnad mot stiftsnämnden inte ha någon dragningsrätt på kyrkofonden. I stället bör kammarkollegiet på rekvisition i mån av behov ur kyrkofonden betala ut erforderliga belopp till egendomsnämnderna.

Vårt förslag kräver vissa mindre justeringar i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord. Vi föreslår följande ändringar.

Nuvarande lydelse

10 § Egendomsnämnden skall svara för löpande underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgården, om detta inte enligt avtal skall ankomma på någon annan. Behöver husen på biskopsgården byggas om eller en ny biskopsgård byggas, skall egendomsnämnden föreslå det hos regeringen. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, kammarkollegiet får meddela ytterligare föreskrifter om hur egendomsnämndens åligganden enligt första stycket skall utföras.

Vårt förslag till ny lydelse

10 § Egendomsnämnden skall svara för underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgården, om detta inte enligt avtal skall ankomma på någon annan. Behöver husen på biskopsgården byggas om eller en ny biskopsgård byggas skall egendomsnämnden föreslå det hos regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur egendomsnämndens åligganden enligt första stycket skall utföras.

I fråga om förordningen om förvaltningen av kyrklig jord föreslår vi följande förändringar.

Under de särskilda bestämmelserna om prästgårdar och biskopsgårdar bör efter 9 § införas en ny paragraf med ungefär följande lydelse.

Vårt förslag till ny paragraf

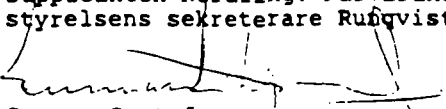
9 a §

Egendomsnämnden får besluta om arbeten på en biskopsgård till en kostnad av högst 25 000 kr per år. Kammarkollegiet prövar frågor om arbeten på en biskopsgård om kostnaderna överstiger 25 000

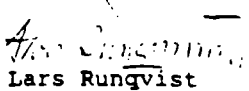
kr. Om kostnaderna för föreslagna arbeten på en biskopsgård överstiger 500 000 kr per år eller fråga uppkommer om inköp, försäljning eller byte av biskopsgård skall kammarkollegiet ge kyrkofondens styrelse tillfälle att yttra sig över förslaget innan kollegiet beslutar i ärendet.

Kostnader för biskopsgård betalas av kammarkollegiet ur kyrkofonden.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad ordförande, ledamöterna Ekman, Öberg, Boo, Rydeman, Lindén, föredragande och tjänstgörande suppleanten Nördling. Närvarande har vidare varit styrelsens sekreterare Runqvist.

Gunnar Gustafsson

Lars Runqvist

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord

10 §

Nuvarande lydelse

Egendomsnämnden skall svara för löpande underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgården, om detta inte enligt avtal skall ankomma på någon annan. Behöver husen på biskopsgården byggas om eller en ny biskopsgård byggas, skall egendomsnämnden föreslå det hos regeringen. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, kammarkollegiet får meddela ytterligare föreskrifter om hur egendomsnämndens åligganden enligt första stycket skall utföras.

Föreslagen lydelse

Egendomsnämnden skall svara för underhåll, skötsel och uppvärmning av biskopsgården, om detta inte enligt avtal skall ankomma på någon annan. Behöver husen på biskopsgården byggas om eller en ny biskopsgård byggas, skall egendomsnämnden föreslå det hos regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. För biskopsgården i Lunds stift gäller dock de bestämmelser som regeringen meddelar.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur egendomsnämndens åligganden enligt första stycket skall utföras.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	3
1. lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval	3
2. lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet	6
3. lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182)	7
4. lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord	8
5. lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184)	12
6. lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift	13
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 1988 ..	14
1 Inledning	14
2 Allmän motivering	16
2.1 Lagen (1963:633) om biskopsval	16
2.2 Kyrkofondslagen (1988:182)	18
2.3 Lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord	20
2.3.1 Domkyrkorådet i Lund	20
2.3.2 Försäljning eller byte av Lunds domkyrkas fastigheter	23
2.3.3 Upplåtelse av rättigheter på Lunds domkyrkas fastigheter	24
2.3.4 Dispositionsändring av kyrkofondsfastigheter och Lunds domkyrkas fastigheter	25
2.3.5 Överklagande av domkyrkorådets i Lund beslut ...	25
2.3.6 Underhåll m.m. av biskopsgårdar	26
2.4 Prästanställningslagen (1988:184)	27
2.4.1 Disciplinansvar m.m. för präster i icke-territoriella pastorat	27
2.4.2 Vissa övergångsfrågor	28
2.5 Kungörelsen (1867:9 s. 7) angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge	30
2.6 Vissa behörighetsvillkor	32
3 Upprättade lagförslag	35
4 Specialmotivering	36
4.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:633) om biskopsval	36
4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:186) om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet	37
4.3 Förslaget till lag om ändring i kyrkofondslagen (1988:182) ..	37
4.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:183) om förvaltningen av kyrklig jord	38
4.5 Förslaget till lag om ändring i prästanställningslagen (1988:184)	40
4.6 Förslaget till lag om landgille och städja för vissa församlingskyrkors fastigheter i Lunds och Göteborgs stift	41

5	Hemställan	41	Prop. 1988/89:16
6	Beslut	41	
	<i>Bilaga 1</i> Promemoria den 15 april 1988 av arbetsgruppen (C 1987:C) för utarbetande av förslag till föreskrifter för de icke-territoriella församlingarna m.m.	42	
	<i>Bilaga 2</i> Kyrkomötets skrivelse 1988:2	85	
	<i>Bilaga 3</i> Kyrkolagsutskottets betänkande 1988:4	86	
	<i>Bilaga 4</i> Kyrkomötets skrivelse 1988:16	123	
	<i>Bilaga 5</i> Kyrkolagsutskottets betänkande 1988:11	124	

